

Sametingets budsjett 2023

Vedtatt 7. desember 2022

Sak 49/22

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Postboks 3
9735 Kárášjohka
Telefon +47 78 47 40 00
samediggi@samediggi.no
www.samediggi.no

Sámediggi 2022

Innhold

1	INNLEDNING.....	11
2	HOVEDINNHold.....	12
3	RAMMER OG PRINSIPPER.....	14
3.1	Økonomiske rammebetingelser.....	15
3.1.1	Samlet bevilgning til Sametinget	15
3.1.2	Sametingets økonomiske rammefordeling	16
3.2	Økonomiske virkemidler.....	16
3.2.1	Direkte tilskudd	17
3.2.2	Søkerbasert tilskudd.....	18
3.2.3	Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre.....	18
3.3	Avtaler og regelverk	18
3.3.1	EØS-regelverket.....	18
3.3.2	Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner	19
3.3.3	Næringsavtalen i duodji.....	19
3.3.4	Sámi Giellagáldu - avtale	19
3.4	Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper	19
3.4.1	Grunnloven § 108	19
3.4.2	FNs erklæring om urfolks rettigheter	19
3.4.3	ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsloven	20
4	SPRÅK.....	21
4.1	Samletabell - Språk.....	22
4.2	Driftskostnader - Språk.....	22
4.2.1	Samisk stedsnavnstjeneste.....	23
4.3	Innsatsområder - Språk.....	23
4.3.1	Virkemidler innsatsområder - Språk.....	23
4.4	Bruk av samiske språk	24
4.4.1	Samletabell - Bruk av samiske språk.....	24
4.4.2	Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	24
4.4.3	Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd.....	25
4.5	Utvikling av samiske språk.....	25
4.5.1	Samletabell - Utvikling av samiske språk.....	26

4.5.2	Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd.....	27
4.5.3	Språkutvikling i fylkeskommuner – direkte tilskudd.....	27
4.5.4	Samiske språksentre, basistilskudd og aktivitetstilskudd - direkte tilskudd.....	28
4.5.5	Samiske språksentre aktivitetstilskudd - direkte tilskudd	29
4.5.6	Språksentertreff - konferanse	30
4.5.7	Stipend til elever med samisk i videregående skole – søkerbasert tilskudd	30
4.5.8	Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	30
4.5.9	Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	31
4.5.10	Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	31
4.5.11	Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd.....	31
4.5.12	Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	32
4.6	Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	33
4.6.1	Språktilbud for barn og unge.....	33
4.6.2	Synliggjøring og samarbeid.....	34
4.6.3	Rekruttering og kompetanseheving	35
5	OPPVEKST, OPPLÆRING, UTDANNING OG FORSKNING.....	36
5.1	Samletabell - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning.....	37
5.2	Driftskostnader - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning.....	37
5.3	Innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	38
5.3.1	Virkemidler innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	38
5.4	Myndighet, ansvar og roller innen barnehage	38
5.5	SÁMOS utvikling	39
5.5.1	Samletabell - SÁMOS	39
5.6	Samiskspråklige barn i dagens samfunn.....	40
5.6.1	Samletabell - Samiskspråklige barn i dagens samfunn	41
5.6.2	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	41
5.6.3	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd.....	41
5.6.4	Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	42
5.6.5	Julevsáme sámastahte - direkte tilskudd til Viejega AS	42
5.6.6	Gratis samiskspråklig barnehageplass utenfor regjeringens geografiske prioritering for gratis barnehageordning - søkerbasert tilskudd	43
5.7	Tradisjonell kunnskap i ny tid	43
5.7.1	Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid	44
5.7.2	Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd.....	44
5.8	Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	44
5.9	Samisk innhold i skolen	45
5.9.1	Samletabell - Samisk innhold i skolen.....	46

5.9.2	Revidering av læreplaner - prosjekt	46
5.9.3	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	47
5.9.4	Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	48
5.9.5		48
5.10	Psykososialt læringsmiljø.....	48
5.10.2	Samletabell - Psykososialt læringmiljø	49
5.10.3	Arbeid mot mobbing - prosjekt	49
5.11	Læremidler	49
5.11.1	Samletabell - Læremidler	50
5.11.2	Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	50
5.11.3	Rammeavtale for anskaffelse av læremidler	51
5.11.4	Ovttas Aktan Aktesne – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	52
5.11.5	Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	52
5.11.6	Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt	52
5.12	Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning	53
5.13	Utdanning- og forskningstilbud.....	53
5.14	Rekruttering	53
5.14.1	Samletabell - Rekruttering.....	54
5.14.2	Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd.....	54
5.14.3	Rekruttering - prosjekt	55
6	AREALER, MILJØ OG KLIMA	56
6.1	Samletabell - Arealer, miljø og klima	57
6.2	Driftskostnader - Arealer, miljø og klima	57
6.3	Innsatsområder - Arealer, miljø og klima.....	58
6.3.1	Virkemidler innsatsområder - Arealer, miljø og klima.....	58
6.4	Forvaltning av arealer	59
6.4.1	Samletabell - Forvaltning av arealer	59
6.4.2	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	59
6.4.3	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd.....	60
6.4.4	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	60
6.5	Naturressurser.....	60
6.6	Naturmangfold	61
6.6.1	Samletabell - naturmangfold	61
6.6.2	Verneområdestyreseminar.....	61
7	NÆRINGER.....	63

7.1	Samletabell - Næringer	64
7.2	Driftskostnader - Næringer	65
7.3	Innsatsområder - Næringer.....	65
7.3.1	Virkemidler innsatsområder - Næringer.....	65
7.4	Primærnæringer	65
7.4.1	Samletabell - Primærnæringer	66
7.4.2	Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat - prosjekt.....	66
7.4.3	Marine næringer.....	67
7.4.4	Laks	67
7.4.5	Jordbruk, hagebruk og skogbruk	68
7.4.6	Reindrift	69
7.4.7	Rovvilt	70
7.5	Variert næringsliv	70
7.5.1	Samletabell - Variert næringsliv	71
7.5.2	Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd.....	71
7.5.3	Sápmi næringshage - direkte tilskudd	71
7.5.4	Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd	72
7.6	Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.....	72
7.6.1	Samletabell - Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	73
7.6.2	Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk - prosjekt	73
7.6.3	Samisk mat - prosjekt	74
7.6.4	Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	74
7.6.5	Dáiddadállu - direkte tilskudd.....	75
7.7	Duodji.....	75
7.7.1	Samletabell - duodji.....	75
7.7.2	Duodjeinstituhtta - direkte tilskudd	75
7.7.3	Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji.....	76
7.7.4	Næringsavtale for duodji	76
7.8	Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)	78
8	KULTUR	81
8.1	Samletabell - Kultur	82
8.2	Driftskostnader - Kultur	83
8.2.1	Samisk bibliotekjeneste.....	83
8.2.2	Sør- og lulesamisk litteraturformidling.....	83
8.3	Innsatsområder - Kultur.....	84
8.3.1	Virkemidler innsatsområder - Kultur	84

8.4	Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur	84
8.5	Gode rammevilkår for samiske kunstnere	85
8.5.1	Samletabell - Gode rammevilkår for samiske kunstnere.....	85
8.5.2	Samisk kunstneravtale - avtale	85
8.5.3	Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	86
8.5.4	Tilskudd til kulturtiltak – søkerbasert tilskudd	87
8.5.5	Internasjonalt Samisk Filminstitut - direkte tilskudd.....	88
8.5.6	Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	88
8.6	Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur	89
8.6.1	Samletabell - Samiske kulturinstitusjoner	89
8.6.2	Institusjonsutvikling - kompetanseheving - prosjekt	89
8.6.3	Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd.....	90
8.6.4	Festivaler - direkte tilskudd	91
8.6.5	Teatre - direkte tilskudd	91
8.6.6	Museer - direkte tilskudd	92
8.6.7	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd.....	94
8.6.8	Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	94
8.7	Samisk litteratur	95
8.7.1	Samletabell - samisk litteratur	95
8.7.2	Čális fal - Direktetilskudd Sámi Allaskuvla	95
8.7.3	Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	96
8.7.4	Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd.....	96
8.7.5	Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd.....	97
8.7.6	Samiske litteraturdager - konferanse	98
8.7.7	Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd	98
8.7.8	Loga munnje! Les for meg! - prosjekt.....	98
8.8	Samiske medier	99
8.8.1	Samletabell - Samiske medier	99
8.8.2	Samiske medier - direkte tilskudd	99
8.9	Samisk idrett.....	100
8.9.1	Samletabell - samisk idrett	100
8.9.2	Samisk idrett - direkte tilskudd.....	100
8.9.3	Kultur- og idrettsstipend - stipend	101
9	KULTURMINNEVERN.....	102
9.1	Samletabell - Kulturminnevern	103
9.2	Driftskostnader - Kulturminnevern	104
9.3	Innsatsområder - Kulturminnevern.....	105
9.3.1	Virkemidler innsatsområder - Kulturminnevern	105
9.4	Forvaltning av kulturminner	105

9.4.1	Samletabell - Forvaltning av kulturminner	105
9.4.2	Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	106
9.4.3	Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageađgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	106
9.5	Rammebetingelser for samisk kulturminnevern	107
9.6	Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven.....	107
9.6.1	Samletabell - Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	108
9.6.2	“Kjent og anerkjent” - satsing på sørsamisk kulturarv - prosjekt	108
9.6.3	Revitalisering av samiske kulturmiljø i “Fotefar mot Nord” -prosjekt.....	108
9.7	Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv.....	109
9.8	Forvaltning av samisk levninger	109
10	HELSE, SOSIAL OG BARNEVERN	111
10.1	Samletabell - Helse, sosial og barnevern.....	112
10.2	Driftskostnader - Helse, sosial og barnevern.....	113
10.3	Innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern	113
10.3.1	Virkemidler innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern	113
10.4	Spesialisthelsetjenesten	113
10.5	Helse- og omsorgstjenesten.....	114
10.5.1	Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten	115
10.5.2	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki.....	115
10.5.3	Samisk legeforening - direkte tilskudd	116
10.5.4	Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd.....	116
10.5.5	Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Samisk hus Oslo	116
10.5.6	Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd	116
10.5.7	Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	117
10.6	Folkehelse	117
10.7	En likeverdig barneverntjeneste	118
10.8	Sosiale forhold og velferdstjenester	118
11	URFOLKSRETTIGHETER, INTERNASJONALT SAMARBEID OG LIKESTILLING	120
11.1	Samletabell – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling.....	121
11.2	Driftskostnader – Urfolksrettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling	121
11.3	Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	122
11.3.1	Virkemidler innsatsområder – Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling.....	122

11.4	Samisk samarbeid	122
11.4.1	Samletabell - Samisk samarbeid	122
11.4.2	Sámi Giellagáldu	123
11.4.3	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	123
11.5	Nordområdene	124
11.6	Urfolksrettigheter	124
11.6.1	Samletabell - Urfolksrettigheter	124
11.6.2	Oppfølging av sannhet- og forsoningskommisjonens rapport - prosjekt	125
11.6.3	Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	125
11.6.4	International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	126
11.6.5	Koalisjonen for urfolks matsystemer i FNs organisasjon for ernæring og landbruk	127
11.7	Likeverd og solidaritet	127
11.8	Likestilling	127
11.8.1	Samletabell – likestilling	128
11.8.2	Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt	128
11.8.3	Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner – direkte tilskudd	128
11.8.4	Norgga Sáráhká Samisk kvinneorganisasjon – direkte tilskudd	129
12	SAMARBEIDSAVTALER	130
12.1	Samletabell - Samarbeidsavtaler	130
12.1.1	Virkemidler innsatsområder - Samarbeidsavtaler	130
12.2	Regionalt samarbeid	131
12.2.1	Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	131
12.3	Interreg	131
12.3.1	Interreg - søkerbasert tilskudd	132
13	ANDRE TILTAK	133
13.1.1	Samletabell - Andre tiltak	133
13.1.2	Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd	133
13.1.3	Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	133
13.1.4	Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd	134
13.1.5	Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	134
13.1.6	Forskning på Sametingsvalget - avtale	134
13.2	Virkemidler politisk nivå	134
13.2.1	Tilskudd til politiske grupper i Sametinget	135
13.2.2	Opposisjonens arbeidsvilkår	135
14	PLENUM	136
14.1.1	Samletabell - Plenum	136

14.2	Andre driftskostnader - Plenum.....	136
14.3	Driftskostnader parlamentet	137
14.3.1	Sametingets plenum.....	137
14.3.2	Sametingets plenumsledelse.....	137
14.3.3	Sametingets fagkomiteer	138
14.3.4	Sametingets kontrollutvalg.....	138
14.3.5	Samisk parlamentarisk råd (SPR)	138
14.3.6	Sametingets klagenemnd	139
14.3.7	Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt	139
15	SAMETINGSRÅDET	140
15.1.1	Samletabell - Sametingsrådet.....	140
15.2	Driftskostnader - Sametingsrådet	140
15.3	Sametingsrådet.....	141
15.3.1	Sametingsrådet.....	141
15.3.2	Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU).....	141
15.3.3	Sametingets eldreråd	141
15.3.4	Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	142
16	MERKNADER I BEHANDLINGEN AV SAK 49/22	143

1 Innledning

Sametinget er et nasjonalt folkevalgt parlament for samene i Norge. Budsjettet vedtas av Sametingets plenum hver høst, på grunnlag av Sametingsrådets årlige innstilling og påfølgende behandling i Sametingets plan- og finanskomiteé.

Sametingets budsjett bygger på de økonomiske rammene regjeringen foreslår bevilget til Sametinget i regjeringens proposisjon til statsbudsjett (Prop. 1 S) for det aktuelle budsjettåret (se kap. 3.2 Økonomiske virkemidler).

Endringer i regjeringens forslag til statsbudsjett som følge av behandling og vedtak i Stortinget, innarbeides først ved revidering av Sametingets budsjett påfølgende vår.

Sametingets politiske og administrative virksomhet skjer innenfor rammene av Sametingets vedtatte budsjett. Andre sentrale forhold som påvirker Sametingets virksomhet er internasjonale og nasjonale avtaleverk (se kap. 3.3 Avtaler og regelverk) og annet lovverk (se kap. 3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper).

2 Hovedinnhold

Sametingets budsjettramme er økt med 2,3 % sammenlignet med Sametingets budsjett 2022. Det tilsvarer en økning på litt over 13 millioner kroner. Prisveksten i statsbudsjettet er anslått til 3,5 %, noe som betyr at Sametinget ikke får dekt lønns- og prisvekst. Sametinget legger til grunn regjeringens forslag til statsbudsjett i dette budsjettet. Regjeringen kutter i sitt statsbudsjett støtte til produksjon av digitale læremidler til samiske barn.

Sametinget tildeler to tredjedeler av budsjettet på tilskudd til samiske institusjoner, samiske samfunn og befolkningen i samiske områder. En nedgang i Sametingets budsjettramme påvirker hele det samiske samfunnet, og dette er særlig utfordrende med tanke på dagens situasjon og prisveksten i samfunnet. Sametinget har i et stramt budsjett likevel prioritert å gi prisstigning til alle direkte tilskuddsmottakere og tillegg til noen andre tilskuddsordninger. Det er viktig at de som får tilskudd fra Sametinget skal følge den samfunnsutviklingen som er for øvrig.

Det har vært en trend de seneste årene at alle nye midler som blir tildelt Sametinget er øremerkede midler, noe som undergraver Sametingets mandat som et folkevalgt parlament. Sametinget ønsker at det settes i gang en budsjettkommisjon som kan gi Sametinget og det samiske samfunnet mer forutsigbare budsjettrammer og budsjettutvikling på sikt.

Sametinget prioriterer i 2023 samiske barn og unge. Samiske barn er fremtidige språkbærere, og det å sikre barn og unge tilgang til samiske språk og språkopplæring er en av Sametingets viktigste oppgaver. Sametinget styrker derfor tilskuddsordningen til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling med 1,8 millioner kroner. I tillegg setter Sametinget av 3 millioner til gratis samiskspråklig barnehageplass utenfor regjeringens geografiske prioritering for gratis barnehageordning. Regjeringen har, i tråd med Sametingets politikk, foreslått å innføre gratis barnehageordning for Finnmark og Nord-Troms i statsbudsjettet. Med Sametingets nye søkerbaserte tilskuddsordning får også samiskspråklige barnehager utenfor tiltakssonen muligheten til å være gratis for foreldrene. Hovedmålet med ordningen er et språkløft for de samiske språkene og å øke rekrutteringsgrunnlaget for fremtidige språkbærere. Tilskuddsordningen skal motivere samiske foreldre til å søke sitt barn til samiskspråklige barnehagetilbud.

Det samiske samfunnet trenger sårt flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse. Det er særlig kritisk at det utdannes flere barnehagelærere og lærere i grunn- og videregående opplæring. Sametinget har de siste årene prioritert rekrutteringen til utdanninger som gir flere barnehagelærere, grunnskolelærere og lektorer med samisk språkkompetanse. Dette gjennom gode stipendordninger. I årets budsjett styrker Sametinget satsingen ytterligere med to millioner kroner gjennom et rekrutteringsprosjekt, som også skal styrke rekrutteringsgrunnlaget til disse utdanningene.

Sametinget prioriterer i 2023 prosjektet Borjjadat, som skal bidra til å løfte sjøsamiske rettigheter. Sjøsamisk kultur er under svært hardt press med dagens rettighetssituasjon, og Sametinget ønsker med Borjjadat å berede grunnen for fremtidige lovendringer.

Samehets er et alvorlig samfunnsproblem, og Sametinget prioriterer arbeidet mot samehets høyt. I 2023 åpner Sametinget for å kunne støtte prosjekter for forebygging av samehets over den

søkerbaserte ordningen kulturtiltak med en økning på kr 500 000, og Sametinget styrker sin kapasitet til å kunne arbeide systematisk med å gjennomføre Handlingsplan mot samehets med kr 600 000.

Flere nye institusjoner får direkte tilskudd fra Sametinget fra 2023. Romssa sámii viessu / Samisk hus i Tromsø får kr 500 000 forutsatt at etableringen kommer i mål, DeaŋuInstituhtta får kr 500 000 og språkarenaen Bárru giellabáiki får kr 800 000 til språkarbeid i Vesterålen og Lofoten. Andre betydelige løft tilfalles de sørsamiske festivalene Raasten Rastah og Tjaktjen Tjåanghcoe, som fra og med 2023 får likt tilskudd hvert år for å sikre festivalene utviklingsmuligheter. Beaivváš Sámi Našunálateáhter får et løft på kr 500 000 til oppbyggingen av teateret før de får et nytt teaterbygg; Senter for nordlige folk i Kåfjord 1 million kroner til oppgradering av lokaler, og RiddoDuottarMuseat får en økning på kr 300 000 til forvaltning av kunstsamlingen. Videre får Sørsamisk helsenettverk og Samisk legeforening en økning på henholdsvis kr 300 000 og kr 200 000.

Endringene i budsjettpostene for politisk virksomhet og råd og utvalg i Sametinget er konsekvensjusteringer. Dette følger av automatiske justeringer når Stortinget og Regjeringen sine godtgjørelser endres.

3 Rammer og prinsipper

Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

(UNDRIP art 4)

3.1 Økonomiske rammebetingelser

3.1.1 Samlet bevilgning til Sametinget

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
560.50 Kommunal- og distriktsdepartementet - KDD	582 114	559 645	22 469	4,0 %
226.21 Kunnskapsdepartementet - KD	6 000	15 000	-9 000	-60,0 %
328.78 Kulturdepartementet - KUD	2 100	2 040	60	2,9 %
Klima- og miljødepartementet - KLD a)	1 000	0	1 000	-
Totalt bevilget	591 214	576 685	14 529	2,52 %

a) Bevilgningen fra Klima- og miljødepartementet er gitt i 2022, jf. eget tildelingsbrev.

Den totale budsjetttrammen til Sametinget er økt med kr 13,53 millioner kroner eller 2,3 % i forhold til Sametingets budsjett 2022. Sametinget mottok i 2022 en bevilgning fra Klima- og miljødepartementet på en million kroner til videreføring av kunnskap om det tradisjonelle samiske fisket etter laks i Tanaelven. Midlene skal fordeles til institusjoner eller bestemte tiltak. Sametinget har overført midlene til 2023 budsjettet for å iverksette tiltakene. Med den millionen blir det totale budsjettet for Sametinget for 2023 på kr 591 214 000 som gir en økning på 2,52%.

Regjeringen har i 2023 kuttet i bevilgningen for læremidler. I 2021 og 2022 har Sametinget fått 15 millioner kroner fra Kunnskapsdepartementet til digitale læremidler. I 2023 budsjettet reduseres disse til 6 millioner kroner. Av den grunn har også Sametinget valgt å kutte bevilgningen til tilskudd til læremiddelutvikling.

Prisveksten i statsbudsjettets utgifter har regjeringen satt til 3,5 % i 2023. En økning på 3,5 % tilsvarer en økning på til sammen 19,6 millioner kroner for bevilgningen fra Kommunal- og distriktsdepartementet. I tillegg har regjeringen lagt en føring på tildelingen på 6,6 millioner kroner til arbeidet med kompetanseutvikling for tilsatte i samisk barnehagetilbud. Med en økning på kr 13,5 millioner kroner og en føring på disse midlene på 6,6 millioner kroner betyr det en underkompensasjon på 12,7 millioner kroner.

3.1.2 Sametingets økonomiske rammefordeling

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
(i 1000 kr)				
Driftsinntekter				
Inntekt fra bevilgninger	591 214	576 685	14 529	2,5 %
Sum driftsinntekter	591 214	576 685	14 529	2,5 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	35 712	33 512	2 200	6,6 %
Drift administrasjon	151 994	144 899	7 095	4,9 %
Sum driftskostnader	187 706	178 411	9 295	5,2 %
Driftsresultat	403 508	398 274	5 234	1,3 %
Økonomiske virkemidler				
Direkte tilskudd	260 731	250 351	10 380	4,1 %
Søkerbasert tilskudd	94 333	97 185	-2 852	-2,9 %
Avtale	32 625	31 625	1 000	3,2 %
Prosjekt	15 069	17 963	-2 894	-16,1 %
Konferanse og evaluering	750	1 150	-400	-34,8 %
Sum økonomiske virkemidler	403 508	398 274	5 234	1,3 %
ÅRSRESULTAT	0	0	0	

En større og større andel av Sametinget budsjett går til direkte tilskudd til samiske institusjoner. Sametinget ser at de samiske institusjonene er viktige bidragsytere i utviklingen av samiske sivilsamfunn, og prioriterer derfor å kompensere direkte tilskuddene fullt ut for forventet prisstigning. Når Sametinget ikke får midler til satsinger blir det vanskelig å også styrke de søkerbaserte tilskuddene.

3.2 Økonomiske virkemidler

Sametinget foretar følgende fordeling på hovedpostene for virkemidlene for 2023:

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
(i 1000 kr)				
Virkemidler				
Språk	110 180	113 111	-2 931	-2,6 %
Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning	56 738	62 023	-5 285	-8,5 %
Arealer, miljø og klima	3 472	3 583	-111	-3,1 %
Næringer	36 023	38 203	-2 180	-5,7 %
Kultur	167 068	158 125	8 943	5,7 %
Kulturminnervern	3 150	3 064	86	2,8 %
Helse og sosial	3 349	2 809	540	19,2 %
Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling	8 529	2 740	5 789	211,3 %
Samarbeidsavtaler	2 500	2 500	0	0,0 %
Andre tiltak	12 499	12 116	383	3,2 %
Sum økonomiske virkemidler	403 508	398 274	5 234	1,3 %

Sametingets økonomiske virkemidler omfatter direkte tilskudd til organisasjoner og institusjoner, ulike søkerbaserte tilskuddsordninger, avtaler, prosjekter, konferanser og evalueringer.

Statens økonomireglement pålegger Sametinget å sørge for en målrettet og effektiv tilskuddsforvaltning. I det ligger også et krav om å ha kontroll- og dokumentasjonsordninger, slik at bruken av midlene er betryggende dokumentert.

Sametingsrådet har fullmakt til å forvalte Sametingets budsjett og har ansvar for at fastsatte mål og resultatoppgjør, samt å rapportere til plenum gjennom rådets beretning og årsmelding. Sametingsrådet gis også fullmakt til å forvalte oppgaver som Sametinget er gitt i henhold til lov.

Sametingsrådet får fullmakt til å omdisponere inntil 20 % av avsatte virkemidler i budsjettet, som utgjør kr 80 697 400. Fullmakten til å omdisponere gjelder ikke driftskostnader til administrasjonen på til sammen kr 151 994 000 og driftskostnader Parlamentet under kapittel 14.3 på til sammen kr 20 920 000. Sametingsrådet kan ikke omdisponere til poster som ikke fremgår av inneværende års budsjett og/eller revidert budsjett. Sametingsrådet kan heller ikke omdisponere midler fra eller til poster som er satt av til Sámi Giellagáldu jf. kap. 11.4.2. Sametingets direktør får fullmakt til å gjøre omdisponeringer mellom de administrative postene i budsjettet.

Plenum gir også Sametingsrådet fullmakt til å tildele videre bevilgninger som departementene eller underliggende etater tildeler til Sametinget, utenom statsbudsjettet og regjeringens reviderte budsjett. Dette gjelder tildelinger som kommer gjennom året og som er øremerket til bestemte formål eller samiske institusjoner. Slike tildelinger skal det rapporteres på i rådets beretning.

Sametingsrådet skal i forbindelse med rådets beretning legge ved oversikten for eventuelle omdisponeringer som er gjort i beretningsperioden.

3.2.1 Direkte tilskudd

Direkte tilskuddsordninger forvaltes av Sametingsrådet eller det organet som Sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for direkte tilskudd, framkommer i regelverk for Sametingets direkte tilskudd og tilsagnsbrevene. Sametingsrådet fastsetter regelverket og tilsagnsbrevene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling.

Mottakere av direkte tilskudd skal levere ut fra mål og kriterier, og levere rapport og regnskap innenfor fastsatte frister. Ved manglende leveranse vil direkte tilskudd falle bort i kommende års budsjett. I 2023 vil Sametinget ha en grundig gjennomgang av status på mottakerne.

Sametinget ønsker i større grad å involvere mottakere av direkte tilskudd i utviklingen av det samiske samfunnet. I 2023 vil Sametinget derfor se på muligheten til å bruke oppdragsdokumenter i dialogen med mottakere av direkte tilskudd.

I henhold til statens økonomireglement skal tilskuddsmottaker for direkte tilskudd navngis i selve bevilgningsvedtaket eller være omtalt i budsjettproposisjonen på en slik måte at tilskuddsbevilgningen

må anses øremerket for vedkommende. Tilskuddsmottaker er derfor navngitt i tabellene for direkte tilskudd.

3.2.2 Søkerbasert tilskudd

De søkerbaserte tilskuddsordningene forvaltes av Sametingsrådet eller det organet som Sametingsrådet delegerer myndigheten til.

Nærmere spesifisering for den enkelte ordning for søkerbaserte tilskudd, framkommer i regelverkene for Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger. Sametingsrådet fastsetter regelverkene for tilskudd for de søkerbaserte ordningene med unntak av de deler som Sametingets plenum fastsetter i sin budsjettbehandling. Sametingsrådet har også fullmakt til å gjøre endringer i søknadsfristene.

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker er klageorgan for tilskuddsvedtak fattet av Sametingsrådet eller det organet som Sametingsrådet delegerer myndigheten til. For tilskuddsvedtak fattet av plenumsledelsen er Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker klageorgan.

3.2.3 Søkerbaserte tilskudd forvaltet på vegne av andre

Sametinget forvalter i tillegg til sine egne tilskuddsordninger, to tilskuddsordninger på vegne av Riksantikvaren. Disse midlene tildeles til Sametinget etter søknad. Det er Riksantikvaren som fastsetter forskrifter for bruk av midlene og som behandler klagesaker knyttet til de to ordningene.

3.3 Avtaler og regelverk

3.3.1 EØS-regelverket

EØS-avtalen er en avtale inngått mellom Norge, Island og Liechtenstein på den ene siden og EU-landene og Det europeiske fellesskapet på den andre siden. Gjennom EØS-avtalen blir Norge knyttet til det indre markedet i EU. Formålet med EØS-avtalen er å styrke handel og økonomiske bånd mellom partene med like konkurransevilkår og gjennomføring av like regler. EØS-loven gjennomfører i norsk rett de sentrale bestemmelsene i EØS-avtalen, blant annet reglene om statsstøtte. Reglene for statsstøtte er de samme i Norge som i EU.

Ved å slutte seg til EØS-avtalen har Norge godtatt visse begrensninger når det gjelder å utforme nasjonal politikk, slik som på området for statsstøtte og distriktspolitikk. EØS-avtalen gir ikke noe generelt unntak fra reglene om statsstøtte til fremme av samiske eller andre urfolks interesser.

Siden statsstøtte kan føre til markedsforstyrrelse som kan påvirke samhandelen i EØS-området, er statsstøtte som hovedregel forbudt, men det er gitt en rekke unntak som åpner opp for støtte som fremmer samfunnsmessige og politiske mål. Sametingets tilskuddsordninger er utformet slik at de er i tråd med EØS-reglene.

3.3.2 Hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner

Sametinget inngikk i 2004 en hovedavtale med samiske kunstnerorganisasjoner, representert ved Samisk kunstnerråd. Formålet er å utvikle et godt og mangfoldig samisk kulturliv og å legge forholdene til rette for å skape og formidling samisk litteratur, musikk, joik, dans, teater, film, bildende kunst og kunsthåndverk. Kunstneravtalen omfatter omforente tiltak innenfor kunstområdet, som gjennomføres innenfor de økonomiske rammene som partene er blitt enige om. Det fremforhandles en årlig avtale med de samiske kunstnerorganisasjonene.

3.3.3 Næringsavtalen i duodji

Sametinget fremforhandler en årlig næringsavtale for duodji, med tiltak som tar sikte på utvikling av næringen i samsvar med de politiske mål og retningslinjer som til enhver tid er vedtatt i Sametinget.

Sametingets plenum vedtok i sak 34/22 Samhandling og organisering av duodji en oppheving av Hovedavtale for duodjinæringen, og inkorporerer deler av hovedavtalen inn i næringsavtalen i ett felles dokument.

3.3.4 Sámi Giellagáldu - avtale

Sametinget fremforhandler årlig finansiering av Sámi Giellagáldu med sametingene i Finland og Sverige etter vedtekter for Sámi Giellagáldu.

3.4 Sentrale lover, konvensjoner og prinsipper

3.4.1 Grunnloven § 108

Grunnloven § 108 er en overordnet rettsregel som retter seg mot statens myndigheter og pålegger den norske stat en plikt til å legge forholdene til rette for at samene selv kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

I praksis betyr dette at statlige myndigheter er forpliktet til aktive tiltak i tilretteleggingen for samenes kulturutøvelse, og et vern mot en samepolitikk som truer grunnlaget for samiske språk og kultur. Grunnloven § 108 gir en resultatforpliktelse for en fortsatt levedyktig samisk kultur og begrenser statens handlefrihet både i lovgivningsprosesser og i forvaltning. Som en følge av Grunnloven § 108 er myndighetene forpliktet til å legge avgjørende eller stor vekt på hensynet til samiske kultur ved avgjørelser som angår samene.

3.4.2 FNs erklæring om urfolks rettigheter

FNs erklæring om urfolks rettigheter fra 2007 er et uttrykk for minstestandardene i urfolksretten. Urfolkserklæringen gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov og internasjonal sedvanerett. Den bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter på det kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske området som tilligger urfolks spesielle situasjon.

Urfolkserklæringen bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til selvbestemmelse, og i kraft av denne retten bestemmer urfolk selv sin politiske stilling, og rett til å fritt fremme sin økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Urfolk har, i utøvelsen av sin rett til selvbestemmelse, rett til autonomi eller selvstyre i saker som angår deres indre og lokale anliggender, samt til ordninger for finansiering av sine autonome funksjoner.

Erklæringen skal videre bidra til et mer harmonisk forhold og bedre samarbeid mellom stat og urfolk. Innholdet i erklæringen omfatter alle samfunnsområder som er innenfor Sametingets arbeidsområder. Erklæringen stadfester at urfolk har rett til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk. Det er bestemmelser om urfolks helse, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, og at urfolk skal kunne bevare og utvikle sin kulturarv, tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk. Urfolk har rett til landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket. Urfolk har også rett til bevaring av miljøet og av produksjonskapasiteten i sine områder. Urfolk skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med urfolk for å oppnå deres frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker dem vedtas.

3.4.3 ILO Konvensjon nr. 169 og konsultasjonsloven

ILO-konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater er et sentralt folkerettsinstrument i urfolksretten. Konvensjonen omhandler landrettigheter, arbeidsvilkår, yrkesopplæring, helse og utdanning. Konsultasjoner og deltakelse utgjør en viktig del av konvensjonen.

I 2021 ble lov om endring i sameloven mv. (konsultasjoner) vedtatt. Endringen medfører endring i § 1-1 formål med loven og et nytt kapittel i sameloven, kapittel 4 konsultasjoner. Konsultasjonene omfatter ulike sakstyper, slik som lover, forskrifter, enkeltvedtak, retningslinjer, tiltak og beslutninger (f.eks. i stortingsmeldinger). Konsultasjonsplikten kan omfatte alle ideelle og materielle former for samisk kultur.

Loven skal ivareta samers rett til frie og forhåndsinformerte samtykke i alle saker som angår oss, og er ment å bidra til oppfyllelse av statens folkerettslige forpliktelser til konsultasjon med samene. Loven er en implementering av FNs erklæring om urfolks rettigheter art. 19 og ILO konvensjon 169 art. 6, og formålet er å konsultere i god tro og i den hensikt å oppnå enighet mellom partene.

Loven innebærer et sett med prosedyrer for å gi eller ikke å gi et fritt og forhåndsinformert samtykke til lovmessige, administrative tiltak som berører samiske interesser, eller til prosjekter som berører samenes landområder, territorier eller andre ressurser. Sametinget har etterlyst en mekanisme for å overvåke om konsultasjonsforpliktelsene ivaretas. Konsultasjonsloven omfatter ikke økonomiske tiltak eller budsjetttiltak.

4 Språk

Samfunnsmål:

- De samiske språkene er naturlige, samfunnsbærende og levende språk

1. Urfolk
har rett til å gjenopplive, bruke og utvikle sin historie, sitt språk, sine muntlige overleveringer, sine filosofier, sitt skriftsystem og sin litteratur, og å videreføre samme til nye generasjoner, og har også rett til å fastsette og beholde sine egne navn på og betegnelser for lokalsamfunn, steder og personer.

(Artikkel 13.1 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

4.1 Samletabell - Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	15 411	14 890	521	3,5 %
Direkte tilskudd	99 230	96 703	2 527	2,6 %
Søkerbasert tilskudd	9 500	9 300	200	2,2 %
Avtale	0	5 258	-5 258	-100,0 %
Prosjekt	1 350	1 750	-400	-22,9 %
Konferanse og evaluering	100	100	0	0,0 %
Sum	125 591	128 001	-2 410	-1,9 %

Et av Sametingets hovedmål er å styrke og utvikle de samiske språkene i fremtiden. De samiske språkene skal ha en naturlig plass i samfunnet, og alle skal ha mulighet til å høre, se og bruke de samiske språkene på alle samfunnsområder.

Samenes rett til å lære, bruke og utvikle sitt morsmål er en grunnrettighet. Alle samer skal sikres en mulighet til å lære og til å snakke samisk. Det må legges til rette for bruk av samisk på alle samfunnsarenaer og det må etableres gode rammevilkår som sikrer dette.

NOU 2016: 18 Hjertespråket fremmer mange tiltak og lovendringer som skal styrke og sikre fremtiden for de samiske språkene. Oppfølging av utredningen og gjennomføring av tiltakene er et viktig arbeid som Sametinget har arbeidet med siden 2017. Strategidokumentet Giellalokten ble vedtatt av Sametingets plenum i desember 2018. Sametinget har igangsatt en rekke tiltak med formål å synliggjøre samiske språk i offentligheten, samt andre prosesser for utvikling av samiske språk. Dette arbeidet vil fortsette i 2023. Det er behov for at hele samfunnet er med på å synliggjøre og fremme samiske språk på alle områder, både i det offentlige og i det sivile samfunnet. Det må gjøres en stor innsats og Sametinget har gjennom Sámi giellavahkku utfordret alle til å delta.

4.2 Driftskostnader - Språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	13 824	13 357	467	3,5 %
Andre driftskostnader	1 587	1 533	54	3,5 %
Sum	15 411	14 890	521	3,5 %

Avdeling for språk har to seksjoner:

- Seksjon for språkforvaltning og -politikk, 10 fast ansatte, 1 prosjekt ansatt.
- Seksjon for stedsnavn og språkrøkt, 9 fast ansatte.

Avdeling for språk har oppfølgingsansvar for de politiske prosessene innenfor språk; språkutvikling og forvaltningsansvar for Sametingets tilskuddsordninger innenfor språk etter Sametingets prioriteringer og vedtatte regelverk. Avdelingen har ansvar for å følge opp stedsnavnssaker og Sametingets interne

oversettingstjeneste til sør-, lule- og nordsamisk. Sametingets språkavdeling har i tillegg ansvaret for den samiske stedsnavntjenesten som forvalter samiske stedsnavn etter Lov om stadnamn.

4.2.1 Samisk stedsnavnstjeneste

Samiske stedsnavn er beskyttet etter Lov om stadnamn, på lik linje med alle andre stedsnavn i Norge. Stedsnavn er vår felles kulturarv, og loven ivaretar norske, samiske og kvenske stedsnavn i henhold til nasjonale regler og internasjonale avtaler og konvensjoner. Sametinget er stedsnavnstjeneste for samiske stedsnavn.

Samisk stedsnavntjeneste forvalter samiske stedsnavn etter Lov om stadnamn og Forskrift om stadnamn, og behandler navnesaker med bakgrunn i loven og forskriftene. Samisk stedsnavntjeneste gir tilrådning om bruk og rettskriving av samiske stedsnavn, jfr. stadnamnlova. Sametinget følger opp og løfter frem navnesaker og har dialog med blant annet kommuner, fylker, Kartverket, departement, Vegvesenet og andre.

Samisk stedsnavntjeneste skal tilby gode faglige arenaer for en sikker oppfølging av stedsnavnsaker i henhold til Lov om stadnamn og forskrift til loven. I forbindelse med revideringa av Lov om stadnamn i 2019 ble § 11 Stadnamnkonsulentar erstattet med ny § 13 Stadnamntenesta. Etter denne endringen har ikke Lov om stadnamn lenger et krav om at det skal oppnevnes eksterne navnekonsulenter til arbeidet med stedsnavn. Stedsnavntjenesten avvikler dagens navnekonsulentordning, og fra 2023 oppnevner ikke navnetjenesten nye stedsnavnkonsulenter. I stedet oppretter stedsnavntjenesten et fagråd som det oppnevnes eksterne fagfolk til, og som skal fungere som faglig støtte til stedsnavntjenesten etter behov.

4.2.1.1 Samisk språkombud

Samisk språkombud er et av forslagene presentert i NOU Hjertespråket. Sametinget anser forslaget som sentralt i oppfølgingen og vil vurdere funksjonen til og organiseringen av et samisk språkombud i 2023.

4.3 Innsatsområder - Språk

Sametingets innsatsområder innenfor språk:

- Bruk av samiske språk.
- Utvikling av samiske språk.
- Oppfølgingen av NOU 2016:18 Hjertespråket.

4.3.1 Virkemidler innsatsområder - Språk

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Bruk av samisk språk	49 058	49 058	0	0,0 %
Utvikling av samiske språk	57 372	60 003	-2 631	-4,4 %
Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket	3 750	4 050	-300	-7,4 %
Sum	110 180	113 111	-2 931	-2,6 %

4.4 Bruk av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Innbyggerne i forvaltningsområdet for samisk språk kan aktivt bruke samisk i kommunikasjon med offentlige instanser.

Offentlige instanser i forvaltningsområdet for samisk språk skal følge samelovens kapittel 3 og betjene sine brukere på samisk, både muntlig og skriftlig. Dette bidrar til at samisk brukes aktivt på ulike samfunnsområder i disse kommunene og fylkeskommunene.

Forvaltningsområdet for samiske språk er viktig for bruken av samiske språk.

Sametinget har ansvar for hvert 4. år å informere Kongen om situasjonen for samiske språk i Norge. Til det er det nødvendig å gjennomføre språkundørsøkelser.

4.4.1 Samletabell - Bruk av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd	44 713	44 713	0	0,0 %
Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd	4 345	4 345	0	0,0 %
Sum	49 058	49 058	0	0,0 %

4.4.2 Tospråklighetstilskudd til kommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
10001 Kautokeino kommune	7 756	7 769	-13	-0,2 %
10002 Karasjok kommune	6 268	6 307	-39	-0,6 %
10003 Tana kommune	4 332	4 296	36	0,8 %
10004 Porsanger kommune	3 612	4 232	-620	-14,7 %
10005 Nesseby kommune	3 324	3 166	158	5,0 %
10006 Kåfjord kommune	3 134	3 025	109	3,6 %
10007 Tjeldsund kommune	2 704	2 579	125	4,8 %
10008 Snåsa kommune	2 214	2 255	-41	-1,8 %
10009 Lavangen kommune	2 172	2 108	64	3,0 %
10010 Røyrvik kommune	2 017	1 938	79	4,1 %
10011 Hattfjelldal kommune	2 011	1 924	87	4,5 %
10012 Røros kommune	2 183	2 194	-11	-0,5 %
10013 Hamarøy kommune	2 986	2 920	66	2,3 %
Sum	44 713	44 713	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tospråklighetstilskudd til kommuner:

- Kommunene betjener på samisk og de synliggjør samisk språk.

Betjeningstilskuddet beregnes ut ifra antall elever som hadde samisk som første- eller andrespråk skoleåret 2021/22, samt antall innbyggere innmeldt i Sametingets valgmanntall pr. 30.06.21.

Det settes av kr 44 713 000 til formålet i 2023.

4.4.3 Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
10051 Troms og Finnmark fylkeskommune	1 758	1 758	0	0,0 %
10052 Nordland fylkeskommune	1 330	1 330	0	0,0 %
10053 Trøndelag fylkeskommune	1 257	1 257	0	0,0 %
Sum	4 345	4 345	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene betjener på samisk og synliggjør samisk språk.

Grunntilskuddet, 60 % fordeles likt til hver av fylkeskommunene. Betjeningstilskuddet fordeles med 10 % ut ifra antall samiske språk fylkeskommunen har forvaltningsansvar for, og 30 % ut ifra antall kommuner i fylket som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk.

Det settes av kr 4 345 000 til formålet i 2023.

4.5 Utvikling av samiske språk

Mål for innsatsområdet:

- Folket snakker samisk, lærer og utvikler de samiske språkene.

De samiske språkene har ulike behov og utfordringer, og Sametinget tar et stort ansvar for å styrke samenes språkutviklingsmuligheter i alle områder. Til dette arbeidet legger Sametinget forslagene i NOU 2016:18 Hjertespråket til grunn, hvor det oppfordres til å satse på barn og unge. Sametinget har skilt ut kommunenes og fylkeskommunenes språkutviklingsarbeid fra tospråklighetstilskuddet, slik at flere ressurser prioriteres til å styrke språket til barn og unge.

I støtten til språksentrene er tilrettelegging av språkkurs og språkarenaer lokalt på forskjellige nivåer prioritert. Den samiske befolkningen skal kunne delta i aktiviteter for derigjennom å lære seg samisk og bruke samisk aktivt på alle samfunnsområder.

For styrking og utvikling av samiske språk er det viktig at det finnes aktive lokalmiljøer. Et mangfold av språkaktiviteter i lokalsamfunnene er grunnlaget for aktive språkmiljøer. Det er stor forskjell på

språknivået i de forskjellige språkområdene, derfor er det viktig å tilpasse språktiltakene til de forskjellige områdene.

Samfunnet har stort behov for samisktalende fagfolk på alle områder. For at man i fremtiden skal kunne rekruttere flere fagfolk som behersker språket godt muntlig og skriftlig, gir Sametinget stipend til elever på videregående skole som har samisk i fagkretsen. For å øke antallet samiskspråklige fagansatte i sør-, lule- og markasamiske områder, bevilger Sametinget i tillegg stipend til studenter som tar høyere utdanning i sørsamisk eller lulesamisk, og til studenter fra markasamiske områder som tar høyere utdanning i samisk.

4.5.1 Samletabell - Utvikling av samiske språk

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd	15 423	14 903	520	3,5 %
Språkutvikling i fylkeskommuner - direkte tilskudd	1 501	1 450	51	3,5 %
Samiske språksentre, basistilskudd - direkte tilskudd	30 848	28 892	1 956	6,8 %
14501 Språksentertreff - konferanse	100	100	0	0,0 %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	1 200	1 200	0	0,0 %
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	900	900	0	0,0 %
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	2 800	2 800	0	0,0 %
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 200	1 000	200	20,0 %
13501 Rettskrivningsbok for lulesamisk og sørsamisk - prosjekt	0	100	-100	-100,0 %
13001 Sámi giellagáldu - avtale a)	0	5 258	-5 258	-100,0 %
Sum	57 372	60 003	-2 631	-4,4 %

a) Sámi giellagáldu er i 2023 flyttet til kapittel 11.4 Samisk samarbeid.

4.5.2 Språkutvikling i kommuner - direkte tilskudd

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
10101 Kautokeino kommune	1 656	1 600	56	3,5 %
10101 Karasjok kommune	1 532	1 480	52	3,5 %
10101 Tana kommune	1 273	1 230	43	3,5 %
10101 Porsanger kommune	828	800	28	3,5 %
10101 Nesseby kommune	1 242	1 200	42	3,5 %
10101 Kåfjord kommune	1 871	1 808	63	3,5 %
10101 Tjeldsund kommune	1 043	1 008	35	3,5 %
10101 Snåsa kommune	1 040	1 010	30	3,0 %
10101 Lavangen kommune	1 283	1 240	43	3,5 %
10101 Røyrvik kommune	838	810	28	3,5 %
10101 Hattfjelldal kommune	468	527	-59	-11,2 %
10101 Røros kommune	765	660	105	15,9 %
10101 Hamarøy kommune	1 584	1 530	54	3,5 %
Sum	15 423	14 903	520	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkutvikling i kommuner:

- Gjennom språktiltak legger kommunene til rette for at flere innbyggere, spesielt samiskspråklige barn og ungdommer får bruke samiske språk.

Kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal på grunnlag av kommunenes 3-årige språkplaner brukes til å styrke situasjonen for samisk i barnehagene og i skolen. Tilskuddet skal ikke brukes til kommunenes lovpålagte oppgaver, men til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene hos samiskspråklige barn i kommunene.

Det settes av kr 15 423 000 til formålet i 2023.

4.5.3 Språkutvikling i fylkeskommuner – direkte tilskudd

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
10151 Troms og Finnmark fylkeskommune	500	483	17	3,5 %
10151 Nordland fylkeskommune	500	483	17	3,5 %
10151 Trøndelag fylkeskommune	500	483	17	3,5 %
Sum	1 501	1 450	51	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen – Språkutvikling i fylkeskommuner:

- Fylkeskommunene styrker og utvikler samiske språk gjennom språktiltak.

Fylkeskommunene i forvaltningsområdet for samisk språk får tospråklighetstilskudd og språkutviklingstilskudd. Språkutviklingstilskuddet skal brukes til ekstra tiltak for styrking og utvikling av de samiske språkene.

Det settes av kr 1 501 000 til formålet i 2023.

4.5.4 Samiske språksentre, basistilskudd og aktivitetstilskudd - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
10201 Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10202 Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10203 Árran julesáme guovdásj	1 130	1 092	38	3,5 %
10204 Várdobáiki sámi guovddáš	1 130	1 092	38	3,5 %
Bárru giellabáiki a)	800	0	800	-
10205 Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10206 Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	1 130	1 092	38	3,5 %
10207 Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10208 Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	1 130	1 245	-115	-9,2 %
10209 Álttá Sámi Giellaguovddáš	1 130	1 092	38	3,5 %
10210 Ástávuona giellagoahtie - Lavangen kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10211 Gielem nastedh - Snåsa kommune	1 130	1 345	-215	-16,0 %
10212 Gielearnie - Røyrvik kommune	1 130	1 245	-115	-9,2 %
10213 Storfjord språksenter - Storfjord kommune	1 230	1 092	138	12,6 %
10214 Giellagiisá - Kautokeino kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10215 Samisk hus i Oslo	1 130	1 092	38	3,5 %
10216 Kvænangen språksenter - Kvænangen kommune	1 130	1 092	38	3,5 %
10217 Stormen språksenter	1 130	1 087	43	4,0 %
10218 Hattfjelldal språksenter	1 130	1 087	43	4,0 %
10250 Aktivitetstilskudd	9 608	8 687	921	10,6 %
Sum	30 848	28 892	1 956	6,8 %

a) Bárru giellabáiki er en samisk språkarena for Vesterålen og Lofoten, som er administrativt underlagt Várdobáiki sámi guovddáš.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske språksentre basistilskudd:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

Sametinget gir i 2023 et tilskudd på kr 100 000 til Storfjord språksenter, for planlegging og gjennomføring av Sámi giellavahkku hovedarrangement i 2023.

Det settes av kr 21 240 000 til basistilskudd i 2023.

4.5.5 Samiske språksentre aktivitetstilskudd - direkte tilskudd

	(i 1000 kr)
	Budsjett 2023
Sámi giella- ja kulturg. - Porsanger kommune	160
Giellasiida - Samisk språksenter - Kåfjord kommune	715
Árran julesáme guovdásj	610
Várdobáiki sámi guovddáš	785
Isak Saba guovddáš - Nesseby kommune	640
Tana samiske språksenter - Samisk nærings- og utredningssenter (SEG)	600
Gáisi Giellaguovddáš, Tromsø kommune	680
Aajege, Røros - Trøndelag fylkeskommune	1 055
Álttá Sámi Giellaguovddáš	1 067
Ástávuona giellagoahtie - Lavangen kommune	499
Gielem nastedh - Snåsa kommune	555
Gielearnie - Røyrvik kommune	186
Storfjord språksenter - Storfjord kommune	280
Giellagiisá - Kautokeino kommune	128
Samisk hus i Oslo	380
Kvænangen språksenter - Kvænangen kommune	408
Stormen språksenter	460
Hattfjelldal språksenter	400
Sum	9 608

Fordelingen av aktivitetstilskuddene er gjort på bakgrunn av innsendte aktivitetsplaner fra hvert språksenter.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske språksentre:

- Samiske språksentre synliggjør samisk identitet og kultur, fremmer samisk språk og driver med samisk språkopplæring gjennom språktiltak.

De samiske språksentrene er viktige aktører i arbeidet med å styrke og utvikle samisk språk lokalt. Språksentrene utgjør kjernen av samisk språkopplæring utenfor skolen. De utarbeider også språktilbud spesielt rettet mot barn og unge, og bidrar til utviklingen av språkarenaer. Ved hjelp av aktivitetstilskuddet bidrar språksentrene med språkopplæring og språkarenaer. Formålet med tilskuddsordningen er å gi muligheten til å utføre disse oppgavene i samråd med Sametinget og med nærmiljøet på en best mulig måte. Sametinget ønsker på sikt å se på muligheten for å gi språksentrene spesifikke oppdrag.

De samiske språksentrene er Sametingets viktigste samarbeidsaktører i arbeidet med å løfte språket, og i gjennomføringen av Sámi giellavahkku.

Det settes av kr 9 608 000 til aktivitetstilskudd i 2023.

Det settes av kr 30 848 000 til formålet i 2023.

4.5.6 Språksentertreff - konferanse

En gang i året arrangerer Sametinget sammen med språksentrene språksentertreff for alle samiske språksentre. Målet med treffet er å utveksle erfaringer og ideer, kompetansedeling samt videreutvikling av språksentrene. Språksentertreffet skal styrke samarbeidet mellom Sametinget og språksentrene, og språksentrene imellom. Sametinget oppfordrer de samiske språksentrene til nettverkssamarbeid, samhandling om digitale arrangementer, samt deling av samiskspråklig materiale.

Det settes av kr 100 000 til formålet i 2023.

4.5.7 Stipend til elever med samisk i videregående skole – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12101 Stipend til elever med samisk i videregående skole	3 000	3 000	0	0,0 %
Sum	3 000	3 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen – Stipend til elever med samisk i videregående skole:

- Videregående elever har samisk i fagkretsen på videregående skole.

For å motivere ungdom til å ta samisk som fag på videregående skole, gir Sametinget stipend til elever som har samisk i fagkretsen. Elever som velger samisk som førstespråk prioriteres.

Det settes av kr 3 000 000 til formålet i 2023.

4.5.8 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12102 Språkstipend høyere utdanning - søkerbasert tilskudd	400	400	0	0,0 %
Sum	400	400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Språkstipend høyere utdanning:

- Studenter velger å ta høyere utdanning i samiske språk.

Prioriteringer - Språkstipend høyere utdanning:

- Høyere utdanning i språkene sørsamisk og lulesamisk.
- Høyere samisk språkutdanning for studenter fra markasamisk område.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2023.

4.5.9 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12010 Dokumenteringstiltak - søkerbasert tilskudd	1 200	1 200	0	0,0 %
Sum	1 200	1 200	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Organisasjoner samler inn og formidler stedsnavn, ord og tradisjonell kunnskap.

Prioriteringer:

- Innsamling og formidling av samiske stedsnavn.
- Terminologiprosjekter.
- Utvikle ordbøker på samisk.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2023.

4.5.10 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12020 Språktiltak i forbindelse med Sámi giellavahkku - søkerbasert tilskudd	900	900	0	0,0 %
Sum	900	900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Språkinteresserte synliggjør og øker bruken av samisk språk under Sámi giellavahkku.

Prioriteringer:

- Samiske språktiltak, med spesielt fokus på læring av språk, ord og begreper som hører til samisk tradisjonell kunnskap, som gjennomføres i forbindelse med Sámi giellavahkku.

Det settes av kr 900 000 til formålet i 2023.

4.5.11 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2022	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12030 Språkutviklingstiltak - søkerbasert tilskudd	2 800	2 800	0	0,0 %
Sum	2 800	2 800	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Organisasjoner utvikler og gir opplæring i samisk språk.

Prioriteringer:

- Utvikle samiske applikasjoner og spill.
- Oversette applikasjoner og spill til samisk.
- Samiskkurs for voksne.
- Samiske språkarenaer.
- Oversette Bibeltekster til sør- og lulesamisk.
- Samiskspråklige digitale arenaer for barn og unge, som for eksempel e-sport og sosiale medier.
- Språkutviklingstiltak for språksentrene som er i etableringsfasen.
- Grenseoverskridende språksamarbeid.

Det settes av kr 2 800 000 til formålet i 2023.

4.5.12 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
12040 Samiske språktiltak i sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk område - søkerbasert tilskudd	1 200	1 000	200	20,0 %
Sum	1 200	1 000	200	20,0 %

Mål for tilskuddsordningen

- Språksentre og organisasjoner styrker sør-, ume-, pite-, lule-, skolte- og markasamisk.

Prioriteringer:

- Utvikling av modeller som tilgjengeliggjør språkressurser i en region.
- Språklig støtte til foresatte av to- og flerspråklige barn, i form av samisk kurs og språkbud.
- Tiltak som fremmer samisk språk i lule-, sør- og markasamisk område.
- Tiltak som fremmer ume-, pite- og skoltesamisk språk.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2023.

4.6 Oppfølging av NOU 2016:18 Hjertespråket

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
13701 Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direkte tilskudd til Sámi Lohkanguovddaš	2 400	1 900	500	26,3 %
13704 Sámi giellavahkku - prosjekt	600	700	-100	-14,3 %
13705 Samisk språkområde - prosjekt	350	400	-50	-12,5 %
13710 Særskilte rekrutteringstiltak sør og lulesamisk - prosjekt	400	400	0	0,0 %
13709 Rekrutteringsstrategier - direktetilskudd til Samisk videregående skole og reindriftsskole	0	500	-500	-100,0 %
13713 Digital plattform for barn og unge - prosjekt	0	150	-150	-100,0 %
Sum	3 750	4 050	-300	-7,4 %

Sametinget vedtok i desember 2018 Sametingets strategier for samiske språk - Giellalokten (060/18). Denne strategien er Sametingets helhetlige oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket. Giellalokten består både av forslag til tiltak hentet fra Hjertespråket, samt tiltak som naturlig hører sammen med forslagene i Hjertespråket. Giellalokten er en langsiktig språksatsning, den er sektorivergripende og berører alle samfunnsområder. Målet med strategiene er at samiske og norsk språk skal være likestilte og likeverdige språk i samfunnet. Visjonen er at samiske språk er naturlige, samfunnsbærende og levende språk. Oppstart og gjennomføring av tiltak i Giellalokten startet i 2019, og vil fortsette i flere år framover. Sámi giellavahkku (samisk språkuke) er en del av Giellalokten. Oppslutningen vokser fra år til år, og Sametinget ønsker å videreføre tiltaket som bidrar til å løfte frem og synliggjøre samisk språk.

4.6.1 Språktilbud for barn og unge

Å gi barn og unge tilgang til språk er en av Sametingets viktigste oppgaver. Barn lærer språk fra de blir født, og foreldre og familie er barns nærmeste veiledere i språkinnlæringen. Det språklige fundamentet legges i barneårene, der gode og trygge støttespillere og voksenrelasjoner er viktig for barnas språkopplæring. Det er derfor en forutsetning at barn hører og bruker samiske språk i barnehage, skole og ellers i hverdagen. Språkteorier vektlegger viktigheten av utviklingen av barns begrepsforståelse, ordforråd, setningsoppbygging og språkbruk fra de er små. Barns språkinnlæring legger grunnlaget for hele livet, og et godt språkmiljø spiller på denne måten en avgjørende rolle for språkinnlæringa. Det vil være viktig å bygge robuste og gode språkmiljø, som skaper mulighet for opplæring og bruk av språket i lokalmiljøet.

4.6.1.1 Språkløyper - nasjonal strategi for lesing og skriving - direktetilskudd til Sámi Allaskuvla - Sámi lohanguovddaš/Senter for samisk i opplæringen

Mål for tilskuddsordningen:

- Barn og unge har god lese og skrivekompetanse i samisk språk.

Regjeringen utarbeidet og gjennomførte nasjonal strategi for lesing og skriving – Språkløyper 2016-2019. Målet med strategien var å styrke barnehagens språkmiljø, sammenhengen mellom barnehagen og skolens språkarbeid, styrke lærernes kompetanse innenfor språk, lesing og skriving,

raskere identifisering av språkvansker, redusere antall elever med svake lese- og skriveferdigheter og øke antall elever med svært gode lese- og skriveferdigheter. Det unike med denne strategien er at det for første gang satses systematisk og helhetlig på språk, lesing og skriving i både barnehage og skole, og at det utvikles praksisnære og kunnskapsbaserte digitale kompetansepakker som barnehager og skoler kan ta direkte i bruk i det lokale utviklingsarbeidet. Strategien omfatter introduksjonssamlinger for barnehager og skoler, nettbaserte kompetansepakker og støtte til lokalt utviklingsarbeid i kommunene.

Senter for samisk i opplæringen har fått i oppdrag å ta utgangspunkt i den nasjonale strategien språkløyper i arbeidet for å utarbeide, tilpasse og oversette materiell til de samiske språkene.

Det settes av kr 2 400 000 til formålet i 2023.

4.6.2 Synliggjøring og samarbeid

Synliggjøring av språk symboliserer tilhørighet, tilstedeværelse og anerkjennelse. Samiske og norske språk er offisielle språk på norsk side av Sápmi. Til tross for dette, er ikke samiske og norske språk likeverdige og likestilte i dagens samfunn. At samiske språk synes i samfunnet vil ha stor betydning for den samiske befolkningen, både de som har samisk som morsmål og de som ønsker å lære seg samiske språk. Det vil både løfte språkernes status, og gi den samiske befolkningen en følelse av anerkjennelse av sine språk og sin kultur.

Synliggjøring av språk skjer tydeligst gjennom skriftspråket. Et synlig språk er et grunnleggende hjelpemiddel i språkopplæring samtidig som det gir språket verdi. Det er derfor viktig å legge forholdene til rette for økt bruk av skriftspråket.

4.6.2.1 Sámi giellavahkku - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Samiske språk synes og høres lokalt, regionalt og nasjonalt under Sámi giellavahkku.

Synliggjøring av samiske språk er en sentral del av Giellalokten, og vi ser behovet for å involvere og samarbeide med ulike aktører i arbeidet for at samiske språk skal synes i samfunnet. Sametinget tar initiativ til årlig markering av samiske språk gjennom Sámi giellavahkku. Næringsliv og lokale og offentlige aktører vil inviteres og oppfordres til å bidra til synliggjøring av de samiske språkene i forbindelse med Sámi giellavahkku.

Prosjektet vil i hovedsak gå til oppdatering av språkukas design og nettside, profileringsartikler og produisering av digitalt innhold.

Det settes av kr 600 000 til formålet i 2023.

4.6.2.2 Samisk språkområde - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Ny tilskuddsordning som er tilpasset de ulike språksituasjonene i kommunene i forvaltningsområdet for samisk språk er etablert.

Samelovens kapittel 3 er under revidering, og skal etter planen behandles i Stortinget i løpet av 2023. Som en følge av endringer i sameloven, er det naturlig at det utarbeides en ny tilskuddsmodell for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. I arbeidet med ny tilskuddsmodell er det behov for utredninger og ulike beregningsgrunnlag. Prosjektet vil i hovedsak gå ut på å utarbeide forslag til ny tilskuddsmodell.

Det settes av kr 350 000 til formålet i 2023.

4.6.3 Rekruttering og kompetanseheving

Mangel på samisk språkkompetanse er en stor utfordring på alle samfunnsområder. En helhetlig satsning på rekruttering av samiskspråklig personell, og tilbud om opplæring i samisk for studenter og fagfolk vil være helt nødvendig for å dekke fremtidige behov i samfunnet.

Det må fremover satses på økt kompetanse i samiske språk og samisk kultur innenfor alle samfunnsområder, rekruttering av ungdom til opplæring i samiske språk, og rekruttering av samiskspråklige til ulike fagutdanninger. Det vil være viktig at det igangsettes rekrutterings- og kompetansehevingstiltak, slik at vi kan møte utfordringen med mangel på språkkompetanse i fremtiden.

4.6.3.1 Særskilte rekrutteringstiltak sør- og lulesamisk - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Det finnes nettverk for sørsamiske og lulesamiske språkarbeidere og pedagoger.

Hjertespråket vektlegger språksituasjonen i sør- og lulesamisk område, og belyser behovene for særlige tiltak i disse områdene. Et behov som stadig fremheves er behovene for nettverk mellom institusjonene i områdene, koordineringsfunksjon mellom institusjoner og faglig rådgiving.

Sametinget avsetter midler til språk- og opplæringskonferanser i sør og lulesamisk område. Konferansene er et viktig møtepunkt for språkarbeidere i de ulike språkområdene, og konferansene vil være ett ledd i arbeidet for å skape gode nettverk og møteplasser for språkarbeidere og pedagoger.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2023.

5 Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Samfunnsmål:

- Det samiske samfunnet har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som verner, sikrer og utvikler samiske språk, kultur og samfunnsliv.

I stater hvor det finnes etniske, religiøse eller språklige minoriteter eller personer som tilhører en urbefolkning, skal et barn som tilhører en slik minoritet eller urbefolkningen, ikke nektes retten til sammen med andre medlemmer av sin gruppe å leve i pakt med sin kultur, bekjenne seg til og utøve sin religion, eller bruke sitt eget språk

(Artikkel 30 i FNs konvensjon om barnets rettigheter)

1. Urfolk har rett til å opprette og ha kontroll over sitt eget utdanningssystem og institusjoner som gir opplæring på deres eget språk, på en måte som svarer til undervisnings- og læringsmetodene i deres egen kultur.

2. Individuer tilhørende urfolk, særlig barn, har rett til alle nivåer av og former for statlig utdanning, uten diskriminering.

3. Statene skal, sammen med urfolk, treffe effektive tiltak slik at individer tilhørende urfolk, særlig barn, herunder de som lever utenfor sine egne lokalsamfunn, har tilgang til opplæring i sin egen kultur og på sitt eget språk, når det er mulig.

(Artikkel 14 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

5.1 Samletabell - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	15 318	14 800	518	3,5 %
Direkte tilskudd	2 142	3 370	-1 228	-36,4 %
Søkerbasert tilskudd	38 186	42 113	-3 927	-9,3 %
Avtale	9 000	9 000	0	0,0 %
Prosjekt	7 410	7 540	-130	-1,7 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	72 056	76 823	-4 767	-6,2 %

Sametinget arbeider for et kunnskapsbasert samfunn der tradisjonell kunnskap, samiske språk og verdier er grunnpillarene. Det kunnskapsbaserte samiske samfunnet er i stadig endring og utvikles i et samspill mellom árbediehtu/ tradisjonell kunnskap og forskningsbasert kunnskap.

Utviklingen av det samiske samfunnet med grunnlag i våre verdier språklig og kulturelt, forutsetter høy kvalitet i samisk barnehage- og grunnopplæringstilbud.

Sametinget vil arbeide for at den nasjonale barnehage-, opplærings- og utdanningspolitikken inneholder målsetninger og strategier som sikrer samiske rettigheter og et kvalitativt godt opplærings- og utdanningstilbud.

5.2 Driftskostnader - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	13 739	13 274	465	3,5 %
Andre driftskostnader	1 579	1 526	53	3,5 %
Sum	15 318	14 800	518	3,5 %

Avdelingen for oppvekst og utdanning (BOA) har tre seksjoner:

- Seksjon for barnehage, 5 fast ansatte, 2 prosjektansatte.
- Seksjon for grunnopplæring, 10 fast ansatte, 1 prosjektansatt.
- Seksjon for høyere utdanning og forskning, 4 fast ansatte.

Avdeling for oppvekst og utdanning har ansvar for både politikkutvikling og forvaltningsoppgaver. Avdelingen følger opp sitt arbeid blant annet gjennom dialog, samarbeid og konsultasjoner med myndighetene for å oppnå samfunns målet. Avdelingen forvalter tilskuddsmidler etter Sametingets prioritering og Sametingsrådets regelverk.

Sametinget har myndighet etter opplæringsloven § 6-4 til å revidere og fastsette læreplaner for grunn- og videregående opplæring. Avdelingen er ansvarlig for driften av Sametingets læremiddelsentral. Avdelingen forvalter utviklingsprosjekt SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain - Samiske barn i nye pedagogiske rom) i perioden april 2018 til april 2023.

5.3 Innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

Sametingets innsatsområder innenfor oppvekst, opplæring, utdanning og forskning:

- Myndighet ansvar og roller innen barnehage
- SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain) utvikling
- Samiskspråklige barn i dagens samfunn
- Tradisjonell kunnskap i ny tid
- Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager
- Samisk innhold i skolen
- Psykososialt læringsmiljø
- Læremidler
- Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning
- Utdanning- og forskningstilbud
- Rekruttering

5.3.1 Virkemidler innsatsområder - Oppvekst, opplæring, utdanning og forskning

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
SáMOS	1 110	4 390	-3 280	-74,7 %
Samiskspråklige barn i dagens samfunn	9 850	6 824	3 026	44,3 %
Tradisjonell kunnskap i ny tid	9 886	7 813	2 073	26,5 %
Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager	0	150	-150	-100,0 %
Samisk innhold i skolen	3 745	3 727	18	0,5 %
Psykososialt læringsmiljø	1 000	1 000	0	0,0 %
Læremidler	26 297	35 269	-8 972	-25,4 %
Rekruttering	4 850	2 850	2 000	70,2 %
Sum	56 738	62 023	-5 285	-8,5 %

5.4 Myndighet, ansvar og roller innen barnehage

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samiske barnehager og barnehager med samiske barn gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen barnehage har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for utvikling i og rammene rundt samiske barnehager og barnehager med samiske barn.

Sametinget arbeider for at samiske barn får oppfylt sine rettigheter til et samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell.

For å styrke det samiske innholdet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn vil Sametinget i 2023 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle myndigheter og andre aktører. Sametinget vil ha spesielt fokus på oppfølging av NOU 2016: 18 Hjertespråket, implementering av rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), arbeid med kompetanseutvikling, arbeidet med å øke kvalitet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn og foreldreperspektivet.

5.5 SáMOS utvikling

Mål for innsatsområdet:

- Samisk barnehagepedagogikk og sterke språkmodeller er grunnlaget for arbeidet i samiske barnehager og barnehager med samiske barn.

5.5.1 Samletabell - SáMOS

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
18501 Sámi mánát ođđa searvelanjain - prosjekt	1 110	3 090	-1 980	-64,1 %
15101 Kompetanseheving av pilotbarnehager - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	0	1 300	-1 300	-100,0 %
Sum	1 110	4 390	-3 280	-74,7 %

SáMOS (Sámi mánát ođđa searvelanjain - Samiske barn i nye pedagogiske rom) er et 5-årig utviklingsprosjekt. Prosjektets mål er å utvikle samisk barnehagefilosofi, samisk barnehagepedagogikk og utvikle sterke språkmodeller for bruk i samiske barnehager. Prosjektperioden avsluttes våren 2023. Innen prosjektet avsluttes, skal det ferdigstilles prosjektrapport og gjennomføres en avslutningskonferanse. Sámi allaskuvla skal ferdigstille rapport fra aksjons- og følgeforskningen som er gjennomført i løpet av prosjektperioden.

Selv om prosjektet avsluttes, skal utviklingsarbeidet SáMOS-prosjektet har gjort videreføres. Sametinget vil videreføre prosjektnavnet SáMOS i det videre arbeidet med å utvikle samiske barnehager. Utviklingsarbeidet vil heretter benevnes som SáMOS utvikling. Dette fordi SáMOS har opparbeidet stor immateriell verdi, da den i prosjektperioden har blitt innarbeidet i samiske barnehager og andre aktører. Sametinget skal med utviklingsprosessene bidra til å legge til rette for kompetanseheving, og å øke kvalitet i det pedagogiske tilbudet i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn.

Arbeidet med å implementere og å gi kompetanseheving i bruk av sterke språkmodeller i samiske barnehager, barnehager med samisktilbud og på samiske grunnskoler har vært sentralt i prosjektperioden. I 2023 skal håndbok om pedagogiske prinsipper ferdigstilles. Pilotbarnehagene er med i utformingen av denne håndboken. Arbeidet er påbegynt i prosjektperioden, og er et sentralt resultat av prosjektet. Håndboka vil danne grunnlaget for den fremtidige samiske rammeplanen for barnehage.

Det settes av kr 1 110 000 til formålet i 2023.

5.6 Samiskspråklige barn i dagens samfunn

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barn får lære, styrke og utvikle sitt samiske språk i barnehagen

Alle barnehager i Norge skal jf. Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017), bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon av 20.november 1989 om barnets rettigheter (barnekonvensjonen) og ILO-konvensjonen nr 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater. Sametinget følger opp dette ved arbeide for at samiske barn i barnehager får et samiskspråklig barnehagetilbud etter sterke språkmodeller. Samiske barn har krav på å bevare og utvikle sitt språk, sin kunnskap og sin kultur i barnehagen uavhengig av hvor i landet de bor, men utfordringen i dag er at samiske barn ikke har samiskspråklig barnehagetilbud som rettighet. Konsekvensen av dette er at ikke alle barn får mulighet til å bli samiskspråklige i løpet av barnehageårene. Det må derfor arbeides for en lovendring som gir rett til samiskspråklig barnehagetilbud etter en sterk språkmodell.

Sametinget arbeider for at de ulike samiske barnehagetilbudene skal ha som mål at barna skal være samiskspråklige ved overgang fra barnehage til skole. Sametinget har derfor fokus på at sterke språkmodeller implementeres i det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Samiske barnehageansatte trenger kompetanseutvikling og veiledning i bruk av sterke språkmodeller. For å kunne realisere at barnehager kan ta i bruk sterke språkmodeller kreves det at barnehagene har sámástahtte/samiskspråklige språkmedarbeidere på toppen av grunnbemanningen.

Tilskudd til barnehager er et virkemiddel for å nå målet om at samiske barnehagetilbud har samisk innhold som fremmer samiske barns utvikling, læring og danning. Sametinget vil tilpasse tilskuddsordningene slik at barnehagene aktivt kan ta i bruk sterke språkmodeller, og at barn får mulighet til å velge samisk som første språk ved overgang til skole.

5.6.1 Samletabell - Samiskspråklige barn i dagens samfunn

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17001	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
17010	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
17020	Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
15001	Julevsáme sámastahhte - Viejega AS - direkte tilskudd a)	760	734	26	3,5 %
70000	Gratis samiskspråklig barnehageplass utenfor regjeringens geografiske prioritering for gratis barnehageordning - søkerbasert tilskudd	3 000	0	3 000	-
Sum		9 850	6 824	3 026	44,3 %

a) Tilskuddet ble i 2022 gitt til Vuonak Mánájároj AS.

5.6.2 Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17001	Tilskudd til samisk språkopplæring i barnehager - søkerbasert tilskudd	1 845	1 845	0	0,0 %
Sum		1 845	1 845	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehagene lærer de samiske barna samisk.

Prioriteringer - Samisk språkopplæring i barnehager:

- Barnehager som tilrettelegger for samisk språkopplæring for samiskspråklige barn.

Det settes av kr 1 845 000 til formålet i 2023.

5.6.3 Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17010	Tilskudd til prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager - søkerbasert tilskudd	2 705	2 705	0	0,0 %
Sum		2 705	2 705	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Barnehagene får høyere kvalitet på samisk språk og kulturarbeid.

Prioriteringer - Prosjekter og utviklingsarbeid i barnehager:

- Språkutviklingsprosjekter (blant annet prosjekter som sámástahtte).
- Lokale utviklingsprosjekter med vekt på samisk tradisjonelt arbeid.
- Etablering av nye samiskspråklige barnehage tilbud.
- Utvikling av barnehager som deltar i SÁMOS utvikling.

Det settes av kr 2 705 000 til formålet i 2023.

5.6.4 Tilskudd til utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17020 Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager - søkerbasert tilskudd	1 540	1 540	0	0,0 %
Sum	1 540	1 540	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Barnehager, barnehagelærere og utdanningsinstitusjoner har god tilgang på pedagogisk materiell med samisk innhold på samiske språk.

Prioriteringer - Utvikling av pedagogisk materiell for barnehager:

- Språkstimulerende materiell som er egnet for barnehagebarn.
- Barnehagefaglig pedagogisk materiell som er egnet for samiske barnehagelærere og barnehagelærerstudenter.

Det settes av kr 1 540 000 til formålet i 2023.

5.6.5 Julevsáme sámástahtte - direkte tilskudd til Viejega AS

Mål for direktetilskuddsordningen - Direktetilskudd til Viejega AS:

- Barnehagebarna lærer lulesamisk.

Vuonak Mánájároj, som tidligere har mottatt direkte tilskudd over dette ordningen, gikk konkurs i 2022. For Sametinget er det viktig at det lulesamiske barnehage tilbudet opprettholdes. Tilskuddet til julevsáme sámástahtte videreføres derfor til den nyoppstartede barnehagen Viejega AS

Sametinget gir direkte tilskudd til Viejega AS til sámástahtte/språkmedarbeidere for å styrke arbeidet med språkutvikling i barnehagen.

Det settes av kr 760 000 til formålet i 2023.

5.6.6 Gratis samiskspråklig barnehageplass utenfor regjeringens geografiske prioritering for gratis barnehageordning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Gratis samiskspråklig barnehageplass utenfor regjeringens geografiske prioritering for gratis barnehageordning - søkerbasert tilskudd	3 000	0	3 000	-
Sum	3 000	0	3 000	-

Mål for tilskuddsordningen:

- Flere barn i samiske barnehager og samiske avdelinger får gratis samiskspråklig barnehageplass

Regjeringen har innført gratis barnehageordning for Finnmark og Nord-Troms. Sametinget mener gratis samiskspråklige barnehageplasser til samiske familier vil være motiverende for at samiske barn skal kunne få oppfylt sin rett til samisk barnehageplass. En slik ordning vil kunne motivere til at samiske foreldre søker sitt barn til samiske barnehage tilbud. Videre vil dette kunne bidra til sterkere gjensidig forpliktende samarbeid mellom Sametinget, barnehagemyndigheter, barnehageeiere og barnehagene om kvalitetsmessige samiske barnehager som utvikles etter sterke språkmodeller.

Derfor ønsker Sametinget å gi tilskudd til samiskspråklige barnehager og avdelinger som er utenfor den geografiske prioriteringen til regjeringen. Samiske familier som har barn i samiskspråklige barnehager og avdelinger skal få dekket foreldrebetalingen. Dette vil også sikre og styrke familieøkonomien til samiske familier og kunne være et av flere nødvendige tiltak for å kunne styrke tilbakeflytting til samiske forvaltningskommuner også utenfor tiltakssonen.

Ordningen skal iverksettes 01.08.2023. Barnehager og avdelinger som mottar støtte over budsjettpost 5.7.2 *Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling – søkerbasert tilskudd* kan kvalifisere til ordningen det første året. Barnehageeiere forplikter seg til utviklingsarbeid for samisk språk og implementering av sterke språkmodeller.

Det settes av kr 3 000 000 til formålet i 2023.

5.7 Tradisjonell kunnskap i ny tid

Mål for innsatsområdet:

- Den samiske barnehagen er en sentral samisk språk- og kulturbærer.

Samiske barnehager legger opp sitt arbeid etter den samiske årstidskalenderen med lokale tilpasninger. Barnehagene knytter det pedagogiske arbeidet til årets gang og endringene i naturens årssyklus. Samisk tradisjonell kunnskap inneholder ikke bare praktisk kunnskap og kompetanse, men like mye informasjonsbytte, samspill, deltakelse og diskusjoner om praktiske oppgaver. Sametinget vil arbeide for at det gis veiledning i samiske tradisjonelle lærings- og arbeidsmetoder, samisk naturforståelse, birgejupmi/bærekraft og immateriell kulturarv.

Sametinget vil arbeide for å utvikle virkemiddelordninger som støtter opp om tradisjonell kunnskap og kulturell bærekraft. Tilskudd til barnehager skal bidra til at tradisjonelle samiske aktiviteter prioriteres og gjennomføres i barnehagene.

5.7.1 Samletabell - Tradisjonell kunnskap i ny tid

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17030 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	9 886	7 813	2 073	26,5 %
Sum	9 886	7 813	2 073	26,5 %

5.7.2 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17030 Tilskudd til samiske barnehager og barnehager med samisk avdeling - søkerbasert tilskudd	9 886	7 813	2 073	26,5 %
Sum	9 886	7 813	2 073	26,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske barnehager og avdelinger:

- Samiske barnehager og samiske avdelinger i norske barnehager lærer samiske barn samisk språk, kultur og tradisjoner.

Prioriteringer - Samiske barnehager og avdelinger:

- Barnehager som utvikler og bygger barnehagetilbudet på samiske verdier, språk, kultur og tradisjonell kunnskap.

Det settes av kr 9 886 000 til formålet i 2023.

5.8 Kunnskap og kompetanse bygger fremtidens barnehager

Mål for innsatsområdet:

- Økt kunnskap og kompetanse i barnehagesektoren.

Den samiske barnehagens oppdrag er å utvikle barnas samiske språk, kultur og samiske identitet. Det samiske samfunnet opplever at det er kompetansekrise i den samiske barnehagesektoren. Mangelen på samiskspråklig personell i barnehager fører til at samiske barn ofte ikke får et tilfredsstillende barnehagetilbud som er bygd på samisk språk og kultur. Sametinget vil arbeide for strukturelle, lovmessige og innholdsmessige endringer som er nødvendige for å løse kompetansekrisen. Det vil si

at det er behov for å prøve ut alternative løsninger. Som å se på hvordan man kan forbedre og utvikle dagens struktur for rekruttering. For at dette skal gi resultater trengs det konkrete tiltak for å rekruttere samiskspråklige studenter til barnehagelærerutdanningen og samiskspråklige ansatte til barnehagene.

Sametinget har også som mål å bidra til at det opprettes arenaer for informasjons- og kunnskapsdeling, erfaringsutveksling og kompetanseheving. Det er også behov for å sikre at barnehageeiere og ansatte i barnehager får nødvendig kompetanse om samiske barns rett til samisk barnehagetilbud.

Sametinget vil arbeide for at det settes i gang utviklingsarbeid i samarbeid med aktuelle statlige aktører om en helhetlig og tilpasset kompetanseutvikling for den samiske barnehagesektoren. Målet vil være å systematisk dekke kompetansebehovet, samt å utvikle karriereveier for barnehageansatte i samiske barnehager og andre barnehager med samiske barn.

5.9 Samisk innhold i skolen

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samiskopplæring har kvalitetsmessig god opplæring i og på samisk.

God kvalitet i opplæringen avhenger av gode rammebetingelser. Samiske elever og foreldre opplever at samiske elever ikke får oppfylt opplæringsrettighetene de etter loven har krav på. Dette kan skyldes at skoleeiere og skoleledere ikke har tilstrekkelig kjennskap til samiske elevers rett til opplæring i og på samisk. I tillegg kan opplæring i og på samisk være en ressursmessig utfordring for skoleeiere. Sametinget vil i dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter arbeide for å få gode rammevilkår for samisk opplæringstilbud. Sametinget vil arbeide for å styrke rettighetene gjennom ny opplæringslov og friskoleloven, samt øvrige styringsdokumenter. Ivaretagelse og oppfyllelse av elevenes rettigheter må bli lik, uavhengig av hvor elevene går på skole. Sametinget vil arbeide for at språksamlinger inkluderes som en naturlig del av opplæring i samisk, i tråd med forventningen i de nye læreplanene i samisk om opplæring gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

For elever med behov for særskilt tilrettelegging er det avgjørende viktig at de får opplæring basert på sitt språk og sin kultur. Dette er ingen selvfølge. Sametinget ser det som særlig viktig å arbeide for å ivareta det helhetlige opplæringstilbudet for disse elevene. Det er videre viktig å legge til rette for pedagogiske fagdager, som er et viktig treffpunkt for pedagoger som har opplæring innenfor spesialpedagogikk.

Tradisjonell kunnskap er en del av samenes kunnskapsarv og det er viktig at samisk tradisjonell kunnskap implementeres i skolen. I fagfornyelsen er dybdelæring og tverrfaglige tema vektlagt. Arbeidet med tradisjonskunnskap vil være et område som skolene kan bruke som tema og fordype seg i. Gjennom tilskuddsordningen «Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen» motiverer Sametinget skolene til å gjennomføre prosjekter knyttet til samiske kulturverdier og tradisjoner.

Samarbeid om samisk opplæring og samisk innhold i skolen i Sápmi er viktig. Det nordiske skolesamarbeidet inkluderer tilrettelegging for samisk opplæring på tvers av landegrensene.

Videregående opplæring har, i tillegg til fagfornyelsen, gjennomgått strukturendringer de siste årene. I forlengelsen av blant annet Liedutvalget om endringer i struktur, organisering og fagsammensetning i fremtidens videregående opplæring, har Stortinget vedtatt en ny melding Meld. St. 21 (2020-2022) Fullføringsreformen - med åpne dører til verden og fremtiden. Gjennom konsultasjonene om tiltakene i meldingen fikk Sametinget blant annet gjennomslag for å øke kunnskapsgrunnlag om samiske elever i videregående opplæring, styrke videregående opplæring i lulesamisk område, samt omtale og tydeliggjøring av ansvaret for disse skolene, slik at de blir ivaretatt på lik linje med de fylkeskommunale skolene. I tillegg må opptakskriteriene til høyere utdanning inkludere faget samisk slik at dette faget gir tilleggs poeng for opptak til høyere utdanning. Disse tiltakene vil Sametinget følge opp. Sametinget oppnevner to styremedlemmer til styret for de samiske videregående skolene.

Sametinget har siden 2017 sittet som observatør i Nasjonalt kompetansepolitisk råd. For Sametinget er det viktig at kompetansebehovet for det samiske samfunns- og arbeidslivet blir kartlagt, og at det utarbeides og iverksettes tiltak. Dette følges opp i arbeidet med den årlige stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv, der kompetanse tema i 2023.

5.9.1 Samletabell - Samisk innhold i skolen

					(i 1000 kr)
		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
18701	Revidering av læreplaner - prosjekt	2 500	2 500	0	0,0 %
17101	Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	700	0	0,0 %
15201	Nettverk for samiskopplæring - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	545	527	18	3,4 %
Sum		3 745	3 727	18	0.5 %

5.9.2 Revidering av læreplaner - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Elevene har tradisjonell og fremtidsrettet kompetanse i samisk språk, kultur og samfunnsliv med basis i samiske verdier.

Innhold i læreplanene er et viktig virkemiddel for å sikre et kvalitativt godt innhold i samisk opplæringstilbud. Sametinget har myndighet til å fastsette læreplaner i faget samisk for grunnopplæringen og i særskilte samiske fag for videregående opplæring. Sametinget fastsetter samisk innhold i de parallelle og likeverdige samiske læreplanene, og i de ordinære læreplanene. For grunnopplæringen (grunnskole og videregående opplæring) er de fleste læreplanene fastsatt, og har blitt og blir, tatt trinnvis i bruk fra høsten 2020.

For å støtte lærere i arbeidet med innholdet i læreplanene er Sametinget i gang med å utarbeide støttmateriell til de læreplanene Sametinget har ansvar for. Støttmaterialet skal bidra til å støtte opp om målene for de nye læreplanene og bruken av læreplanene. Gode læreplaner, veiledere og støttmateriell er nødvendig for at skolene og lærerne skal kunne gjennomføre endringer som ligger i de nye læreplanene og implementere dette i sin opplæring i de enkelte klasser.

Utvikling av nye læreplaner vil alene ikke styrke opplæringen og forståelse av intensjonen med læreplanverket. Det trengs gode prosesser og bred involvering av alle ansvarlige parter i en tidlig fase - fra KS, statsforvaltere, fylkeskommuner, kommuner, skoleeiere og skoler.

Sametinget er åpen for å gi skoleeier og lærere veiledning om innholdet i de nye læreplanene, og gi støtte og oppfølging i implementeringsprosessen. Sametinget påser at statlige initiativ også omfatter tiltak som gir skoleeiere og skoleledere som gir opplæring i og på samisk, mulighet til å imøtekomme kravene i de nye læreplanene. Det er viktig å ha god samhandling og god dialog med departementet, direktoratet og partene i fagfornyelsen om de ulike fasene i fagfornyingsprosessene.

Det samiske læreplanverket er ikke fullstendig, da det mangler en parallell og likeverdig samisk læreplan for fagene engelsk, matematikk og kroppsøving. Dette vil prioriteres i 2023, sammen med utarbeidelse av læreplan i samisk for elever med tegnspråk. En fornyelse av fagene i grunnopplæringen fører til at nye læremidler må produseres. Sametinget vil i 2023 fortsette læreplanarbeidet.

Det settes av kr 2 500 000 til formålet i 2023.

5.9.3 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17101 Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen - søkerbasert tilskudd	700	700	0	0,0 %
Sum	700	700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Samiske elever deltar i tiltak knyttet til samisk tradisjonell kunnskap.

Prioriteringer - Tradisjonell kunnskap i grunnopplæringen:

- Tiltak som vil bidra til økt bruk av samisk tradisjonell kunnskap i skoleverket og hvor kunnskapsoverføring skjer fra eldre til yngre generasjoner med fokus på;
 - Birgen/utmarksbruk
 - Duodji/duodje/duedtie
 - Landbruk
 - Fangst/Fiske
 - Muntlig fortellertradisjon
 - Joik
 - Verdestallan
 - Reindrift
 - Andre lokale tiltak knyttet til samiske tradisjoner

Det settes av kr 700 000 til formålet i 2023.

5.9.4 Nettverk for samiskopplæring/ NetSam - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål for direktetilskuddet:

- Et aktivt lærernettverk for opplæring i og på samisk.

Målgruppen for nettverket er lærere, skoleledere, studenter og institusjoner som jobber med samiskopplæring. NetSam skal fremme og utvikle samiskopplæring gjennom informasjon, kompetanseutvikling, erfaringsutveksling og nettverksbygging. NetSam arbeider for å fremme og utvikle et godt samarbeid, utveksling av kunnskap om samisk opplæring i henhold til de enhver tid gjeldende samiske læreplaner og læreplaner for samisk språk i Norge.

Det settes av kr 545 000 til formålet i 2023.

5.9.5

Samiske elever som ønsker det, har rett til å få opplæring i samisk på skolen, uavhengig av hvor i landet de bor. Den manglende tilgangen til samisklærere gjør at slik opplæring tilbys ofte gjennom fjernundervisning.

Fagfornyelsen 2020 aktualiserer behovet for nye metoder som styrker kvaliteten i samiskopplæringen, og imøtekommer målene for samiskfaget i LK20S. Det står i de nye læreplanene i samisk 1 og 2, under fagets relevans at: Faget skal gi alle elever, også elever som får fjernundervisning, kompetanse gjennom sterke språkopplæringsmodeller.

Sametinget har ansvaret for faget samisk (opplæringslov kap.6), og har som mål å bidra til å implementere sterke språkopplæringsmodeller i skolen, og vil ta initiativ til en gjennomgang av organiseringen av dagens fjernundervisningsmodell, med mål om å styrke kvaliteten. Rekruttering, effektivisering og digitalisering gir mange nye muligheter og vil være viktig i vurderingen av en fremtidsrettet fjernundervisningsmodell.

5.10 Psykososialt læringsmiljø

Mål for innsatsområdet:

- Gode og trygge læringsmiljøer.

Elevundersøkelsesordningen er under revidering frem til 2024. I dette arbeidet er Sametinget opptatt av informasjon om samiske elevers trivsel.

I 2023 leveres rapport fra nasjonalt utvalg for gjennomgang av kvalitetsvurderingssystemet i skolen. I dette arbeidet er det viktig å påse at tall og data om kvaliteten på skoletilbudet for samiske elever kommer frem. Herunder er Sametinget også opptatt av at det kommer frem et kunnskapsgrunnlag om mobbing mellom og mot samiske elever.

5.10.1.1 Barns medvirkning

Gode og trygge læringsmiljøer fremmer læring, trygghet og kreativitet hos elevene. Sametinget er opptatt av, og arbeider for, at samiske elever skal ha et trygt og godt psykososialt læringsmiljø, som stimulerer til god læring og som er fritt for mobbing og diskriminering.

For å styrke samiske barn og unges stemme har Sametinget etablert et barneforum. Samisk barneforum skal være et medvirkningsorgan som kan gi gode innspill til politikere, og sikre at samiske barn og unge blir hørt. I samisk barneforum vil de bidra med innspill på bakgrunn av sine erfaringer, og de kan spille en viktig rolle i arbeidet med å utvikle lokalsamfunn til barnas beste. Det er samtidig viktig å trygge samiske barn og unges bevissthet om grensesetting og om hvordan man håndterer trakassering, diskriminering og mobbing. Barneforumet skal arrangeres annethvert år, og det planlegges for digitale treffpunkt i mellomåret.

5.10.2 Samletabell - Psykososialt læringsmiljø

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
18801 Arbeid mot mobbing - prosjekt	1 000	1 000	0	0,0 %
Sum	1 000	1 000	0	0,0 %

5.10.3 Arbeid mot mobbing - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Gode og trygge læringsmiljø i barnehager og skoler, samt økt kunnskapsgrunnlag om hvordan forebygge mobbing blant barn og unge.

Mobbing og krenkelser er et alvorlig samfunnsproblem, og krever felles innsats. Som et ledd i målet om god og trygg barnehage/skole samarbeider Sametinget med aktuelle parter. I foreldreutvalget for grunnskolen/FUG og foreldreutvalget for barnehage/FUB, bidrar Sametinget med å sikre samisk representasjon gjennom å oppnevne et medlem til styret. I tillegg oppnevner og deltar Sametinget i juryen til Benjaminprisen og Dronning Sonjas skolepris, og er part i den nasjonale satsingen og samarbeidet Partnerskap mot mobbing/PMM. Sametinget har sluttet seg til Barneombudets erklæringen for en felles innsats for en tryggere digital hverdag for barn og unge, og tiltak mot digital mobbing.

Det settes av kr 1 000 000 til formålet i 2023.

5.11 Læremidler

Mål for innsatsområdet:

- Samiske elever og elever med samisk opplæring har tilgang til samiske læremidler på alle tre samiske språk i alle fag som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

Sametinget har ansvar for utvikling av samiske læremidler. Sametinget har i 2019 vedtatt en ny fireårig handlingsplan for utvikling av samiske læremidler, som ble oppdatert i 2022. Som følge av fagfornyelsen er det behov for læremidler som er i tråd med de nye læreplanene. Digitalisering står sentralt i fagfornyelsen og generelt i samfunnsutviklingen og Sametinget følger dette opp med tydeligere prioritering på utvikling av samiske digitale læremidler av høy kvalitet. Evalueringen av Sametingets søkerbaserte tilskudd til læremiddelutvikling og tilgangen på samiske læremidler, av 2022 styrer våre prioriteringer.

5.11.1 Samletabell - Læremidler

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17201 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	15 660	24 660	-9 000	-36,5 %
18901 Rammeavtaler for læremiddelprodusenter	9 000	9 000	0	0,0 %
15301 Ovtas Aktan Aktasne - Sámi allaskuvla - direkte tilskudd	837	809	28	3,5 %
19001 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt	500	500	0	0,0 %
19501 Stimuleringstiltak for læremiddelutviklere - prosjekt	300	300	0	0,0 %
Sum	26 297	35 269	-8 972	-25,4 %

5.11.2 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17201 Tilskudd til utvikling av læremidler - søkerbasert tilskudd	15 660	24 660	-9 000	-36,5 %
Sum	15 660	24 660	-9 000	-36,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Utvikling av læremidler:

- Sametinget utvikler læremidler på samiske språk i alle fag og som er i tråd med læreplanverket for grunnopplæringen.

I Sametingets vedtatte handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 defineres fokusområder i planperioden. Dette er en prioritering av fag hvor det er behov for å få utviklet læremidler i planperioden.

Læremidler i sørsamisk:

- Samisk som førstespråk 5.-7. årstrinn.
- Samisk som andrespråk, samisk 2, 10. årstrinn.
- Samisk som andrespråk, samisk 3, nivå 4 videregående opplæring.
- Samisk som andrespråk språk, samisk 4. vg3.

Læremidler i lulesamisk:

- Samisk som førstespråk vg1-vg3.
- Samisk som andrespråk, samisk 2, 7. trinn.
- Samisk som andrespråk, samisk 3, nivå 4 videregående opplæring.

Læremidler i nordsamisk:

- Samisk som andrespråk - samisk 3, nivå 4 videregående opplæring.
- Samisk historie og samfunn, videregående opplæring.

Læremidler i tverrfaglige temaer på nord-, lule- og sørsamisk:

- Árbevirolašmáhttu / Tradisjonell kunnskap.

De tverrfaglige læremidlene skal inneholde en eller flere komponenter som passer for elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Særskilt tilrettelagte læremidler på nord-, lule- og sørsamisk utover ordinær tilpasning:

- Skolelydbøker til elever fra mellomtrinnet til videregående opplæring i fagene samisk, samfunnsfag og samfunnskunnskap.
- Lettleste bøker for ulike nivå og fagområder.
- Konkretiseringsmateriell.

For særskilte tilrettelagte digitale læremidler innebærer dette tilrettelegging utover allerede eksisterende krav om universell utforming.

Det kan gis tilskudd til prosjekter utenfor de oppgitte prioriteringene, Dersom det søkes om tilskudd til prosjekter som ikke er med i årets prioritering, må det legges ved begrunnelse og dokumentasjon på behovet.

Nedgangen på budsjettposten skyldes Kunnskapsdepartementets kutt på 9 millioner til utvikling av digitale samiske læremidler.

Det settes av kr 15 660 000 til formålet i 2023.

5.11.3 Rammeavtale for anskaffelse av læremidler

Sametinget har via offentlig anbudskonkurranse inngått rammeavtaler om kjøp av samiske læremidler for grunnopplæringen.

Utlysning av rammeavtaler for læremidler tar utgangspunkt i fokusområdene i Sametingets handlingsplan for læremiddelutvikling 2020-2023 og sees i sammenheng med Sametingets årlige utlysning av søkerbasert tilskudd til utvikling av læremidler og eksisterende rammeavtale.

Det settes av kr 9 000 000 til formålet i 2023.

5.11.4 Ovttas|Aktan|Aksesne – direkte tilskudd til Sámi allaskuvla

Mål med direktetilskuddet:

- Nettsted med samlet oppdatert informasjon om samiske læremidler med aktiv deling av læringsmateriale og aktiv bruk av produksjonsverktøy for digitale læremidler.

Ovttas|Aktan|Aksesne er et nettsted der informasjon om samiske læremidler er samlet, med mulighet for utlån av læremidler og en delingsarena for egne produserte læringsressurser/læremidler. Nettstedet har også produksjonsverktøy for utvikling av digitale læringsressurser/læremidler. Portalen er tilgjengelig på tre samiske språk samt bokmål. Tilskuddet skal sikre videre drift og videreutvikling av nettportalen.

Det settes av kr 837 000 til formålet i 2023.

5.11.5 Grenseoverskridende samisk opplæring, læremidler - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Skolesamarbeid i Sápmi.

Sametinget ser behovet for og nødvendigheten av å samarbeide på nordisk nivå om en felles skolepolitikk med grunnlag i samisk språk og samiske verdier. Sametinget har intensjon om å følge opp prosjektet «Rájáhis sámi oahpahus 2019» og «Oktasaš árvovuodđu ja bajit doaibmaprinsihpat mánáidgárdefálaldahkii ja oahpahussii miehtá Sámi 2021». Den felles samiske verdi- og prinsipperklæringen som angir standard for samiske barn og unges rettigheter til barnehagetilbud og opplæring, skal implementeres i Sápmi. I implementeringsfasen skal det utvikles en handlingsplan til erklæringen som konkretiserer nærliggende og fremtidsrettede mål.

Videre har Sametinget i Norge igangsatt prosessen med å utvikle et felles læremiddel i faget samisk historie.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

5.11.6 Stimuleringstiltak innen læremiddelutvikling - prosjekt

I dag er det begrenset tilgang på samiske læremiddelutviklere, og da spesielt for de med kompetanse i sør- og lulesamisk, men også nordsamisk. Prosjektet skal initiere samarbeid med aktuelle parter der målet er å stimulere til at læremidler som er utviklet i skolene innenfor bundet tid, utvikles til allmenn bruk i skolene. Tidligere fikk lærere i samiske skoler frikjøp til læremiddelutvikling, og Sametinget vil vurdere å igjen legge til rette for slike tidsmessige rammebetingelser for lærere.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2023.

5.12 Myndighet, ansvar og roller innen høyere utdanning og forskning

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har reell myndighet innen samisk høyere utdanning og forskning gjennom lov og forskrifter, og gjennom konsultasjoner.

Sametingets myndighet innen høyere utdanning og forskning har betydning for hvordan denne sektoren ivaretar det samiske samfunnets behov for kunnskapsutvikling. Med unntak av myndighet til å oppnevne to styrerepresentanter og en vararepresentant til styret for Sámi allaskuvla, har Sametinget ingen formell myndighet innenfor sektoren.

For å styrke det samiske innholdet i høyere utdanning og forskning vil Sametinget i 2023 fortsette sitt arbeid gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører.

5.13 Utdanning- og forskningstilbud

Mål for innsatsområdet:

- Høyere utdanning og forskning dekker kompetanse- og kunnskapsbehov i det samiske samfunnet og i samfunnet forøvrig om samiske språk, samisk kultur og samfunnsliv.

Det samiske samfunnet er, i likhet med samfunnet forøvrig, i stadig endring. Det er et mål at utdanningstilbud og forskningsaktivitet samsvarer med de behov det samiske samfunnet til enhver tid har.

Sametinget vil derfor gjennom dialog og konsultasjoner med aktuelle aktører, arbeide for at utdannings- og forskningsinstitusjonene tilrettelegger og innretter sine tilbud og sin forskning i tråd med behovene.

5.14 Rekruttering

Mål for innsatsområdet:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Mangelen på samiskspråklige lærere i barnehage og grunnskole er prekær, spesielt gjelder dette for lule- og sørsamisk språkområde.

5.14.1 Samletabell - Rekruttering

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	2 850	2 850	0	0,0 %
70000 Rekruttering - prosjekt	2 000	0	2 000	-
Sum	4 850	2 850	2 000	70,2 %

5.14.2 Stipend for høyere utdanning - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
17301 Stipend for høyere utdanning	2 850	2 850	0	0,0 %
Sum	2 850	2 850	0	0,0 %

Mål for tilskuddordningen - Stipend for høyere utdanning:

- Flere barnehage- og grunnskolelærere med samisk språk- og kulturkompetanse.

Prioriteringer - Stipend for høyere utdanning:

Prioritet 1:

- Samisk barnehagelærerutdanning.
- Ordinær barnehagelærerutdanning med samisk profil.
- Samisk grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse samisk som førstespråk, minimum 30 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som førstespråk, minimum 60 studiepoeng.
- Ordinær grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10 med samisk i fagkretsen som gir undervisningskompetanse i samisk som andrespråk, minimum 60 studiepoeng.

Prioritet 2:

- Ordinær barnehagelærerutdanning for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som første- eller andrespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Lektorutdanning 8-13 for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Faglærerutdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.
- Praktisk- pedagogiske utdanninger for studenter med standpunktkarakter/eksamen i samisk som førstespråk fra videregående opplæring eller tilsvarende nivå.

Det settes av kr 2 850 000 til formålet i 2023.

5.14.3 Rekruttering - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Økt antall studenter med samisk språkkompetanse innenfor barnehagelærer-, grunnskolelærer-, og lektorutdanningene samt samisk språk.

Det samiske samfunnet har et betydelig behov for at det utdannes flere fagfolk med samisk språk- og kulturkompetanse som kan bekle stillinger der slik kompetanse er etterspurt. utfordringen er særlig krevende når det gjelder barnehagelærere og lærere i grunn- og videregående opplæring, ikke minst fordi konsekvensene av lærermangelen når det gjelder samisk språk- og kulturkompetanse er så alvorlige for det samiske samfunnet, på både kort og lang sikt. I tillegg til lærerutdanningene vil utdanninger i samiske språk være essensielle i mange år fremover for å øke rekrutteringsgrunnlaget.

Derfor vil prosjektet søke å styrke rekrutteringsgrunnlaget. Det langsiktige målet er å øke antallet samiske språkbrukere. På kort sikt synes løsningen å være å bedre utnytte det potensialet som tross alt finnes. Målgruppen vil da være de elevene som i dag har samisk som første eller andre språk i grunn- og videregående opplæring, og voksne samiske språkbrukere som kan kvalifisere seg til å bli etterspurte fagfolk gjennom grunn- og videreutdanninger.

Det settes av kr 2 000 000 til formålet i 2023.

6 Arealer, miljø og klima

Samfunns mål:

- Arealer og naturressurser i samiske områder forvaltes med tanke på å sikre kommende generasjoners livsgrunnlag og mulighet til videreføring og utvikling av samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

1. Urfolk har rett til de landområder, territorier og ressurser de tradisjonelt har eid eller befolket, eller som de på annen måte har brukt eller ervervet.

2. Urfolk har rett til å eie, bruke, utvikle og ha kontroll med landområder, territorier og ressurser de besitter som følge av tradisjonelt eierskap eller annen tradisjonell besittelse eller bruk, og også landområder, territorier og ressurser de har ervervet på annen måte.

3. Statene skal gi disse landområdene, territoriene og ressursene rettslig anerkjennelse og vern. Slik anerkjennelse skal finne sted med behørig respekt for vedkommende urfolks sedvaner, tradisjoner og landrettighetssystem.

(Artikkel 26 i FN's erklæring om urfolks rettigheter)

6.1 Samletabell - Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	5 351	5 170	181	3,5 %
Direkte tilskudd	1 163	1 124	39	3,5 %
Søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	209	209	0	0,0 %
Konferanse og evaluering	200	350	-150	-42,9 %
Sum	8 823	8 753	70	0,8 %

Sametingsmelding om areal og miljø danner grunnlaget for Sametingets prioriteringer i areal- og miljøpolitikken i årene framover. Samene har som ett av Norges statskonstituerende folk og landets urfolk en rett til selvbestemmelse. Denne retten innebærer også en rett til medbestemmelse over arealer og naturressurser samt en rettmessig andel i den økonomiske utviklingen. Dette skal skje gjennom å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Tradisjonelle levemåter og rettigheter som er opparbeidet gjennom langvarig bruk av områdene må beskyttes. Det har vist seg at areal- og ressursforvaltning som er bygd på tradisjonell samisk praksis og kunnskap er god miljø- og klimapolitikk. Sametinget arbeider for å sikre at urfolks kunnskap om endringer i naturen vektlegges i nasjonal og internasjonal klimapolitikk.

Sametinget er bekymret for klimakrisen som også det samiske samfunn er berørt av. Det er viktig at klimatiltak som omfatter Sápmi tar utgangspunkt i naturgrunnlaget for samisk kultur, samisk tradisjonskunnskap og samenes selvbestemmelsesrett.

Sametinget forutsetter at samisk bruk knyttet til reindrift, jordbruk, fiske og høsting fra utmark vektlegges ved forvaltning av nye verneområder, i kommunal planbehandling og ved konsesjoner til energianlegg, gruvevirksomhet og akvakultur med mer.

Samisk utmarksbruk - meahcásteapmi - er en viktig del av det materielle kulturgrunnlaget. Sametinget vil arbeide for at samisk utmarksbruk får tydeligere lovmessig anerkjennelse. Utmarksbruken bidrar som næringsgrunnlag for husholdningen, og er viktig som kulturbærer og som uttrykk for samisk identitet. Sametinget vil arbeide for at bygdenes rettigheter til fornybare ressurser i sine nærområder anerkjennes og at disse ressursene forvaltes lokalt.

6.2 Driftskostnader - Arealer, miljø og klima

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	4 609	4 453	156	3,5 %
Andre driftskostnader	742	717	25	3,5 %
Sum	5 351	5 170	181	3,5 %

Seksjon for areal og miljø er en del av avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB). Seksjonen har 5 fast ansatte.

Seksjon for areal og miljø har ansvar for Sametingets forvaltning av plan- og bygningslovens § 3-1 og gir på bakgrunn av dette høringsuttalelser på kommuneplaner og reguleringsplaner samt veiledning av kommunale planleggere i bruk av Sametingets planveileder. Det geografiske forvaltningsområdet for arealsaker omfatter fylkene Troms og Finnmark og Nordland samt kommunene som faller inn under reindriftsloven og Trollheimen-loven, og kommunene Engerdal, Flatanger, Folldal, Frosta, Grong, Holtålen, Høylandet, Inderøy, Indre Fosen, Leka, Levanger, Lierne, Meråker, Midtre Gauldal, Namsskogan, Namsos, Nærøysund, Oppdal, Orkland, Os, Osen, Overhalla, Rendalen, Rennebu, Rindal, Røros, Røyrvik, Selbu, Snåsa, Steinkjer, Stjørdal, Sunndal, Surnadal Tolga, Tydal, Tynset, Verdal, Ørland og Åfjord, rundt regnet 40 prosent av Norges landareal. I sjø regnes forvaltningsområdet ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen. Seksjonen har ansvar for konsultasjoner i alle saker innen energi, areal og miljø.

I dette arbeidet har Sametinget kontakt med både statlige myndigheter, kommuner, tiltakshavere og rettighetshavere. Det geografiske området er stort og planene med prosessene til dels omfattende. Sammenlignet med andre myndigheter har Sametinget liten administrativ kapasitet og dermed begrensede ressurser. Sametinget er derfor avhengig av gode kontakter med de samiske lokalsamfunnene. Det er lokalbefolkningen som sitter med den lokale tradisjonskunnskapen, kompetansen og kjennskapen til hvordan områdene over tid har blitt brukt som livsgrunnlag for den samiske befolkningen. Likeså er Sametinget avhengig av god dialog og forståelse av den samiske arealbruken fra de myndigheter som fatter vedtak om hvordan våre arealer skal brukes i årene fremover. Uten en slik forståelse vil arealforvaltningen være utfordrende.

6.3 Innsatsområder - Arealer, miljø og klima

Sametingets innsatsområder innenfor areal, miljø og klima:

- Forvaltning av arealer.
- Naturressurser.
- Naturmangfold.

6.3.1 Virkemidler innsatsområder - Arealer, miljø og klima

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Forvaltning av arealer	3 272	3 233	39	1,2 %
Naturmangfold	200	350	-150	-42,9 %
Sum	3 472	3 583	-111	-3,1 %

(i 1000 kr)

6.4 Forvaltning av arealer

Mål for innsatsområdet:

- Naturgrunnlaget for samiske næringer, kultur og samfunnsliv er sikret i all planlegging, og Sametinget er en viktig premissleverandør og konsultasjonspart i forvaltning av arealer.

Arealene er under stadig press som følge av utviklingsbehovet det moderne samfunnet har. De tradisjonelle samiske næringer; reindrift, fiskeri, jordbruk og utmarksnæringer opplever disse utfordringene på ulike måter. Forvaltning av arealer skjer i stor grad lokalt i kommunene, med plan- og bygningsloven som det viktigste styringsredskapet. All planlegging skal etter loven sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv. Dette er i dag ikke tilstrekkelig innarbeidet hos de som forvalter arealene. Sametingets arbeid skal bidra til å øke forståelsen for samisk naturbruk og verdigrunnlag.

Staten er folkerettslig forpliktet til å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur, og til å sikre samisk deltakelse i bruk, forvaltning og bevaring av naturressurser i samiske områder. Lovfesting av konsultasjonsplikten og forpliktende samarbeidsavtaler som Sametinget har med andre etater skal bidra til at folkerettslige forpliktelser blir fulgt opp.

6.4.1 Samletabell - Forvaltning av arealer

(i 1000 kr)					
		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
20001	Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd	1 163	1 124	39	3,5 %
22001	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
23501	Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt	209	209	0	0,0 %
Sum		3 272	3 233	39	1,2 %

6.4.2 Stiftelsen Protect Sápmi - direkte tilskudd

Mål for direktetilskuddet:

- Stiftelsen Protect Sápmi skal arbeide for at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke til utbyggingssaker.

Det settes av kr 1 163 000 til formålet i 2023.

6.4.3 Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
22001	Samiske rettigheter til arealer og ressurser - søkerbasert tilskudd	1 900	1 900	0	0,0 %
Sum		1 900	1 900	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske rettigheter til arealer og ressurser:

- Samiske interesser og rettighetshavere har en reell mulighet til å bli konsultert for å kunne gi et fritt forhåndsinformert samtykke til planer og tiltak knyttet til areal- og ressursforvaltning.

Prioriteringer - Samiske rettigheter til arealer og ressurser

- Prosjekter og tiltak som har som formål å yte bistand til samiske rettighetshavere i saker knyttet til ivaretagelse av land- og ressursrettigheter, herunder saker som gjelder vern av tradisjonelle samiske næringer.
- Prosjekter og tiltak knyttet til veiledning og forundersøkelser for at noen med rettslig interesse fremmer krav om kollektive rettigheter overfor Finnmarkskommisjonen, herunder rettigheter til fiskeplasser i sjø- og fjordområder.
- Nettverk og organisasjoner som arbeider for anerkjennelse av land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark (Samerettsutvalget).

Det settes av kr 1 900 000 til formålet i 2023.

6.4.4 Forsøk om motorferdsel i utmark - prosjekt

Det kulturelle perspektiv i Samisk utmarksbruk - meahcásteapmi handler om mer enn næring. Det kulturelle perspektiv i forbindelse med retten til utmarksbruk og høsting av naturen er en viktig del av det samiske samfunn. Tilgang og tilgjengelighet til områder som generasjoner har høstet av fordrer regelverk som tillater motorisert ferdsel i aktuelle kommuner.

Dagens regelverk oppfattes som rigid og uten å ta hensyn til samisk kulturelle tradisjoner og behov. Sametinget vil oppfordre samiske kommuner til å vise interesse for deltakelse i forsøket.

Det settes av kr 209 000 til formålet i 2023.

6.5 Naturressurser

Mål for innsatsområdet:

- Uttak av naturressurser i samiske områder skjer på en måte som ivaretar samiske rettighetshavere og lokalsamfunn sine interesser og rettigheter, og er i samsvar med internasjonal folkerett og som ivaretar samenes rett til kulturutøvelse.

Sametingets utgangspunkt er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsutvikling. Dette sikres også ved behandling av, og konsultasjoner om søknader om utbygginger som følge av energi- eller mineralutvinning. Disse typer tiltak utgjør ofte store inngrep i områder hvor det tidligere ikke har vært inngrep. Sametinget mener at denne utviklingen ikke skal gå på bekostning av samenes tradisjonelle nærings- og ressursområder, og dermed forringe utviklingsmulighetene og eksistensgrunnlaget for samisk kultur.

Sametinget forventer at lokale og sentrale myndigheter legger til rette for en god og reell medvirkning for samiske rettighetshavere og lokalsamfunn i utnyttelsen av naturressursene i samiske områder, og at vedtak om slik utnyttelse er innenfor folkerettens rammer og terskler.

Sametinget skal bruke sin innsigelsesmyndighet for å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutvikling for fremtidige generasjoner. Sametinget skal utvikle veilederrollen for å bidra til å legge bedre til rette for reell medvirkning av direkte berørte samiske interesser. Videre ser Sametinget behov for at energiloven tas til revisjon slik at den setter tydeligere krav om helhetlig planlegging som sikrer naturgrunnlaget for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.6 Naturmangfold

Mål for innsatsområdet:

- Vern av naturmangfoldet gir et robust grunnlag for samisk kultur og næringsutøvelse.

6.6.1 Samletabell - naturmangfold

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
24501 Vernestyreseminar	200	350	-150	-42,9 %
Sum	200	350	-150	-42,9 %

Samene har en sterk kontinuitet fra historisk til dagens bruk av utmark. Sametinget vil at lokalbefolkningens og reindriftens bruk av sine ressursområder videreføres også i områder som i dag er vernet etter naturmangfoldloven. Forvaltning av verneområder skal ta utgangspunkt i tradisjonell samisk bruk.

Konvensjonen om biologisk mangfold anerkjenner urfolks tradisjonelle kunnskap og slår fast at statene er forpliktet til å respektere, bevare og videreføre slik kunnskap. Sametingets målsetting er at tradisjonell og lokal kunnskap, herunder samiske kvinners kunnskap og forståelser, anerkjennes og tas i bruk i forvaltning av arealer og naturressurser på lik linje med forskningsbasert kunnskap.

6.6.2 Verneområdestyreseminar

Mål for seminaret:

- Forvaltning av verneområder tar utgangspunkt i og muliggjør fortsatt tradisjonell bruk

Sametinget oppnevner 42 representanter i til sammen 21 nasjonalpark- og verneområdestyrer. Sametinget ser at det er behov for at de samiske representantene skal kunne samles for utveksling av erfaringer og kunnskap, slik at deres mulighet til å ivareta de samiske hensynene i styrearbeidet styrkes.

Miljødirektoratet har signalisert at neste Nasjonalparkkonferanse blir forskjøvet til våren 2024 etter at nye kommunale representanter er oppnevnt etter kommunevalget høsten 2023. Sametinget ser allikevel behov for et årlig treffpunkt for samiske representanter i verneområdestyrene og vil arrangere et kompetanse- og nettverksmøte i 2023

Det settes av kr 200 000 til formålet i 2023.

7 Næringer

Samfunns mål:

- Samiske områder har sterke næringer som utvikler og opprettholder livskraftige samiske samfunn.

1. Urfolk har rett til å opprettholde og utvikle sine egne politiske, økonomiske og sosiale systemer og institusjoner, til å ha trygghet for eget livsgrunnlag og egen utvikling, og til på fritt grunnlag å delta i enhver form for tradisjonell eller annen økonomisk virksomhet.

(Artikkel 20 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

1. Håndverk, bygde og lokalt basert virksomhet, naturalhusholdning og tradisjonell virksomhet for vedkommende folk, som jakt, fiske, fangst og sanking, skal anerkjennes som viktige faktorer for å opprettholde deres kultur, økonomiske selvberging og utvikling. Når det er aktuelt, skal regjeringene sikre at slik virksomhet blir styrket og fremmet, med deltakelse av disse folk.

(Artikkel 23.1 ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater)

7.1 Samletabell - Næringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	10 070	9 730	340	3,5 %
Direkte tilskudd	9 973	9 153	820	9,0 %
Søkerbasert tilskudd	16 300	16 300	0	0,0 %
Avtale	7 100	7 100	0	0,0 %
Prosjekt	2 500	5 250	-2 750	-52,4 %
Konferanse og evaluering	150	400	-250	-62,5 %
Sum	46 093	47 933	-1 840	-3,8 %

Korona-pandemien har gitt utfordringer også for samisk næringsliv. Mange bedrifter har slitt og sliter fortsatt på grunn konsekvensene av pandemien. Det er særlig reiseliv, serveringsbransjen, duodjinæringen og kreative næringer som har hatt de største utfordringene. Sametinget vil følge nøye med utviklingen innen samiske næringer og er innstilt på å være fleksibel slik at næringslivet i samiske områder blir minst mulig skadelidende som følge av pandemien.

I Sametingets melding om næringsutvikling - Šattolaš Sápmi legger Sametinget premisser for en positiv utvikling av samisk kultur og språk ved å sikre bosetting og sysselsetting i samiske områder.

Sametinget ønsker å bygge en sterk merkevare med utgangspunkt i samisk språk, kultur og næring og bruke dette som et konkurransefortrinn i markedet.

Sametingets midler skal først og fremst prioriteres i tradisjonelle samiske områder, der målet er å styrke lokalsamfunn med et svakere næringsgrunnlag. Behovet for tilskudd er mye større i samiske lokalsamfunn enn i byene og større tettsteder. Aktører i byene har et større marked og dermed flere muligheter for å oppnå kommersialisering og lønnsomhet og av den grunn er behovet for tilskudd mindre.

I Sametingets sak 42/22 Šattolaš Sápmi – revidering er det lagt opp til mindre endringer i virkeområdet for Sametingets tilskudd til næringsutvikling (STN-område). Dagens støtte til næringsutvikling i 30 hele eller deler av kommuner videreføres uendret. Ordningen med at støtten til næringsutvikling innen duodjinæringen og reindriftsnæringen kan ytes til søkere i hele landet videreføres. Støtten til kreative næringer og samisk reiseliv avgrenses til sørsamisk område og de 30 kommunene. Det siste er en avgrensning da det fram til 2022 var mulig å gi støtte til søkere fra hele landet.

Sametingets verdiskapingspolitikk baserer seg på en kunnskapsbasert næringsutvikling, hvor økt kunnskap og ny viten, sammen med tradisjonell kunnskap skal danne grunnlag for et fremtidsrettet næringsliv. Sametinget vil ha et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø. På den måten sikrer man at tradisjonelle og nye næringer kan utvikles side om side.

For å sikre en god utvikling for samisk livsgrunnlag, bosetting, kultur og språk må man ha fokus på natur, miljø og fornybare næringer. Sametinget vil prioritere fornybar næringsutvikling basert på fornybare ressurser og legge til grunn ett perspektiv som strekker seg over flere generasjoner.

7.2 Driftskostnader - Næringer

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	8 847	8 548	299	3,5 %
Andre driftskostnader	1 223	1 182	41	3,5 %
Sum	10 070	9 730	340	3,5 %

Seksjon for næring er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonen har 12 fast ansatte.

Seksjon for næring har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det næringspolitiske feltet. Herunder primærnæringene, utmarks-/kombinasjonsnæring og generell næringsutvikling som grunnlag for sysselsetting og bosetting. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

7.3 Innsatsområder - Næringer

Sametingets innsatsområder innenfor næringer:

- Primærnæringer.
- Variert næringsliv.
- Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.
- Duodji.

7.3.1 Virkemidler innsatsområder - Næringer

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Primærnæringer	9 450	10 300	-850	-8,3 %
Variert næringsliv	5 868	9 872	-4 004	-40,6 %
Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat	5 971	3 555	2 416	68,0 %
Duodji	14 734	14 476	258	1,8 %
Sum	36 023	38 203	-2 180	-5,7 %

For de økonomiske virkemidlene som ytes over næringskapittelet, gjelder virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området). For å se hvilke geografiske områder som tilhører STN-området, se kapittel 7.8.

7.4 Primærnæringer

Mål for innsatsområdet:

- Primærnæringer er bærere av samisk kultur, språk og levesett.

Primærnæringene har en svært viktig plass i store deler av samiske områder, og utgjør en viktig del av grunnlaget for sysselsetting og bosetting i disse områdene. Primærnæringene er dessuten svært viktige som språk- og kulturbærere. Et rikt samisk språk for primærnæringene viser tydelig hvor viktig disse næringene har vært langt tilbake i tid. Næringskombinasjon jordbruk- fiske har vært en særlig viktig del av det materielle og kulturelle grunnlaget for sjøsamisk bosetting, kultur og levesett.

Det forholdet at primærnæringene er viktige bærere av samisk språk og kultur gjør at disse næringene har en viktig funksjon i det samiske samfunnet. Sametinget skal være med på å skape næringsvirksomhet i primærnæringene både gjennom politiske prosesser og gjennom tilskuddsmidlene.

Sametinget ønsker å styrke primærnæringene, slik at de også i fremtiden ivaretar den sentrale rollen de har for det samiske samfunnet.

7.4.1 Samletabell - Primærnæringer

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat - prosjekt	500	0	500	-
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	2 700	2 700	0	0,0 %
70000 Deanolstituhta - direkte tilskudd	500	0	500	-
70000 Lakseprosjekt - prosjekt	500	0	500	-
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	1 850	0	0,0 %
27030 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd	1 750	1 750	0	0,0 %
27030 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
29502 Rowiltseminar	150	300	-150	-50,0 %
27050 Kombinasjons- og utmarksnæring - søkerbasert tilskudd a)	0	1 500	-1 500	-100,0 %
28502 Oppfølging av reindrifutvalget - prosjekt	0	600	-600	-100,0 %
40060 Seminar om likestilling i reindriften	0	100	-100	-100,0 %
Sum	9 450	10 300	-850	-8,3 %

a) Posten er flyttet til den nye tilskuddsordningen "Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat".

7.4.2 Sjøsamiske rettigheter - Borjjadat - prosjekt

Mål for prosjektet: Sjøsamiske rettigheter blir styrket i lovverket innen 2030.

Samenes kulturvern i FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter omfatter retten til fiske. Befolkningen i samiske områder må få lovfestet sin rett til å fiske med et levelig økonomisk utkomme, samt en fortrinnsrett ved begrensninger i ressurstilgangen. Det er et stort behov til å styrke organisasjoner som representerer sjøsamiske næringsinteresser og rettighetshavere. Lovverket må innrettes slik at samenes rett til deltakelse i bruk, styring og forvaltning av de fornybare marine ressursene ivaretas på en bedre måte enn i dag.

I 2023 settes det i gang en forstudie som skal se på mulig organisering av et lovutvalg. Forstudien skal se på handlingsrommet eller mulighetsrommet for rettighetsarbeidet. I forstudien vil Sametinget hente kunnskap fra kunnskapsmiljø, ressurspersoner og andre interessenter for å avdekke alternative innganger til arbeidet.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

7.4.3 Marine næringer

Helt siden opprettelsen har Sametinget arbeidet for å sikre befolkningen i samiske områder rettigheter til fiske. Tilskudd til erverv av båt og bruk, samt etablering av infrastruktur på land for blant annet mottak av fisk, har utgjort en viktig del av Sametingets virkemiddelbruk. Mye kan tyde på at disse tingene har bidratt positivt til utviklingen av fiskeriene i samiske områder. For å sikre at verdiskapningen skjer lokalt og kan danne grunnlag for stabil bosetting og levende sjøsamisk kultur, er det viktig at Sametinget fortsetter arbeidet med å sikre samenes rettigheter til fiske. Sametingets innflytelse i fiskeripolitikken foregår i dag gjennom aktiv bruk av konsultasjonsordningen, deltakelse i areal- og fiskerireguleringsprosesser, oppfølging av Fjordfiskeripolitikkenes arbeid, samt samarbeid og dialog med fiskerinæringens organisasjoner.

7.4.3.1 Marine næringer - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27010 Marine næringer - søkerbasert tilskudd	2 700	2 700	0	0,0 %
Sum	2 700	2 700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Marine næringer:

- Opprettholde og øke sysselsettingen i sjøsamiske områder med gode rammevilkår for den minste fiskeflåten.

Prioriteringer - tilskudd til marine næringer:

- Tiltetteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til høyere verdiskaping og videreforedling av marine råvarer, spesielt med sikte på å opprettholde og styrke fiskemottak.
- Førstegangsinvesteringer i fiskefartøy, redskap og utstyr.
- Ungdomsfiskeprosjekter.

Det settes av kr 2 700 000 til formålet i 2023.

7.4.4 Laks

Sametinget vedtok i 2021 en Sametingsmelding om laks. Sametingets politikk innenfor laksefiske bygger på samiske verdier der nærhet til, kunnskap om og respekt for naturen er grunnleggende. Sametinget har som mål å sikre lokal og bærekraftig forvaltning gjennom at tradisjonell kunnskap likestilles med forskning, slik at laksefisket kan videreføres som en grunnleggende del av samisk kultur. Sametinget vil at disse ressursene forvaltes med tanke på å sikre våre kommende generasjoner livsgrunnlag og med et langsiktig perspektiv.

7.4.4.1 Deanuinstituhtta - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Deanuinstituhtta

- Deanuinstituhtta utvikler og bistår i økt kunnskap om laksefiske og elvesamisk kultur.

Deanuinstituhtta er et kunnskapssenter for laksefiske og elvesamisk kultur. Et fagområde som er viktig er forskning og dokumentasjon av samiske tradisjoner og tradisjonell kunnskap for å sikre at denne

kunnskapen overføres til barn og unge. Dette er viktig for å bevare og utvikle laksefiske og elvesamisk kultur.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

7.4.4.2 Lakseprosjekt - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Laksefiske skal videreføres som en grunnleggende del av samisk kultur

Lakseprosjektet skal sikre at tradisjonell kunnskap er en del av forvaltningen av laks og prioritere tradisjonelle rettighetshavere til elv og sjø. Dette betinger tett samarbeid med utøvere, miljøforvaltningen og organisasjoner som jobber med laksefiske.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

7.4.5 Jordbruk, hagebruk og skogbruk

Sametinget vil gjennom politisk påvirkning, samt tilskudd, bidra til å øke matproduksjonen og øke rekrutteringen til primærnæringer og kombinasjonsnæringer i Sápmi. Selv om antall gårdsbruk går ned, så minker ikke verdiskapingen tilsvarende. Dette kan forklares med at det både blir større enheter i jordbruket og at produksjonen pr. enhet øker. Sametinget skal påvirke denne utviklingen gjennom dialog og konsultasjon med sentrale landbruksmyndigheter, gi innspill til jordbruksavtalen, samarbeide og ha dialog med jordbruksorganisasjonene og samordne, samt sikre oppdatert kunnskap og samordnet politikkutforming innenfor næringen. Sametinget vil også jobbe for å motivere unge til å satse på jordbruk.

7.4.5.1 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27020 Jordbruk, hagebruk og skogbruk - søkerbasert tilskudd	1 850	1 850	0	0,0 %
Sum	1 850	1 850	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Opprettholde dagens sysselsetting og bruksstruktur i jordbruket.

Prioriteringer - tilskudd til jordbruk, hagebruk og skogbruk:

- Nybygg og omfattende ombygging av driftsbygninger.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til å dokumentere rovvilttap.
- Tilretteleggende tiltak og prosjekter som bidrar til rekruttering, høyere verdiskapning og utvikling av næringen.
- Fellestiltak innenfor investeringer, rekruttering, velferdsordninger og kompetanseheving.

Det settes av kr 1 850 000 til formålet i 2023.

7.4.6 Reindrift

Samisk reindrift er en næring og et levesett for mange i Sápmi. Reindriften har vært tilpasningsdyktig og har i århundrer gitt levebrød til mange samer. Sametinget ønsker å styrke reindriften rettsgrunnlag, og vil bidra til at reindriftnæringen utvikles og opprettholdes som en tradisjonell kunnskapsbærer. Mange unge ønsker å etablere seg i næringen, men det er utfordrende på grunn av vanskelige rammebetingelser blant annet knyttet til siidaandeler, reintall og areal. Beitearealene begrenser utviklingspotensialet i reindriftnæringen, der tap av beitearealer er en trussel for vekst i næringen. Det er også høyst nødvendig og sikre de resterende tilgjengelige beitearealene i reindriften for å opprettholde en bærekraftig næring.

Gjennom å støtte prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap, vil tilskuddet løfte reindriften som en familiebasert næring. Siden vekstmulighetene er begrenset, er det nødvendig å se på produktutvikling og utviklingen av reinkjøttmarkedet, samt baikedoallu og siidadoallu. Verdiskapningen styrkes gjennom mer videreforedling, matproduksjon og satsning på lokalmat.

7.4.6.1 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27030 Tilskudd til reindrift - søkerbasert tilskudd	1 750	1 750	0	0,0 %
Sum	1 750	1 750	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til reindrift:

- Sikre og styrke tradisjonell familiebasert reindrift, samt øke inntjening og senke tapstall til rovvilt.

Prioriteringer - Tilskudd til reindrift

- Investeringer som bidrar til betydelig grad av nyskaping og utvikling av reindriften.
- Prosjekter og tiltak som styrker tradisjonell kunnskap i familiebasert reindrift.
- Tiltak og prosjekter som bidrar til dokumentasjon av rein drept av rovvilt.
- Tiltak med mål om å lære/lære bort tradisjonell kunnskap.
- Tiltak som bidrar til økt interesse, innsats og effektivisering av lisens- og kvotejakt på rovdyr.
- Krisetiltak i reindrift ved ekstraordinære forhold.
- Investeringer, tiltak og prosjekter som bidrar til dokumentering av rein tatt av rovvilt.

Det settes av kr 1 750 000 til formålet i 2023.

7.4.6.2 Tilleggsnæring i reindrift - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27040 Tilleggsnæring reindrift - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	1 500	1 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilleggsnæring i reindrift:

- Økt antall foretak og økt inntjening i tiltak som tar utgangspunkt i reindriften.

Prioriteringer - tilskudd til tilleggsnæring i reindrift:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskapning og bedriftsutvikling.
- Lønnsomme etableringer med utgangspunkt i reindrifta.

Det settes av kr 1 500 000 til formålet i 2023.

7.4.7 Rovvilt

Rovviltpolitikken har stor innflytelse på målsetningen innenfor primærnæringer. Sametinget har som mål at rovdyrforvaltningen er utformet slik at rovdyrbestandene er på et nivå som ikke truer de samiske beitenæringenes bærekraft. Erfaringsbasert og tradisjonell kunnskap om beitenæringene og rovvilt er en del av kunnskapsgrunnlaget for beslutninger i rovdyrpolitikken og -forvaltningen.

Rovvilt skaper utfordringer for beitenæringene, og har ført til økonomiske tap siden erstatningsordningene ikke dekker de reelle tapene. Beitenæringene må i hele beitesesongen planlegge for hvordan de skal forebygge tap av sau til rovdyr.

7.4.7.1 Rovviltseminar

Det er viktig at de medlemmene som Sametinget oppnevner i de regionale rovviltnemndene har et enhetlig kunnskapsgrunnlag om samiske næringer og rovviltforvaltningens betydning av dette. Det skal derfor arrangeres et rovviltseminar for medlemmene og varamedlemmene i rovviltnemndene.

Det settes av kr 150 000 til formålet i 2023.

7.5 Variert næringsliv

Mål for innsatsområdet:

- Vekst i antall lønnsomme foretak

Kapitlet omfatter variert næringsliv, samisk reiseliv, verdiskaping og entreprenørskap. Disse næringene og nisjene representerer fornybare ressurser som bidrar til positiv nærings- og samfunnsutvikling i samiske områder. Sametinget vil derfor legge vekt på utviklingsprosesser og -prosjekter for å utløse potensialet i disse næringene.

Entreprenørskap, innovasjoner og nyskaping er viktig for fornyelse og utvikling i det samiske samfunn. Innovasjoner er sentralt for å oppnå økt lønnsomhet og dermed bedre muligheter for etablering av nye arbeidsplasser. Sápmi næringshage er tatt inn i det nasjonale næringshageprogrammet og gjennom sitt nettverk nasjonalt (SIVA) og regionalt (fylkeskommunene, andre næringshager og kunnskapsparker) bidrar de aktivt til nyetableringer og innovasjoner i næringslivet i samiske områder. Sametinget vil derfor legge til rette for at Sápmi næringshage utvikles og gis rammer for å kunne være et sentralt verktøy for utvikling av bedrifter i våre områder.

Som oppfølging av Meld. St. 37 (2020-2021) Samisk språk, kultur og samfunnsliv – Næringsgrunnlag for levende samiske lokalsamfunn, arbeider Sametinget med å skape flere arbeidsplasser i samiske

lokalsamfunn. Næringslivet har behov for et godt rådgivnings- og veiledningsapparat og bevilgningen til Sápmi næringshage sikrer dette tilbudet.

7.5.1 Samletabell - Variert næringsliv

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27101 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	4 500	4 500	0	0,0 %
25001 Sápmi næringshage - direkte tilskudd	1 088	1 051	37	3,5 %
25101 Ungt entrepenørskap - direkte tilskudd	280	271	9	3,3 %
28610 Samisk reiseliv - prosjekt	0	1 750	-1 750	-100,0 %
27201 Samisk reiseliv - søkerbasert tilskudd	0	1 500	-1 500	-100,0 %
28620 Attraktive lokalsamfunn - prosjekt	0	800	-800	-100,0 %
Sum	5 868	9 872	-4 004	-40,6 %

7.5.2 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
27101 Tilskudd til variert næringsliv - søkerbasert tilskudd	4 500	4 500	0	0,0 %
Sum	4 500	4 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Variert næringsliv:

- Vekst i antall foretak nærmer seg 2 % i samiske områder.

Prioriteringer - Variert næringsliv:

- Tiltak som gir en betydelig grad av nyskaping og bedriftsutvikling.
- Tiltak som styrker næringer med potensiale for vekst og høy sysselsetting, for å skape befolkningsvekst/tilflytting.
- Tiltak og prosjekter som styrker virksomheter som er særlig hardt rammet av koronapandemien.

Det settes av kr 4 500 000 til formålet i 2023.

7.5.3 Sápmi næringshage - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Sápmi næringshage tilbyr nettverk, kompetanse og effektiv støtte til næringslivet i sitt virkeområde.

Sápmi næringshage er en del av det nasjonale næringshageprogrammet og har Indre Finnmark som sitt virkeområde. Næringshagen dekker kommunene Nesseby, Tana, Porsanger, Karasjok og Kautokeino. Næringslivet i samiske områder er preget av mange små bedrifter med et stort potensial for vekst og utvikling. Samarbeid, nettverksbygging, kompetanseheving og et effektivt støtteapparat er viktig for positiv utvikling i næringslivet. Sápmi næringshage ivaretar en slik funksjon.

Det settes av kr 1 088 000 til formålet i 2023.

7.5.4 Ungt Entreprenørskap - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Ungt Entreprenørskap har et spesielt fokus på å utvikle barn og unges kreativitet, skaperglede og tro på seg selv i samiske områder i Troms og Finnmark.

Nyetableringer er avgjørende for vekst og fornying i næringslivet og derigjennom flere arbeidsplasser. For å lykkes med mer entreprenørskap og flere nyetableringer er det nødvendig å starte allerede på grunnskolen og videregående skole. Ungt entreprenørskap arbeider med egne studieopplegg med konkrete arbeids- og prosjektoppgaver som blant annet munner ut i konkurranser. Gjennom tilskuddet vil Ungt Entreprenørskap ha et spesielt fokus på samiske områder.

Det settes av kr 280 000 til formålet i 2023.

7.6 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

Kreative næringer omfatter et bredt spekter av virksomheter, der samisk kunst og kulturuttrykk er kjernen i virksomheten. Sametinget definerer kreativ næring som en næring der samiske kulturelementer utgjør hovedelementet i virksomheten. Utfordringene til den samiske kreative næringen er at den består av mange mikrobedrifter med lav lønnsomhet og et potensielt marked som ligger langt fra Nord-Norge. Mulighetene er mange da flere og flere får øynene opp for den samiske kulturen og samisk design. Med den positive utviklingen i næringen er det viktig at Sametinget følger dette opp, slik at utviklingen skjer på de samiske bedriftenes premisser.

Samisk reiseliv defineres som reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten. Samisk reiseliv er viktig for bosetting, sysselsetting og verdiskaping i samiske områder. Samisk reiseliv har lenge vært ett av satsingsområdene til Sametinget. I samisk reiseliv blir den samiske kulturen formidlet til mange besøkende som igjen øker kunnskapen om og forståelsen for samisk kultur.

Det nordnorske mat- og reiselivsprosjektet ble satt i gang i 2019. Det skal løfte satsning på lokal mat og arktisk mat i samarbeid med reiselivsnæringen. Innovasjon Norge har ansvaret for programmet og Sametinget er med i finansieringen. Virksomheter innen reindrift, jordbruk, marine næringer og reiseliv vil bli involvert. Samiske mattradisjoner og samisk kultur vil ha et stort fortrinn i denne satsningen.

Det er stort fokus på reiselivsutviklingen både nasjonalt og regionalt. Satsingen på samisk reiseliv skal basere seg på ekte og troverdige samiske reiselivsprodukter. Sametinget vil at samisk reiseliv utvikler sterke merkevarer med tydelig samisk forankring, der etikk ved kommersialisering av samisk kultur også er del i dette. Sametinget vil arbeide for at reiselivsutviklingen totalt sett styrker samisk språk, kultur og levesett på en positiv og etisk forsvarlig måte. Samene selv må være premissleverandør for den næringspolitiske reiselivsutviklingen som skjer.

Samisk kunst og kultur har de senere år fått et synlig løft, både nasjonalt og internasjonalt. Sist gjennom Veneziabiennalen våren 2022. Kunstnerkollektivet Dáiddadállu i Kautokeino er et annet eksempel på at kreative næringer og kunstnere sammen kan gi store synergier. Samtidig har vi en historie med fornorskning som har bidratt til å stereotypisere samisk reiseliv og i noen sammenhenger

og områder bidratt til å hemme formidlingen av vår historie og våre fortellinger. Det igjen kan ha bidratt til å hemme utviklingen av samisk reiseliv. Sametinget ønsker å koble den positive kraften og utviklingen som er innenfor kunst- og kulturfeltet tettere opp mot reiselivet.

Gjennom samisk mat og lokale mattradisjoner kan våre fortellinger forsterkes ytterligere og utgjøre det tredje elementet i en samlet satsing for å styrke næringsgrunnlaget i samiske områder. Det er en rekke bedrifter som både selger, formidler og foredler samisk mat. Disse er i liten grad koordinert med hensyn på å promotere og distribuere samisk mat. Sametinget mener det er mulig å utvikle Sápmi til en attraktiv matdestinasjon, og dermed koble samisk reiseliv, kreative næringer og mat tettere sammen.

Mål for innsatsområdet:

- Eksisterende og nye aktører innenfor kreative næringer og samisk reiseliv skaper robuste og lønnsomme bedrifter med basis i samisk kulturuttrykk som gjenspeiler Sápmi sitt mangfold.
- Økt verdiskaping av samisk mat

7.6.1 Samletabell - Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk - prosjekt	750	0	750	-
70000 Samisk mat - prosjekt	750	0	750	-
70000 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	4 000	0	4 000	-
25201 Dáiddadállu - direkte tilskudd	471	455	16	3,5 %
27301 Kreative næringer - søkerbasert tilskudd a)	0	1 000	-1 000	-
28701 Kompetansebaserte kreative næringer - prosjekt	0	2 100	-2 100	-100,0 %
Sum	5 971	3 555	2 416	68,0 %

a) Posten er flyttet til den nye tilskuddsordningen Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.

7.6.2 Samiske reiselivsklynger og innovasjonsnettverk - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrket nettverk for samisk reiselivsbedrifter

Prosjektet bygger blant annet på Johtit 1 og 2. Det skal gjennomføres i samarbeid og med veiledning fra reiselivsmiljø og kunnskapsmiljø som UiT Norges arktiske universitet. Nasjonal reiselivsstrategi 2030 og Sametingets næringsmelding, Šattolaš Sápmi, anbefaler satsing på klynger og evalueringen av Johtit viser at samiske klynger er et behov i reiselivet.

Formålet med prosjektet er å styrke nettverksbygging for samisk reiseliv som bidrar til faglig styrking og økt omsetning for reiselivsbedriftene. Dette gjennom aktiviteter knyttet til produktutvikling, digital kompetanse og merkevarebygging for å øke markedstilgangen for samisk reiseliv. Prosjektet samiske klynger skal søke en tettere kobling mot kreativ næring, som er anbefalt i eksterne evalueringer av samisk reiseliv. Det skal være fokus på profesjonalisering av næringa der formidling av samisk kultur på en etisk og kvalitativ god måte står sentralt. Prosjektet vil være et 3-årig prosjekt.

Det settes av kr 750 000 til formålet i 2023.

7.6.3 Samisk mat - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner

Samisk mat er et 3-årig prosjekt. Prosjektet bygger blant annet på evaluering av tidligere prosjekter som Maistu, Faamoe Lokalmat (2021) og nyere markedsanalyser av lokale og samiske mattradisjoner. Prosjektet skal gjennomføres i samarbeid og med veiledning fra reiselivsmiljø og kunnskapsmiljø som UiT Norges arktiske universitet.

Målsetningen for prosjektet er at bedrifter tar i bruk og synliggjør samiske mattradisjoner, som også bidrar til økt omsetning slik at de kan bidra til helårsnæring med fulltids sysselsetting. Delmål for samisk mat er å synliggjøre sjøsamiske mattradisjoner og å bidra til robuste klynger som bygger opp solide merkevarer som gir økt faglig kvalitet og omsetning. Aktiviteter i prosjektet knyttes til produktutvikling, digital kompetanse og merkevarebygging, tettere kobling mellom samisk mat og kreativ næring. Det skal være fokus på profesjonalisering av næringa der formidling av samisk kultur på en etisk og kvalitativ god måte står sentralt.

Det settes av kr 750 000 til formålet i 2023.

7.6.4 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat - søkerbasert tilskudd	4 000	0	4 000	-
Sum	4 000	0	4 000	-

Mål for tilskuddsordningen - Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

- Koble, styrke og samordne samisk reiseliv, kreative næringer og samiske matprodusenter/-leverandører

Prioriteringer - Samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat

- Prosjekter/tiltak som gir nye og innovative produkter og tjenester med basis i samisk kulturuttrykk
- Prosjekter og tiltak som bidrar til at produkter og tjenester fra disse sektorene når nye og større markeder.
- Prosjekter og tiltak som formidler og fremstiller samisk kultur og historie på en innovativ måte
- Investeringer som styrker inntjeningen og er nødvendig for å skape større lønnsomhet for bransjene samisk reiseliv, kreative næringer og samisk mat.
- Prosjekter og tiltak som legger til rette for å koble aktører i de nevnte bransjene og som kobler dem opp mot FoU- og utviklingsmiljø, herunder nettverksbygging, kompetanseheving og markedsutvikling.

Det settes av kr 4 000 000 til formålet i 2023.

7.6.5 Dáiddadállu - direkte tilskudd

Mål med direktetilskuddet:

- Dáiddadállu jobber med å løfte kollektivets medlemmers kunstneriske formidling nasjonalt og internasjonalt.

Dáiddadállu er et samisk kunstnerkollektiv lokalisert i Kautokeino. I dag består kollektivet av 21 kunstnere innenfor forskjellige sjangre som blant annet film, dans, visuell kunst, og litteratur. Samiske kunstproduksjoner av høy kvalitet er etterspurt av både internasjonale og nasjonale aktører. Dáiddadállu er en aktør i internasjonal klasse med nettverk over hele verden.

Det settes av kr 471 000 til formålet i 2023.

7.7 Duodji

Mål for innsatsområdet:

- Flere duodjiutøvere som driver med duodji som næring.

Sametinget ønsker å utvikle duodji som en framtidsrettet og attraktiv næring. Økt omsetning av egenprodusert duodji for et større marked står sentralt i Sametingets satsing. Med dette menes at duodjinæringen er i stand til å tilpasse seg endringer og utfordringer i næringen, og at profesjonaliteten, inntjeningen og lønnsomheten i næringen økes.

Næringsavtalen for duodji er Sametingets viktigste redskap for utvikling av denne næringen. Næringsavtalen inneholder blant annet ordning for driftstilskudd til duodjiutøvere, investerings- og utviklingstilskudd, etablerertilskudd, velferdsordninger, salgsfremmende tiltak og tilskudd til organisasjoner.

7.7.1 Samletabell - duodji

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
25301 Tilskudd til Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd	5 769	5 574	195	3,5 %
25401 Opplæringskontoret for reindrift og duodji - direkte tilskudd	1 865	1 802	63	3,5 %
Næringsavtale for duodji	7 100	7 100	0	0,0 %
Sum	14 734	14 476	258	1,8 %

7.7.2 Duodjeinstituhitta - direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Duodjeinstituhitta utvikler og bistår duodjibedrifter med produksjonsveiledning og produktutvikling, samt med nettverksbygging.

Duodjeinstituttet er en sentral aktør innen duodji og har som oppgave å utvikle og bistå med fagkompetanse innen duodji, yte bistand til produktutvikling og produksjonsveiledning, initiere til deltakelse i forsøks- og utviklingsarbeid. Veilederstillingene inngår i tilskuddet.

Det settes av kr 5 769 000 til formålet i 2023.

7.7.3 Utvikling og rekruttering i duodjinæringen - direkte tilskudd til Opplæringskontoret i reindrift og duodji

Mål for tilskuddet:

- Opplæringskontoret i reindrift og duodji utdanner ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanner reindrift- og duodjiutøvere.

Opplæringskontoret har som formål å utdanne ungdom til dyktige fagarbeidere, og videreutdanne reindrift- og duodjiutøvere med sikte på å ta fagbrev etter fagopplæringsloven. Opplæringskontoret arbeider aktivt for å rekruttere lærlinger i reindrift og duodji, og motivere reindrifts- og duodjiutøvere til å ta imot lærlinger. Kontoret medvirker til å øke fagenes kompetanse og renommé. Sametingets tilskudd skal gå til lærlingeordningen i duodji og kontorets arbeid innenfor duodji.

Det settes av kr 1 865 000 til formålet i 2023.

7.7.4 Næringsavtale for duodji

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
28001 Driftstilskudd - søkerbasert tilskudd	2 800	2 500	300	12,0 %
28002 Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd - søkerbasert tilskudd	1 200	1 200	0	0,0 %
28003 Duodjistipend - søkerbasert tilskudd	210	160	50	31,3 %
28004 Velferdsordninger - søkerbasert tilskudd	50	20	30	150,0 %
28005 Kompetanse, opplæring, kurs - søkerbasert tilskudd	110	200	-90	-45,0 %
28006 Markedstilpasning / Markedsføring- søkerbasert tilskudd	500	830	-330	-39,8 %
28030 Duojáriid Ealáhus Searvi - direkte tilskudd	630	630	0	0,0 %
28031 Sámiid Duodji - direkte tilskudd	1 310	1 310	0	0,0 %
28040 Fag- og økonomisk utvalg - prosjekt	100	50	50	100,0 %
70000 Verksted - søkerbasert tilskudd	190	0	190	-
28041 Organisering av duodjiavtalen	0	200	-200	-100,0 %
Sum	7 100	7 100	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Driftstilskudd:

- Øke omsetningen av egenprodusert tradisjonell duodji.

Prioriteringer - Driftstilskudd:

- Duodjiutøvere der minst 50% av egen inntekt kommer fra salg av egenproduserte tradisjonell duodji.
- Duodjiutøveren skal være registrert i Merverdiavgiftregisteret og ha en omsetning av duodji på minst kr 50 000 (brutto).

Det settes av kr 2 800 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen - Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer - Investeringer, utviklingstiltak, konsulentbistand og etablerertilskudd:

- Bedrifter som har bedriftsutvikling i fokus.

Det settes av kr 1 200 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen - Duodjistipend:

- Flere med formell kompetanse innenfor duodji.

Prioriteringer - Duodjistipend:

- Elever som på heltid tar Vg1 Design og håndverk eller Vg2 Design og duodji.
- Studenter fra Norge som på heltid tar duodji ved Samernas utbidningscentrum eller duodji på bachelor- og masternivå.

Det settes av kr 210 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen - Velferdsordninger:

- Gode velferdsordninger for duodjiutøvere som er godkjent i duodjiregisteret.

Prioriteringer - Velferdsordninger:

- Foreldrepenger.
- Sykepengeordning.

Det settes av kr 50 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen- Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjibedriftenes og duodjiutøvernes profesjonalitet og kompetanse økes.

Prioriteringer - Kompetanse, opplæring og kurs:

- Duodjivirksomheter som driver med duodji som næring og har som formål å øke egen inntjening.

Det settes av kr 110 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen - Markedstilpasning / Markedsføring:

- Duodjibedriftenes profesjonalitet og inntjening økes.

Prioriteringer - Markedstilpasning / Markedsføring:

- Rekruttering og salgsfremmende tiltak.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

Mål for tilskuddsordningen - Verksted:

- Tilrettelegge for felles duodjiverksteder.

Prioriteringer - Verksted:

- Duodjiverksteder med felles duodjiaktiviteter.

Det settes av kr 190 000 til formålet i 2023.

7.8 Virkeområdet for tilskudd til næringsutvikling (STN-området)

Følgende virkeområde gjelder for Sametingets tilskudd til næringsutvikling:

5430 Kautokeino, hele kommunen

5403 Alta, følgende grunnkretser:

- 0101 Stjernøy
- 0102 Seiland
- 0103 Lille Lerresfjord
- 0104 Store Lerresfjord
- 0105 Komagfjord
- 0106 Korsfjord
- 0107 Nyvoll
- 0108 Storekorsnes
- 0110 Kongshus
- 0201 Isnestofen
- 0202 Tappeluft/Riverbukt
- 0203 Langfjordbotn
- 0204 Talvik
- 0205 Vasbotnelv

5432 Loppa, hele kommunen

2017 Tidligere Kvalsund kommune

5434 Måsøy, følgende grunnkretser:

- 0119 Snefjorden
- 0120 Littlefjord
- 0121 Slåtten
- 0122 Gunnarnes
- 0123 Tufjord
- 0124 Ingøy

5435 Nordkapp, følgende grunnkretser:

- 0101 Skarsvåg
- 0102 Kamøyvær
- 0113 Vestersida-Botnområdet
- 0114 Nordvågnesområdet
- 0115 Kjelvik-Helnesområdet
- 0117 Skuotanjargga
- 0118 Mannskarvik-Repvåg
- 0119 Sværholthavøya
- 0200 Gjesvær
- 0201 Gjesvær
- 0202 Knivskjellodden
- 0203 Tufjorden
- 0204 Magerøystua
- 0205 Finnvik
- 0206 Vannfjordnæringen
- Bygda Sarnes

5436 Porsanger, hele kommunen

5437 Karasjok, hele kommunen

5438 Lebesby, følgende grunnkretser:

- 0103 Dyfjord
- 0104 Kifjord/Normanset/Mårø
- 0105 Torskefjord/Bekkarfjord
- 0106 Lebesby
- 0107 Ifjord
- 0108 Friarfjord/Adamsfjord
- 0109 Laksefjordbotn/Kunes
- 0110 Veidnesklubben/Godvil
- 0111 Vadasbaksælbos
- 0112 Gappatvarri
- 0113 Eretoaivit
- 0114 Vuonjalráššá

5439 Gamvik, hele kommunen

5441 Tana, hele kommunen

5442 Nesseby, hele kommunen

5444 Sør-Varanger, følgende grunnkrets:

- 0101 Bugøynes
- 0102 Bugøyfjord
- 0103 Spurvnes/Skogerøya
- 0104 Neiden
- 0402 Jakobsnes
- 0403 Ropelv
- 0404 Jarfjord
- 0405 Grense Jakobselv
- 0503 Svanvik
- 0504 Melkefoss/Skrotnes
- 0505 Øvre Pasvik

5401 Tromsø, følgende grunnkretser:

- 3301 Jøvik
- 3302 Olderbakken
- 3303 Lakselvbukt
- 3304 Lakselvdalen
- 3305 Sjøvassbotn
- 3306 Stordal
- 3307 Sjursnes
- 3308 Reiervik
- 3309 Breivika
- 3310 Ullsfjordmoane

1913 Tidligere Skånland kommune

5412 Gratangen, hele kommunen

5415 Lavangen, hele kommunen

5417 Salangen, hele kommunen

5419 Sørreisa, følgende grunnkretser:

- 0101 Gumpedal
- 0102 Øvre Bakkejord
- 0103 Skøelvdal
- 0104 Smørsgård
- 0201 Storlia/Rabbås
- 0207 Reinelv
- 0208 Andsvatn

5422 Balsfjord, hele kommunen

5423 Karlsøy, hele kommunen

5424 Lyngen, hele kommunen

5425 Storfjord, hele kommunen

5426 Kåfjord, hele kommunen

5427 Skjervøy, hele kommunen

5428 Nordreisa, hele kommunen

5429 Kvænangen, hele kommunen

1805 Narvik, følgende grunnkretser:

- 0102 Herjangen
- 0109 Vassdal
- 0110 Elvegården
- 0111 Kvandal

1875 Hamarøy, følgende grunnkretser:

- 0116 Innhavet
- 0117 Veggfjell
- 0118 Sagvatnan
- 0119 Grensefjellene

1850 Tidligere Tysfjord kommune

1853 Evenes, følgende grunnkretser:

- 0109 Evenesmark
- 0110 Myrnes
- 0111 Osmark
- 0114 Lenvik/Lenvikmark
- 0117 Vegg

Midler til næringsutvikling kan i tillegg til det geografiske virkeområdet ytes til:

- Duodji i hele landet
- Reindrift og tilleggsnæringer til reindrift i samiske områder

I sørsamisk område:

- Kreative næringer der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten
- Reiseliv der samiske kulturelementer utgjør en sentral del av virksomheten

8 Kultur

Samfunns mål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet.

1. Urfolk har rett til å bevare, ha kontroll med, verne og utvikle sin kulturarv og sin tradisjonelle kunnskap og sine kulturuttrykk, og også uttrykkene for deres egen vitenskap, teknologi og kultur, herunder menneskelige og genetiske ressurser, frø, medisiner, kunnskap om dyr og planter, egen-skaper, muntlige overleveringer, litteratur, mønstre, sportslige aktiviteter og tradisjonelle leker, bildende og utøvende kunst. De har også rett til å bevare, ha kontroll med, beskytte og utvikle immaterielle rettigheter til slik kulturarv og tradisjonell kunnskap, og slike kulturuttrykk.

2. Sammen med urfolk skal statene treffe effektive tiltak for å anerkjenne og verne utøvelse av disse rettighetene.

(Artikkel 31 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

8.1 Samletabell - Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	11 924	11 520	404	3,5 %
Direkte tilskudd	144 820	136 977	7 843	5,7 %
Søkerbasert tilskudd	10 756	10 256	500	4,9 %
Avtale	10 092	9 092	1 000	11,0 %
Prosjekt	1 100	1 500	-400	-26,7 %
Konferanse og evaluering	300	300	0	0,0 %
Sum	178 992	169 645	9 347	5,5 %

Sametingets hovedoppgave i kulturpolitikken er å legge til rette for utvikling av et mangfold av samiske kunst- og kulturaktiviteter.

Ved bruk av Sametingets ulike virkemidler og i dialog og samarbeid med aktører på kulturfeltet, arbeider Sametinget for gode rammevilkår for samiske kunstnere, for samiske kulturinstitusjoners videreutvikling, for samisk litteratur, samisk idrett, og andre saksområder innen kultursektoren.

Et bredt tilfang av profesjonelle samiske kunstnere, robuste kulturinstitusjoner og organisasjoner, kulturarbeidere og andre aktører med handlingsrom for aktivitet, og en bevissthet om viktigheten av bevaring og videreføring av samisk materiell og immateriell kulturarv, er blant faktorene som vil bidra til å nå målet om et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet også i framtiden.

Sametinget skal være en av de viktigste premissgiverne for utviklingen av samisk kunst og kultur. Nasjonale, regionale og lokale myndigheter har imidlertid også ansvar for at samisk kunst og kultur har de samme utviklingsmulighetene som øvrig kunst- og kulturliv i Norge.

Samisk kunst og kultur har over lang tid vist seg å ha internasjonal gjennomslagskraft, og har de siste årene hatt en sterk utvikling på ulike internasjonale arenaer. Sametinget vil støtte opp om den økte interessen både nasjonalt og internasjonalt for samisk kunst og kultur, og det legges til rette for at det prioriteres i dette budsjettet. Sametinget er også opptatt av den samiske kunstens og samiske kunstneres rolle i samtiden og i vår nære historie, og ønsker å tilrettelegge for sammenhenger mellom dette og den nasjonale og internasjonale nettverksbyggingen.

Sametingets plenum fastslo i juni 2021 under sak *Eierskap til samisk immateriell kulturarv* at det er samene selv som eier vår immaterielle kulturarv. Videre at prosessene med å utrede modeller og tiltak for å bygge strukturer og metoder for eierskapet må fortsette. Prosessene må inkludere hele Sápmi og Samisk Parlamentarisk råd (SPR) må være sentrale i arbeidet. SPR har i sin handlingsplan vedtatt å følge opp arbeidet med samisk kulturarv på tvers av grensene.

Sametinget har et godt samarbeid med kunstnerorganisasjonene. Den 4-årige samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd, med årlig forhandling om en kunstneravtale, er et sentralt verktøy. Avtalen er etablert for å styrke samarbeidet med kunstnerne om prioriteringer for å utvikle samisk kunst.

Sametinget er opptatt av å skape faglig sterke samiske institusjoner gjennom dialog og gode økonomiske rammevilkår. Sametingets rammebetingelser og virkemidler gir de samiske institusjonene rom for utvikling og nytenking for å bli gode arenaer for utvikling av samisk kunst og kultur.

Sametinget har de siste årene hatt fokus på samisk litteratur og lagt om mye av ordningene til produksjon og formidling av litteratur. Samtidig er det satt av midler til lesekampanjer og nye formidlingsstillinger i sørsamisk og lulesamisk område som er operative fra 2021. Alt i alt vil det gi flere samiske bøker som blir formidlet til flere lesere.

Manglende eller utilstrekkelig statistikk og annen grunnlagsdokumentasjon er generelt en utfordring for det samiske samfunn og for Sametinget. Det er behov for mer tallgrunnlag, og mer systematisk oversikt over situasjonsbeskrivelser, strømninger, trender og utfordringer innen det samiske kunst- og kulturfeltet, som grunnlag for problemløsning og målretting av strategier og tiltak.

8.2 Driftskostnader - Kultur

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	10 162	9 818	344	3,5 %
Andre driftskostnader	1 762	1 702	60	3,5 %
Sum	11 924	11 520	404	3,5 %

Seksjon for kultur og seksjon for bibliotek er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonene har 10 fast ansatte.

Seksjon for kultur er politisk sekretariat for Sametingsrådet og har ansvar for å følge opp målsettingene for fagområdet kultur. Seksjonen har forvaltningsansvaret for områder som direkte tilskudd til samiske kulturhus, festivaler, idrett, teater, museer, publikasjoner og medier, søkerbaserte tilskudd til kulturprosjekter, herunder tilskudd til samiske forlag og arenaer for kunst- og kulturformidling, samt kunstneravtalen.

8.2.1 Samisk bibliotekstjeneste

Sametingets mål for samisk bibliotekstjeneste er at hele den samiske befolkningen skal få et tilfredsstillende bibliotektilbud.

Sametingets bibliotek skal samarbeide med andre bibliotek, institusjoner og aktører for å utvikle og formidle samisk litteratur. Sametingets bibliotek har verdens største samling av samiskspråklig litteratur og litteratur om samiske forhold på mange språk. Samlinga skal være tilgjengelig og kjent for både andre bibliotek og enkeltlånere. Biblioteket kjøper inn flere eksemplarer av bøker, slik at andre bibliotek kan låne en samling av bøker til utlån for sine brukere, et depot utlån.

8.2.2 Sør- og lulesamisk litteraturformidling

Litteraturformidling er å synliggjøre samiske forfattere og litteratur, i samfunnet generelt, og i det samiske samfunnet spesielt. For det samiske samfunnet er det viktig at litteraturen er tilgjengelig,

variert og at den er etterspurt av målgruppene. Litteraturformidleren skal jobbe for å skape høyere status for samiske språk og samisk litteratur. Tema som er aktuelle og relevante skal løftes i samfunnsdebatten, og det er behov for tiltak som motiverer både til skriving og lesing på samisk. Ofte vil tiltakene bli preget av motivasjon for å revitalisere samiske språk. Det er ikke alle tiltak som er like målbare med hensyn til måloppnåelse. Nettverksbygging og samarbeid vil bli reflektert i hvor vellykkede tiltakene er, og det kan ta flere år før vi ser resultater av disse. Litteraturformidlere skal delta på både lokale, regionale, nasjonale, og i en viss grad internasjonale arrangementer, og kan også holde egne innslag.

8.3 Innsatsområder - Kultur

Sametingets innsatsområder innenfor kultur:

- Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur.
- Gode rammevilkår for samiske kunstnere.
- Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur.
- Samisk litteratur
- Samiske medier
- Samisk idrett.

8.3.1 Virkemidler innsatsområder - Kultur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	23 872	22 119	1 753	7,9 %
Samiske kulturinstitusjoner	115 353	108 469	6 884	6,3 %
Samisk litteratur	18 903	18 896	7	0,0 %
Samiske medier	5 379	5 197	182	3,5 %
Samisk idrett	3 561	3 444	117	3,4 %
Sum	167 068	158 125	8 943	5,7 %

8.4 Tilrettelegging, samarbeid og premisser for utvikling av samisk kunst og kultur

Mål for innsatsområdet:

- Økt synliggjøring av og kunnskap om samisk kunst og kultur.

Det er stor oppmerksomhet om samisk kunst og samiske kunstnere, både i Sápmi og internasjonalt. Sametinget skal være en viktig premissleverandør for utvikling av samisk kunst. Det er viktig å få på plass gode rammebetingelser og gode økonomiske ordninger. Samarbeid med andre offentlige aktører innen kultursektoren er en viktig strategi for å nå målet.

Gode rammebetingelser oppnås også gjennom dialog og samarbeid med aktuelle aktører innen kultursektoren. Sametinget har i dag administrative kontaktmøter med flere relevante aktører, som

Kulturdepartementet, Norsk Kulturråd, Kulturtanken, enkelte fylkeskommuner med flere. Dette er et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

8.5 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kunstnere har gode muligheter til kunstnerisk utvikling.

Et mangfold av samiske kunst- og kulturuttrykk er viktig. Samtidig er det like viktig at kunst bidrar til å utfordre og utvikle samisk kultur og samfunn. Samiske kunstnere har vært med på å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn, og bidratt til å synliggjøre dette også utenfor det samiske samfunnet. Samiske kunstnere må derfor ha rammer for å skape og utøve sin kunst. Sametingets viktigste verktøy i denne sammenheng er våre økonomiske virkemidler, men også påvirkningsmuligheten vi har gjennom konsultasjoner, dialog, kontakt og samarbeid med andre offentlige myndigheter.

Sametinget ser det som naturlig i politikktutformingen å ha en aktiv dialog med samiske kunstnerorganisasjoner om politikk- og strategiutvikling. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Samisk kunstnerråd danner grunnlaget for dette. Den årlige kunstneravtalen mellom partene er det viktigste verktøyet for å nå dette målet, og er blitt både en viktig strategisk arena og et virkemiddel for gjennomføring av kunst- og kulturpolitikken.

8.5.1 Samletabell - Gode rammevilkår for samiske kunstnere

(i 1000 kr)

Akt.	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale - avtale	10 092	9 092	1 000	11,0 %
32001 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 806	3 306	500	15,1 %
30001 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd	1 950	1 884	66	3,5 %
30101 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd	5 524	5 337	187	3,5 %
Sum	23 872	22 119	1 753	7,9 %

8.5.2 Samisk kunstneravtale - avtale

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
33001 Samisk kunstneravtale - direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd	10 092	9 092	1 000	11,0 %
Sum	10 092	9 092	1 000	11,0 %

Målsetning med kunstneravtalen:

- De samiske kunstnerorganisasjonene og de samiske kunstnerne har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet.

Samarbeidsavtalen mellom Samisk kunstnerråd og Sametinget inneholder målsettinger for samisk kunstpolitikk og retningslinjer for hvordan forhandlinger om en samisk kunstneravtale skal foregå mellom partene. Denne kunstneravtalen omfatter økonomisk ramme for ordninger partene er enige om. Den økonomiske rammen utbetales årlig som et direkte tilskudd til Samisk kunstnerråd. Det er mellom avtalepartene enighet om at Mun dajan – Foreninga samiske forfattere innlemmes i avtalen og dermed mottar driftsstøtte over kunstneravtalen 2023.

8.5.2.1 Samisk kunstneravtale - fordeling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Kunstfond	947	922	25	2,7 %
Stipend for samiske kunstnere	3 715	3 615	100	2,8 %
Driftsstøtte til kunstnerorg. og Samisk kunstnerråd	5 379	4 504	875	19,4 %
Visningsvederlag	51	51	0	0,0 %
Sum	10 092	9 092	1 000	11,0 %

Det settes av kr 10 092 000 til formålet i 2023.

8.5.3 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
32001 Joik og samisk musikk - søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

Samisk musikk opplever økende popularitet etter eksponering på flere arenaer og plattformer. Management oppleves som et manglende mellomledd i verdikjeden for joik og samisk musikk. Det kan gjøre det vanskelig for musikere og artister å få formidlet samisk musikk på relevante arenaer. Med et management vil artisten kunne konsentrere seg om sin kunstneriske produksjon, og i større grad overlate markedsføring, promotering til et profesjonelt management. På denne måten vil artist og management sammen kunne øke sjansen for at samisk musikk og samiske artister kan nå ut til et større marked.

Sametinget har fokus på produksjon og formidling av samisk musikk og joik, og vil nå også legge til rette for et fungerende management av samiske musikere og artister.

Mål for tilskuddsordningen - Joik og samisk musikk:

- Samiske musikere og artister har gode vilkår for å utvikle sine produksjoner og sin kompetanse.

Prioriteringer - Joik og samisk musikk:

- Joik og samisk musikkproduksjon for ulike plattformer.
- Management og utvikling av samiske musikere og artister. Promotering og markedsføring, musikkvideo, turne av samiske musikere og artister.
- Management, utvikling og utgivelse av samiske musikere og artister.

Det settes av kr 2 500 000 til formålet i 2023.

8.5.4 Tilskudd til kulturtiltak – søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
32101 Kulturtiltak - søkerbasert tilskudd	3 806	3 306	500	15,1 %
Sum	3 806	3 306	500	15,1 %

Det er stor oppmerksomhet om samisk kunst og samiske kunstnere, både i Sápmi og internasjonalt. Sametinget skal være en viktig premissleverandør for utvikling av samisk kunst. Et mangfoldig samisk kulturliv bidrar til levende lokalsamfunn ved at det skaper aktivitet, tilhørighet, trivsel og identitet. Retten til å bevare, utøve, oppleve og utvikle vårt samiske kunst- og kulturliv er en verdi som ligger til grunn for Sametingets kulturpolitikk. For Sametinget er det viktig at den samiske befolkningen skal ha like muligheter som den øvrige befolkningen til å delta i kulturlivet. Samtidig er det like viktig at kunst bidrar til å utfordre og utvikle samisk kultur og samfunn. Samiske kunstnere har vært med på å skape debatt om viktige samfunnsspørsmål i det samiske samfunn, og bidratt til å synliggjøre dette også utenfor det samiske samfunnet. Samiske kunstnere må derfor ha gode rammer for å skape og utøve sin kunst.

Bodø er utnevnt til å være europeisk kulturhovedstad i 2024. Dette blir en stor og viktig begivenhet, der det er viktig å oppnå allsamisk deltakelse. I den forbindelse ønsker Sametinget å prioritere kunstneriske prosjekter som har relevans til Bodø2024.

Sametingets plenum har i Handlingsplan mot samehets vedtatt å opprette en støtteordning for prosjekter som bidrar til forebygging av samehets. Dette løses i 2023 med en prioritering under Tilskudd til kulturtiltak, og med en økning på 500.000 til den søkerbaserte ordningen.

Mål for tilskuddsordningen – Tilskudd til kulturtiltak:

- Gode rammevilkår for samiske kunstproduksjoner og kulturopplevelser.

Prioriteringer – Tilskudd til kulturtiltak:

- Kulturarrangement med fokus på samisk kunst, kultur og samfunnsdebatt.
- Prosjekter og produksjoner med kulturell og kunstneriske uttrykk.
- Kunstneriske og kulturelle tiltak med barn og unge.
- Formidling på digitale plattformer.
- Prosjekter som ivaretar tradisjonell kunnskap og immateriell kulturarv.
- Prosjekter som bidrar til internasjonalisering av samisk kunst og kultur.
- Prosjekter og tiltak som har relevans til Bodø2024 og som planlegges gjennomført i 2024
- Prosjekter som bidrar til forebygging av samehets.

Det settes av kr 3 806 000 til formålet i 2023.

8.5.5 Internasjonalt Samisk Filminstitutt - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - tilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt:

- Internasjonalt Samisk filminstitutt utvikler og fremmer samisk film.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI) ble etablert i 2007 og i 2014 ble instituttet anerkjent som et internasjonalt samisk filminstitutt. Instituttet skal styrke samisk filmproduksjon og løfte både kompetansen og de økonomiske mulighetene for samisk filmproduksjon. I tillegg skal ISFI utvikle og styrke samarbeidet mellom urfolks filmselskaper internasjonalt.

Internasjonalt Samisk Filminstitutt har gjennomført dubbing av flere filmer, blant annet animasjonsfilmen *Ainbo -spirit of the Amazon*. De gir også søkerbaserte tilskudd til utvikling av samisk film.

Arctic International Film Fund ble etablert i 2018 av Internasjonalt Samisk Filminstitutt, Canada Media Fund, Nunavut Film Corporation i Canada, Sundance Institute i USA, Film Greenland i Grønland og Sahka-Film i Russland. Fondet har som mål å øke internasjonal kunstnerisk og kultursamarbeid med andre sirkumpolare urfolk. Fondet er etablert under ISFI.

Det settes av kr 1 950 000 til formålet i 2023.

8.5.6 Sámi Dáiddaguovddáš - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sámi Dáiddaguovddáš:

- Sámi Dáiddaguovddáš formidler kunst til et bredt nasjonalt og internasjonalt publikum.

Stiftelsen Sámi Dáiddaguovddáš ble etablert i 1986 og skal være det ledende internasjonale senteret for samiske samtidskunstnere. Senterets formål er å være en betydningsfull visningsarena med hovedfokus på internasjonal samisk samtidskunst med lokal forankring i Sápmi, samtidig som den skal være en viktig møteplass for alle kunstnere og kunstinteresserte. Visjonen er å være en viktig, aktuell møteplass midt i Sápmi, samtidig med å være en viktig kulturbærer og kulturformidler både innenfor og utenfor de samiske samfunn. Institusjonen har som mål å støtte, formidle og synliggjøre samisk samtidskunst i Europa, til urfolksområder og til de største kunstarenaer i verden. Et viktig formål er å formidle og skape interesse og forståelse for samtidskunstens uttrykk samtidig som å gi rom for nye og eksperimentelle kunstneriske praksiser og virke for kunstnerisk ytringsfrihet. Sámi Dáiddaguovddáš arbeider for å utvikle og utvide den samiske samtidskunstens møte med publikum på en rekke steder og ulike arenaer i landet.

Det settes av kr 5 524 000 til formålet i 2023.

8.6 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

Mål for innsatsområdet:

- Samiske institusjoner som forvalter, formidler og utvikler samisk kunst, kultur, kulturarv og historie.

Samiske kultur- og kulturformidlingsinstitusjoner er viktige arenaer når samisk kunst, kultur og kulturarv ivaretas, utvikles og presenteres for allmennheten på ulike måter. De samiske kulturinstitusjonene og festivalene er sentrale i utviklingen av det samiske samfunn. Institusjonene er en del av pilarene i samfunnsorganiseringen. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av høy kvalitet.

Samiske kulturinstitusjoner må være likestilte med sammenlignbare norske institusjoner, herunder at de har økonomiske rammer og bygg/lokaler til å kunne forvalte, formidle, forske og utvikle. Slik er det ikke i dag.

Samiske kulturinstitusjoner er avgjørende for å fremme og utvikle samisk kunst og kultur. Det er kritisk at disse institusjonene forvaltes og utvikles på en best mulig måte. Gode strukturer og rutiner for økonomi, personal og annen oppfølging er viktige. Styrets og daglig leders/direktørens rolle og ansvar er helt essensielle i dette arbeidet. Sametinget vil derfor sette fokus på dette i 2023 og løfte bevisstheten og kompetansen på dette feltet blant våre institusjoner.

Sametinget vil også i 2023 arbeide for at prioriterte byggeprosjekter blir realiserte.

8.6.1 Samletabell - Samiske kulturinstitusjoner

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Institusjonsutvikling - kompetanseheving - prosjekt	500	0	500	0,0 %
31001 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	518	500	18	3,6 %
Festivaler - direkte tilskudd	7 095	6 672	423	6,3 %
Teatre - direkte tilskudd	28 880	27 420	1 460	5,3 %
Museer - direkte tilskudd	68 923	65 192	3 731	5,7 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd	7 937	7 185	752	10,5 %
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	115 353	108 469	6 884	6,3 %

8.6.2 Institusjonsutvikling - kompetanseheving - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Løfte kompetansen på styrearbeid, ledelse og økonomistyring for institusjoner som mottar direkte tilskudd over Sametingets budsjett.

Kultur- og språkinstitusjoner er viktige for det samiske samfunnet. For at de skal kunne ivareta sine samfunnsoppdrag på en best mulig måte er det sentralt at styringssystemer og ledelse fungerer best

mulig. Sametinget vil derfor gjennomføre et seminar og/eller en kursrekke med sikte på å tilføre institusjonene ny og aktuell kompetanse om styrearbeid, styreansvar, rollefordeling, ledelse, økonomistyring og andre relevante tema. Prosjektet er et ettårig prosjekt.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

8.6.3 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
31001 Bodø som Europeisk kulturhovedstad 2024 - direkte tilskudd	518	500	18	3,6 %
Sum	518	500	18	3,6 %

Mål for tilskuddsordningen:

- Bodø2024 har en tydelig samisk profil og et samisk innhold som gjør samisk språk, kunst og kultur kjent i Bodø, Nordland, Norge og Europa.

Bodø er tildelt Europeisk kulturhovedstad i 2024 og det er etablert en organisasjon, Bodø2024. I søknaden for å bli tildelt kulturhovedstad var det samiske et viktig element og innhold. Sametinget og Bodø2024 vil etablere et samarbeid for å utvikle en samisk profil, et samisk innhold og et tydelig samisk preg over Bodø i 2024.

Sametinget bidrar til at Bodø2024 har en egen koordinator for en samisk satsing og et eget samisk råd eller styringsgruppe for den samiske satsingen. Sametinget vil bruke erfaringene fra Tråante 2017 til å skape Bodø2024 som en stor samisk begivenhet.

Sametinget vil gjennom ordningen kulturtiltak prioritere prosjekter som markerer og bygger opp under Bodø som europeisk kulturhovedstad i 2024. Det samme vil Sametinget gjøre overfor kulturinstitusjoner som mottar direkte tilskudd, hvor vi gjennom tilsagnsbrev tydeliggjør en oppfordring om at arrangement/produksjoner/utstillinger etc. planlegges lagt til Bodø2024.

Det settes av kr 518 000 til formålet i 2023.

8.6.4 Festivaler - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30201 Riddu Riđđu Festivála	1 512	1 461	51	3,5 %
30202 Samisk påskefestival i Kautokeino	1 697	1 640	57	3,5 %
30203 Márkomeannu	1 291	1 247	44	3,5 %
30204 Kárášjoga festiválat / Festivaler Karasjok	936	904	32	3,5 %
30205 Raasten Rastah a)	562	111	451	406,3 %
30207 Samisk uke i Tromsø - Stiftelsen Midnight Sun Marathon	219	212	7	3,3 %
30208 Samisk musikkfestuke i Alta - Audioland AS	175	169	6	3,6 %
30209 Beskán Luossa Rock	141	136	5	3,7 %
30210 Tjaktjen Tjáanghkoe - Saemien Sijte a)	562	543	19	3,5 %
30206 Julevsáme vahkko - Doajmmasiebrre Julevsábme (DSJ) b)	0	249	-249	-100,0 %
Sum	7 095	6 672	423	6,3 %

a) Raasten Rastah og Tjaktjen Tjáanghkoe får fra og med 2023 likt tilskudd hvert år for å sikre festivalene utviklingsmuligheter.

b) Julevsáme vahkko - Doajmmasiebrre Julevsábme har ikke rapportert over bruken av midlene i henhold til regelverket for ordningen.

Mål for tilskuddsordningen - Festivaler:

- Festivaler som synliggjør, formidler og utvikler samisk kunst og kultur.

Samiske festivaler er mangfoldige og viser en stor bredde i presentasjon og formidling av kunst og kultur. De er samtidig viktige arenaer for utvikling, nyskaping og profilering spesielt av samisk musikk og joik, men også samisk kunst og kultur for øvrig. Raasten Rastah og Tjaktjen Tjáanghkoe får fra og med 2023 likt tilskudd hvert år for å sikre festivalene utviklingsmuligheter.

Det settes av kr 7 095 000 til formålet i 2023.

8.6.5 Teatre - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30301 Beaivváš Sámi Našunálateáhter a)	25 801	24 445	1 356	5,5 %
30302 Áarjelhsaemien Teatere	2 523	2 438	85	3,5 %
30303 Sámi mánáideáhter - Tana kommune	556	537	19	3,5 %
Sum	28 880	27 420	1 460	5,3 %

a) Kr 500 000 øremerkes opptrappingsplan.

Mål for tilskuddsordningen - Teater:

- De etablerte samiske teatrene kan utvikle seg kunstnerisk, produsere samisk scenekunst på høyt nivå og kan turnere med scenekunst som gir kulturopplevelser og synliggjør samiske språk.

For Sametinget er det viktig at samiske teatre har rammer til å fremføre og formidle samisk kunst på et høyt nivå og til et stort publikum.

Samfunns målet i forbindelse med byggeprosjektet er at Sámi Našunálateáhter Beaivváš skal styrke samisk identitet, språk og kultur ved å bevare og utvikle den samiske forteller- og scenekunsten. Som ledd i arbeidet med realisering av nytt bygg, har Sametinget signalisert opptrapping av driftstilskuddet

til teatret. For 2023 bevilges kr 500 000 som en del av oppbyggingen av teaterets kapasitetsbehov knyttet til nytt teaterbygg. Byggingen av nytt teaterbygg ble startet i mai 2022 og med forventet ferdigstillelse sommeren 2024.

Sámi mánaidteáhter i Tana har siden 2014 mottatt direkte tilskudd fra Sametinget. Teateret er en viktig arena for å utvikle nye talenter og har gjort mye for å synliggjøre det samiske språket som et scenespråk for barn og unge. Tana kommune finansierer sammen med Sametinget driften av teateret. Forutsetningen for Sametingets bevilgning er at Tana kommune opprettholder sin andel av bevilgningen til teateret.

Det settes av kr 28 880 000 til formålet i 2023.

8.6.6 Museer - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30401 Árran julevsáme guovdásj/ Árran lulesamisk senter	10 185	9 841	344	3,5 %
30402 Saemien Sijte	17 886	17 281	605	3,5 %
30403 RiddoDuottarMuseat a)	14 057	13 147	910	6,9 %
30404 Deanu ja Várjat museasiida/Tana og Varanger museumssiida	11 633	11 240	393	3,5 %
30405 Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter	6 473	6 254	219	3,5 %
30406 Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk b)	5 711	4 552	1 159	25,5 %
30407 Samisk museums- og Norges museumsforbund	2 978	2 877	101	3,5 %
Sum	68 923	65 192	3 731	5,7 %

a) Kr 500 000 øremerkes arbeidet med dokumentasjon av utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget. Tilskuddet økes videre med kr 150 000 til

økt husleie og kr 300 000 i forbindelse med forvaltning av Sametingets kunstsamling.

b) Kr 1 000 000 øremerkes investeringer til Davvi álbmogiid guovddáš/Senter for nordlige folk. Dette er en engangsbevilgning.

Mål for tilskuddsordningen - Museer:

- Samisk kulturarv eies og forvaltes av faglig sterke samiske museer på vegne av det samiske samfunnet.

De samiske kunstsamlingene øker, og forvaltning av samisk kunst ved de ulike samiske musene blir mer i fokus. Det er nødvendig med en kunstfaglig og infrastrukturmessig styrking av dette arbeidet, samt styrking av formidlingsvirksomheten ved museene. Sametinget setter i gang et arbeid med utviklingen av en samisk kunst- og kunstmuseumpolitikk.

Arbeidet med Samisk kunstmuseum går framover. Museet skal bygges ved De samiske samlinger i Karasjok. Et konseptvalgsnotat er ferdigstilt, der prosjektets samfunns- og effektmål er vedtatt. Det arbeides med en alternativanalyse der man avklarer arealer og kostnader. Dette skal munne ut i et forprosjekt der mer detaljerte planer og skisser for museet synliggjøres.

Det nasjonale og regionale forvaltningsnivået har ansvar for å sikre at de samiske museene har samme økonomiske rammebetingelser som museer i Det nasjonale museumsnettverket.

Sametingets plenum har i 2020 vedtatt sak om Prinsipper for Sametingets museumsvirksomhet. Der slås det fast at samisk kulturarv skal eies og forvaltes av det samiske samfunnet. For å trekke fram

noen hovedtrekk i saken er museenes rolle i dette arbeidet og i det samiske samfunnet forøvrig sentral. Samtidig er det nødvendig å styrke museenes rolle som samfunnsrelevante og aktive faginstitusjoner som arenaer for debatt og demokrati, samtidig som man formidler bredt til ulike publikumsgrupper.

Tana og Varanger museumssida er et av museene som skal få tilbakeført gjenstander som del av Bååstede-prosjektet. De utarbeider planer for ombygging av sine arealer for å sette museet i stand til å oppbevare og stille ut gjenstandene.

Det settes av kr 68 923 000 til formålet i 2023.

8.6.6.1 RiddoDuottarMuseat

RiddoDuottarMuseat er en sentral arena for forvaltning og formidling av samisk kunst.

Museumssidaen må sikres gode rammer for å kunne kjøpe inn, ivareta og formidle denne viktige kulturarven. Det må også sikres egnede lokaler for å kunne stille ut kunsten.

I 2021 og i 2022 er det kjøpt inn betydelig mer kunst enn tidligere år, det er derfor satt inn en økning på kr 150 000 til økt husleie for større lokaler til samisk kunstmagasin. I 2023 økes også tilskuddet med kr 300 000 i forbindelse med forvaltning av Sametingets kunstsamling.

Sametinget har også satt fokus på å få dokumentert den viktige historien rundt utbygginga av Alta-Kautokeinovassdraget. Sametinget har bedt RiddoDuottarMuseat stå for dette arbeidet. Av den grunn videreføres økningen gitt i 2021-budsjettet på kr 500 000 som er øremerket dette arbeidet. En referansegruppe bestående av blant andre Samisk Arkiv er med på å sikre det faglige innholdet.

8.6.6.2 Senter for nordlige folk

I henhold til Bååstede-avtalen blir de første samiske gjenstandene fysisk tilbakeført til de samiske museene når magasinene er ferdigstilt. Det arbeides også for at ytterligere tilbakeføringer fra utlandet kan realiseres, dette gjelder spesielt tilbakeføring av seremonielle gjenstander.

I Sametingets reviderte budsjett 2022 ble det satt av kr 1 000 000 til investeringer til Senter for Nordlige folk. Bevilgningen følges opp i budsjettet for 2023 med en engangsbevilgning på kr 1 000 000. Midlene skal gå til ny basisutstilling, ombygging og tilpasning av lokaler til Bååstede-gjenstander ved Senter for nordlige folk.

8.6.7 Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30503 Mearrasiida	1 230	1 188	42	3,5 %
30504 Sijti Jarnge	1 816	1 755	61	3,5 %
30506 Duoddara ráfe	975	942	33	3,5 %
30507 Sámi viessu Oslo/Samisk hus Oslo	1 621	1 566	55	3,5 %
30508 Lásságámmi	355	343	12	3,5 %
30509 Dállágádden, Tollådal	80	77	3	3,9 %
30511 Áltta siida	518	500	18	3,6 %
30512 Sjeltie - Samisk kulturpark	316	305	11	3,6 %
30514 Sjøsamisk tun	191	185	6	3,2 %
30515 Aajege Saemien gieie & maahtoejarnge	335	324	11	3,4 %
70000 Samisk hus i Tromsø a)	500	0	500	-
Sum	7 937	7 185	752	10,5 %

a) Samisk hus i Tromsø er i en etableringsfase. Midlene vil bli utbetalt når Samisk hus i Tromsø er etablert med eget organisasjonsnummer.

Mål for tilskuddsordningen - Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner:

- Samiske kulturhus og kulturinstitusjoner er attraktive møteplasser og arena for samisk kunst- og kulturformidling.

Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner er av ulik størrelse, samt at det har varierende grad av aktiviteter og faglig virksomhet. De skal likevel jobbe etter samfunnsoppdraget som er skissert i deres vedtekter. De skal tilby et variert tilbud innen samisk kultur og kulturhistorie i et lokalt og regionalt perspektiv. De skal ha regelmessige åpningstider og arrangere ulike arrangementer, kurs og prosjekter, samt ha dialog med befolkningen om aktivitetstilbudene.

Sametinget er enige med Tromsø kommune og Troms og Finnmark fylkeskommune om å sammen etablere Romssa Sámi Viessu / Samisk hus Tromsø i 2023.

Det settes av kr 7 937 000 til formålet i 2023.

8.6.8 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
32201 Institusjonsutvikling - søkerbasert tilskudd	1 500	1 500	0	0,0 %
Sum	1 500	1 500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Institusjonsutvikling:

- Samiske kulturinstitusjoner som har faglig fornying og institusjonell utvikling.

Prioriteringer - Institusjonsutvikling:

- Faglige samarbeidsprosjekter mellom institusjoner, herunder andre urfolksinstitusjoner.
- Prosesser og prosjekter knyttet til tilbakeføring av Bååstede gjenstander.
- Prosjekter som har som mål å utvikle institusjonen faglig.
- Prosjekter som bidrar til formidling av kunst og kultur på nye måter.
- Prosjekter som markerer Bodø2024 som europeisk kulturhovedstad og som bidrar til et samisk innhold i den markeringen.

Det settes av kr 1 500 000 til formålet i 2023.

8.7 Samisk litteratur

Mål for innsatsområdet:

- Kvalitativ samisk litteratur utgis, formidles aktivt og gjøres tilgjengelig.

Sametinget har i 2018 gjennom en litteraturredegjørelse og en sak om formidling av samisk litteratur satt fokus på en helhetlig gjennomgang av samisk litteratur, herunder se på hva som skal til innenfor de ulike elementene i litteraturfeltet for å skape en positiv utvikling.

8.7.1 Samletabell - samisk litteratur

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Čális fal - direkte tilskudd til Sámi allaskuvla	500	0	500	-
Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd	11 705	11 309	396	3,5 %
32301 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	2 850	0	0,0 %
Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd	2 648	2 637	11	0,4 %
34501 Samiske litteraturdager - konferanse	300	300	0	0,0 %
33601 Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd	300	300	0	0,0 %
33701 Loga munnje! Les for meg! - prosjekt	600	600	0	0,0 %
33501 Čális fal - prosjekt	0	900	-900	-100,0 %
Sum	18 903	18 896	7	0,0 %

8.7.2 Čális fal - Direktetilskudd Sámi Allaskuvla

Som oppfølging av Sametingets prosjekt har Sámi allaskuvla opprettet studiet i 3 deler: Čális fal I, II og III. Hver del tilsvarer 10 studiepoeng slik at det til sammen blir 30 studiepoeng. Det er skissert et studieløp der det i første omgang vil være snakk om et prøveår som har oppstart fra høsten 2023 som kan avsluttes våren 2024.

Čális fal vil være en samfinansiering mellom Sametinget og allaskuvla og skal evalueres i 2024 med tanke på videre gjennomføring.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

8.7.3 Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30601 Davvi Girji AS	4 816	4 653	163	3,5 %
30602 ČálliidLágádus AS	3 646	3 523	123	3,5 %
30603 Idut AS	1 893	1 829	64	3,5 %
30604 ABC-Company E-skuvla AS	675	652	23	3,5 %
30605 DAT AS	675	652	23	3,5 %
Sum	11 705	11 309	396	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til utvikling og fremming av samisk litteratur:

- Samisk litteratur utvikles, produseres og formidles.

Direktetilskuddsordningen til fem samiske forlag ble igangsatt i 2018 som en treårig forsøksordning. Målet er å gi forlagene et større ansvar, og en forutsigbarhet i arbeidet med utgivelse av samisk skjønn- og faglitteratur. Det er en forventning om at forlagene i sin utgivelsespolitikk tar ansvar for utgivelser på alle de aktuelle samiske språkene, og at samiskspråklige utgivelser skal gjøres tilgjengelig også i ebok- og lydbokformat. Det skal gjennomføres en evaluering av ordningen, og denne evalueringen skal danne grunnlag for Sametingets videre engasjement og satsing innenfor dette saksfeltet.

Det settes av kr 11 705 000 til formålet i 2023.

8.7.4 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
32301 Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd	2 850	2 850	0	0,0 %
Sum	2 850	2 850	0	0,0 %

Det er viktig å stimulere til et mangfold av samiske utgivelser i en søkerbasert ordning for samisk litteratur til de forlag som ikke omfattes av direktetilskuddsordningen.

Det er stor etterspørsel etter samiske lyd- og e-bøker, som gjør det viktig å påse at ny samisk litteratur også er tilgjengelig digitalt. Slike utgivelser er viktige tiltak både for Sametingets litteraturpolitikk og språkpolitikk. Digitale utgivelser må være tilpasset dagens teknologiske plattformer og må gjøres mer tilgjengelig for bibliotek, slik flere får tilgang til den samiske litteraturen. I lule- og sørsamisk språkområder er det en utfordring med mangel på originallitteratur, som gjør det særlig viktig å tilgjengeliggjøre den litteraturen som finnes.

Oversettelser av litteratur, spesielt på disse språkene er derfor en viktig og nødvendig prioritering i Sametingets litteraturstrategi og gjenspeiles i denne ordningen.

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Samisk litteratur som er tilgjengelig på samisk.

Prioriteringer - Tilskudd til prosjektstøtte til samisk litteratur - søkerbasert tilskudd:

- Skjønnlitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Faglitteratur med originalmanus på samiske språk.
- Oversettelser av skjønnlitteratur til samiske språk.
- Lydbøker.
- E-bøker.

Det settes av kr 2 850 000 til formålet i 2023.

8.7.5 Formidling av samisk litteratur - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30701 Kautokeino - Kautokeino kommune	330	330	0	0,0 %
30702 Tana/Nesseby - Nesseby kommune	500	500	0	0,0 %
30703 Kåfjord - Kåfjord kommune	500	500	0	0,0 %
30704 Sør-Troms - Troms og Finnmark fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
30705 Sør-Trøndelag - Trøndelag fylkeskommune	500	500	0	0,0 %
37606 Samisk litteratursenter AS	318	307	11	3,6 %
Sum	2 648	2 637	11	0,4 %

Mål for tilskuddsordningen - Formidling av samisk litteratur:

- Samisk litteratur er tilgjengelig og kjent for brukerne.

Det er viktig å jobbe mer målrettet for å øke kompetansen og interessen for samisk litteratur i de samiske områdene. De samiske bokbussene skal tilby arrangement som synliggjør samisk litteratur. De skal ha et godt tilbud av samiskspråklig litteratur, og aktivt bidra til at brukerne er kjent med tilbudet.

Sametingets tilskudd kan ikke overstige kr 500 000 pr. buss jf. vedtak i SP 49/18 Formidling av samisk litteratur.

Samisk litteratursenter har en viktig funksjon i formidlingen av samisk litteratur med formål om at samiske språk og bøker søker brukere. Litteratursenteret skal aktivt formidle samisk litteratur med spesiell vekt på oppsøkende virksomhet og spesielt med barn og unge som målgruppe. Formidling og promotering skal skje i samarbeid med forfattere, forlag, forfatterorganisasjoner, bibliotek, språksentre, skoler og andre. Samisk litteratursenter har over flere år hatt samlinger, foredrag, kåseri o.l. både på senteret i Karasjok og rundt om i Sápmi. Aktiviteter som har vært prosjektfinansiert fra Sametingets side. Dette direkte tilskuddet erstatter prosjektfinansieringen som har vært gitt fra Sametinget tidligere.

Det settes av kr 2 648 000 til formålet i 2023.

8.7.6 Samiske litteraturdager - konferanse

Sametinget arrangerer årlig samiske litteraturdager. De samiske litteraturdagene er et godt etablert arrangement i det samiske litteratur og forfattermiljøet, som har stor deltakerinteresse. De samiske litteraturdagene er en viktig arena hvor samiske forfattere og lesere møtes for å diskutere samisk litteratur.

Sametinget har utvidet programmet for de samiske litteraturdagene for å nå ut til et bredere samisk publikum. Dagene arrangeres i det lule- og sørsamiske området og i Finnmark.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2023.

8.7.7 Styrke formidling i nordsamisk område - direkte tilskudd

Mål for tilskuddet:

- Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune samarbeider om formidling av samisk litteratur.

Troms og Finnmark fylkeskommune og Sametinget har etablert et samarbeid om formidling av samisk litteraturformidling i nordsamisk område. Avtalen gjelder fram til mars 2024. Samarbeidsområder knyttes til en egen samarbeidsavtale. Omkring 25 % av fylkeskommunens samiske bibliotekjeneste vil gå til samarbeidet.

Partene samarbeider om å styrke og utvikle nye formidlingstiltak for å øke kunnskap om samisk litteratur i nordsamisk område. Samarbeidet innebærer å prøve ut en ny driftsform som knytter partene nærmere sammen i en felles samisk bibliotekjeneste.

Et samarbeid kan eksempelvis dreie seg om arrangementer som fremmer samisk litteratur i det nordsamiske språkområdet, utvikling av samarbeid på tvers av nasjonalgrensene om formidling av nordsamisk litteratur eller lignende.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2023.

8.7.8 Loga munnje! Les for meg! - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Å motivere til økt lese lyst og styrke interessen for litteratur

Loga munnje-prosjektet er et språkstimulerende tiltak, der samiske foreldre oppmuntres til å lese sammen med barna fra de er helt små. Slik styrkes foreldrenes rolle for barns språk- og identitetsutvikling, og legges til rette for lese lyst og senere barnas lese- og skriveferdigheter. Prosjektet bygger på samarbeid med bibliotek og helsestasjoner. Disse tjenestene blir mer synlige og bevisste på å fremme samisk språk og litteratur for samiske småbarnsfamilier. Dette nasjonale programmet bør følges opp og stadig nye kommuner inviteres til å være med og arbeide med det samiske.

Høytlesing og andre språkarena-tiltak kan utvikles videre fra Loga munnje -prosjektet. Det er viktig å utvikle digital formidling. Det er stort behov for å høre samiske språk, samt behov for å nå samiske

familier og andre målgrupper, som bor spredt i hele landet. Digital formidling innebærer også behov for kompetanseheving på biblioteket på dette feltet.

Aktiv deltakelse og samarbeid i nasjonale tiltak for å fremme samisk litteratur og leselyst er viktig. Loga munnje -tiltaket bygger på det nasjonale Bokstart-kampanjen og er utviklet i samarbeid med Foreningen lles. Sommerleskampanjen er godt etablert nasjonalt for barn fra 1.-7. klasse. I dette og lignende tiltak kan også samisk litteratur for barn blir mer synlig og mer etterspurt.

Det settes av kr 600 000 til formålet i 2023.

8.8 Samiske medier

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv.

8.8.1 Samletabell - Samiske medier

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Samiske medier - direkte tilskudd	5 379	5 197	182	3,5 %
Sum	5 379	5 197	182	3,5 %

8.8.2 Samiske medier - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30801 Nuorttanaste	1 320	1 275	45	3,5 %
30802 Ungdomsmagasinet Š - lđut AS	1 810	1 749	61	3,5 %
30803 Sámis - Čállidlagádus AS	427	413	14	3,4 %
30804 Daerpies Dierie/sørsamisk kirkeblad - Den norske kirke	275	266	9	3,4 %
30805 Bårjås - Árran julesáme guovdásj	145	140	5	3,6 %
30806 Guovdageainnu Lagasradio (GLR)	374	361	13	3,6 %
30807 NuorajTV	637	615	22	3,6 %
30808 Bamsebladet - ABC-Company E-skuvla AS	391	378	13	3,4 %
Sum	5 379	5 197	182	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Samiske medier:

- Samiske medier som skaper samfunnsengasjement.

Medier er en viktig del av samfunnet og samfunnsdebatten. For Sametinget er det viktig at samisk språk, kunst og kultur er tilgjengelig på ulike medier, på ulike plattformer og at det produseres og formidles med høy kvalitet.

Det settes av kr 5 379 000 til formålet i 2023.

8.9 Samisk idrett

Mål for innsatsområdet:

- Et mangfold av idrettsaktiviteter.

For Sametinget er det viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og samtidig er i stand til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng, og også utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv.

Det er viktig at den samiske idrettsorganisasjonen, med sine særforbund, og lokale lag og foreninger har ressurser og kompetanse til å legge til rette for et bredt spekter av idrettsaktiviteter lokalt, og samtidig er i stand til å delta i og utvikle arenaer i allsamisk sammenheng, og også utvikle samarbeid med andre urfolk og folk fra andre arktiske områder. En tilrettelegging av idrettsaktiviteter er også viktig i et folkehelseperspektiv. Sametinget ønsker at samisk idrett skal få muligheten til å styre rammen fra Sametinget etter egne satsinger, og behov, og der for at det etableres ett avtale institutt mellom partene fra budsjettåret 2023.

Det er i 2022 etablert et avtaleinstitutt med Sámiid Válašhtallan Lihtu – Norga (SVL-N), og Sametinget og SVL-N har blitt enig om den økonomiske rammen for 2023. Avtalen betales ut som direkte tilskudd til SVL-N.

8.9.1 Samletabell - samisk idrett

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Samisk idrett - direkte tilskudd	3 461	3 344	117	3,5 %
34701 Kultur- og idrettsstipend	100	100	0	0,0 %
Sum	3 561	3 444	117	3,4 %

8.9.2 Samisk idrett - direkte tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
30901 Sámiid Válašhtallan Lihtu - Norga (SVL-N)	3 461	3 344	117	3,5 %
Sum	3 461	3 344	117	3,5 %

Mål med tilskuddsordningen - samisk idrett:

- Samisk idrett har et mangfold av idrettsaktiviteter.

Det settes av kr 3 461 000 til formålet i 2023.

8.9.3 Kultur- og idrettsstipend - stipend

Mål med stipendet - Kultur- og idrettsstipend:

- Motivere unge kultur- og idrettsutøvere til videre satsing.

Sametingets kultur- og idrettsstipend skal motivere samisk ungdom til å engasjere seg innenfor kunst, kultur og idrett. Sametinget deler ut fire stipend årlig til ungdom som engasjerer seg innenfor musikk, kunst, kultur og idrett.

Det settes av kr 100 000 til formålet i 2023.

9 Kulturminnevern

Samfunns mål:

- Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om vår kulturhistorie og legger premisser for all planlegging og inngrep.

1. Urfolk har rett til å praktisere og gjenopplive sine kulturelle skikker og tradisjoner. Dette omfatter retten til å bevare, verne og videreutvikle tidligere, nåværende og fremtidige kulturuttrykk, som arkeologiske og historiske steder, artefakter, mønstre, seremonier, teknologier, bildende og utøvende kunst samt litteratur.

2. Statene skal gjennom effektive ordninger, for eksempel i form av gjenoppretting, utformet i samarbeid med vedkommende urfolk, sørge for avhjelping for eiendom av kulturell, intellektuell, religiøs eller åndelig art som urfolk er fratatt uten deres frie og informerte forhåndssamtykke, eller som er fratatt dem i strid med deres lover, sedvaner og tradisjoner.

(Artikkel 11 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

9.1 Samletabell - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	11 367	10 470	897	8,6 %
Direkte tilskudd	0	0	0	-
Søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	750	664	86	13,0 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	14 517	13 534	983	7,3 %

Samiske kulturminner er synlige spor etter våre forfedres bruk og tilstedeværelse i landskapet. De formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpassinger til landskapet. Dette landskapet formidler også kunnskap om rike ressurser og langvarig bosetting. Deler av den tradisjonelle kunnskapen er fortsatt i aktiv bruk i samiske samfunn, parallelt med nye kunnskaper. Sikring av kulturminner og kunnskapsformidling om dem er viktig for å videreføre samisk kulturarv i framtiden. Kunnskap om landskaps- og ressurstilpassing, som er nedfelt i samiske kulturmiljø, har verdi langt utenfor samiske samfunn. Klimaendringene har konsekvenser for samiske kulturminner, siden gjengroing av landskap blant annet innebærer at arkeologiske kulturminner som ikke er kartfestet og dokumentert mister synlighet. I tillegg utgjør økende nedbørsmengder en trussel mot freda samiske bygninger.

Kulturminneloven slår fast at alle samiske kulturminner fra 1917 eller eldre er automatisk fredet. Sametinget, som samenes øverste politiske myndighet, har forvaltningsansvar for samiske kulturminner og legger hovedpremissene for dette arbeidet. Det følger også av folkeretten.

Sametinget har ansvar for forvaltning av den samiske bygningsarven, og det er de siste årene registrert opp mot 900 automatisk freda samiske bygninger. Overordnede prinsipper for forvaltning av bygningene er beskrevet i «Sametingets plan for forvaltning av freda samiske bygninger» som ble vedtatt i Sametingets plenum i juni 2017.

Endringer i rammebetingelser og lovverk, kunnskapsgrunnlag og arealbruk har gjort det nødvendig å utarbeide et overordnet styringsdokument for den samiske kulturminneforvaltningen. Som følge av dette ble Áimahuššan sametingsmelding om samisk kulturminnevern vedtatt av Sametingets plenum i 2021. Meldinga redegjør for status og utfordringer, og den fastsetter strategier for måloppnåelse på de ulike saksfeltene i kulturminneforvaltningen. Det videre arbeidet vil være konsentrert om å gjennomføre de strategiske satsingene som er fastsatt i meldinga.

9.2 Driftskostnader - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftsinntekter	-1 896	-1 896	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader	10 996	10 624	372	3,5 %
Andre driftskostnader a)	2 267	1 742	525	30,1 %
Sum	11 367	10 470	897	8,6 %

a) Oppfølging av vedlikehold av tilrettelagte kulturminner og Metodeutvikling samiske kulturminner er i 2023 flyttet til Andre driftskostnader.

Sametinget er i henhold til kulturminnelovens forskrifter forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner. Ansvar for arbeidsfeltet ligger i Avdeling for kulturminner, areal og miljø (KAB), og i oppgavene inngår forvaltning, formidling og dokumentasjon av samiske arkeologiske kulturminner, samisk bygningsarv og fartøyvern. Dokumentasjon av muntlige tradisjoner, tradisjonell landskapsbruk og samiske kulturmiljøer inngår også. Arbeidet består av publikumskontakt, befaringer, intervjuer, tilrettelegging og skjøtsel av kulturmiljøer, rapportering samt registrering av kulturminnedata i den nasjonale databasen Askeladden. I tillegg utarbeides det skjøtelsesplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Avdelingen forvalter også de søkerbaserte tilskuddsordningene til kulturminner, bygningsvern og fartøyvern. Inkludert i dette er veiledning av søkere. I tillegg avgis høringsuttalelser til kommunale og regionale planer. Sametinget har kontakt med 114 kommuner, 5 regioner/fylker, 3 arkeologiske landsdelsmuseer, de samiske museene og andre museer i området. Sametinget har dessuten hovedansvaret for skjøtsel og forvaltning av Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde og Skoltebyen kulturmiljø.

I løpet av de siste årene har Sametinget gjennom ulike prosjekter og tiltak fått tilrettelagt en rekke samiske kulturmiljøer. Samiske kulturmiljøer og samisk kulturhistorie er på dette viset gjort kjent og synlig i mange lokalsamfunn og slik bidratt til større engasjement og kunnskap om den samiske kulturarven. De tilrettelagte kulturminnene fordrer planmessig oppfølging i form av skjøtsel, vedlikehold og oppdatering. Derfor er kr 350 000 flyttet fra prosjekt til administrasjon for oppfølging.

Samiske kulturmiljøer dokumenterer bosetning og tilstedeværelse, bruk av ressurser og landskap. C-14-dateringer, dendrokronologi og LIDAR-skanning er viktige metoder i dokumentasjonen av kulturmiljøene. Sametinget vil i 2023 fortsette å bruke slike metoder og vurdere mulighetene i nye metoder som kan bidra til en bedre dokumentasjon og formidling av samiske kulturmiljøer. Sametinget ønsker å styrke formidling av kulturminner også gjennom utvikling av digitale formidlingsmetoder. Kr 114 000 er flyttet fra prosjektet Metodeutvikling samiske kulturminner til administrasjon for videre arbeid.

9.3 Innsatsområder - Kulturminnevern

Sametingets innsatsområder innenfor kulturminnevern:

- Forvaltning av kulturminner.
- Rammebetingelser for samisk kulturminnevern.
- Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven.
- Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv.

9.3.1 Virkemidler innsatsområder - Kulturminnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Forvaltning av kulturminner	2 600	2 600	0	0,0 %
Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven	550	464	86	18,5 %
Sum	3 150	3 064	86	2,8 %

9.4 Forvaltning av kulturminner

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner forvaltes på grunnlag av egen historie og egne verdier.

Sametingets arbeid skal føre til at flere samiske kulturminner registreres og istandsettes. Gjennom dette arbeidet styrkes kunnskapen om samisk tradisjon og historie, samt grunnlaget for bevaring og vern av samiske kulturminner.

Til forvaltningen hører tilskuddene Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde, Skoltebyen kulturmiljø og ulike prosjekter som omhandler registrering, skjøtsel, sikring og tilrettelegging av samiske kulturmiljøer, herunder også samiske bygninger. Sametinget har en funksjonell, kunnskapsbasert og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven.

Et bredt utvalg av kulturmiljø i det samiske bosettingsområdet skal vedlikeholdes og formidles. Tilretteleggingene har som mål å synliggjøre samisk kulturhistorie og landskapsbruk i hele Sápmi. Etter flere år med tilrettelegging, synliggjøring og formidling av samiske kulturmiljøer ser Sametinget at det kreves ressurser for å ivareta oppfølging og vedlikehold av de tilrettelagte kulturmiljøene.

9.4.1 Samletabell - Forvaltning av kulturminner

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
37001 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
38501 Skjøtsels- og formidlingsarbeid på Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt	200	200	0	0,0 %
Sum	2 600	2 600	0	0,0 %

9.4.2 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
37001 Tilskudd til samisk kulturminnevern - søkerbasert tilskudd	2 400	2 400	0	0,0 %
Sum	2 400	2 400	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Samisk kulturminnevern:

- Samiske kulturminner med tilhørende tradisjoner synliggjøres gjennom dokumentasjon, formidling og istandsetting.

Prioriteringer 2023 for søkerbasert tilskudd til samisk kulturminnevern:

For bygningsvern og fartøyvern:

- Utarbeide istandsettingsplaner for verneverdige samiske bygg og - båter.
- Istandsetting av verneverdige samiske bygninger. Bygninger som har særskilt betydning for det samiske lokalsamfunnet prioriteres.
- Formidling av samisk bygnings- og båtarv.
- Praktisk formidling i samisk tradisjonshandverk.

For registrering og dokumentasjon av samiske kulturminner og kulturmiljøer:

- Registrering av samiske kulturminner og kulturmiljøer. Områder som er lite undersøkt prioriteres.
- Innsamling og dokumentasjon av samisk tradisjonskunnskap som kan knyttes til kulturminner på sjø- og land.

For skjøtsel og tilrettelegging:

- Utarbeidelse av skjøtselsplaner for samiske kulturminner og kulturmiljøer.
- Skjøtselstiltak og tilrettelegging av kulturminner og kulturmiljøer.

Det settes av kr 2 400 000 til formålet i 2023.

9.4.3 Skjøtsels- og formidlingsarbeid Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde - prosjekt

Mål for prosjektet:

- Videreutvikle Ceavccageadgi/Mortensnes som kulturminneområde.

Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde ble fredet i 1988 og forvaltes av Sametinget. Det ordinære skjøtselsarbeidet i kulturminneområdet gjennomføres av Várjjat Sámi Musea og midler til dette blir overført Tana og Varanger museumssida via direktetilskuddet til samiske museer.

Sametinget vil også fortsatt jobbe videre med at Várjjat siida/Mortensnes fremmes som samisk verdensarvområde på UNESCOs liste over verdens kulturarv.

Det settes av kr 200 000 til formålet i 2023.

9.5 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget har formell forvaltningsmyndighet for samiske kulturminner etter kulturminneloven.

Forvaltningsmyndigheten for samiske kulturminner etter kulturminneloven ble lagt til Sametinget som en prøveordning i 2001. Denne prøveordningen gjelder fortsatt. Sametinget skal være den viktigste premissleverandøren for det samiske kulturminnevernet. Dette krever en endring som foreslått av Sametinget. Nåværende kulturminnelov er under revidering, og Sametinget forventer at den nye loven vil være i tråd med Folkeretten.

Videre er gode økonomiske rammebetingelser avgjørende for forvaltningen av samiske kulturminner. For å oppnå dette må Sametinget gis mulighet til reelle konsultasjoner med regjeringen om bevilgningene til samisk kulturminnevern. Nasjonale tilskuddsordninger og - bevaringsstrategier må møte de behov og utfordringer som Sametinget erfarer i forvaltningen av samiske kulturmiljøer.

Kunnskapsmengden om samiske bosettingsområder og antall kulturminner er økende, særlig med hensyn til automatisk freda samiske byggverk. Gode rammebetingelser oppnås også gjennom samarbeid med aktuelle partnere innen kulturminnevernet. Sametinget samarbeider i dag nært med enkelte fylkeskommuner, et samarbeid som gir gevinst for alle parter.

9.6 Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

Mål for innsatsområdet:

- Samiske kulturminner er grunnlag for kunnskapsproduksjon om samisk tilstedeværelse og levesett.

Synliggjøring av samiske kulturminner medfører økt kunnskap om samisk historie og levesett. Sametinget arbeider for at formidling av samiske kulturmiljøer skal skje gjennom muntlige og skriftlige framstillinger og ved tilrettelegging og bruk av kulturminnene. Samiske kulturminner dokumenterer bruk av ressurser og landskap, og kan bidra til å styrke samiske lokalsamfunn. Sametinget skal være en premissleverandør ved formidlingen av den samiske kulturarven.

9.6.1 Samletabell - Tilrettelegging og formidling av den samiske kulturarven

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
39102	«Kjent og anerkjent» - satsing på sørsamisk kulturarv - prosjekt	400	0	400	-
70000	Revitalisering av samiske kulturmiljø i "Fotefar mot nord" - prosjekt	150	0	150	-
38701	Oppfølging og vedlikehold av tilrettelagte kulturminner - prosjekt a)	0	350	-350	-100,0 %
38901	Metodeutvikling samiske kulturminner - prosjekt a)	0	114	-114	-100,0 %
Sum		550	464	86	18,5 %

a) Oppfølging av vedlikehold av tilrettelagte kulturminner og Metodeutvikling samiske kulturminner er i 2023 flyttet til Andre driftskostnader.

9.6.2 "Kjent og anerkjent" - satsing på sørsamisk kulturarv - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre sørsamisk kulturarv kjent og anerkjent

Áimahuššan sametingsmelding om kulturminner har satt mål og strategier for en rekke av Sametingets arbeidsfelt innen kulturminnevernet. I det sørsamiske området er det et særlig behov for å satse på synliggjøring, registrering, dokumentasjon og oppfølging av samiske kulturminner. Det gjelder både for freda arkeologiske kulturminner og freda bygninger. En annen faktor er at den samiske kulturarven i dette området er lite kjent blant allmenheten og at den ofte er dratt i tvil, underkommunisert og «overskrevet» av norsk kulturhistorie. Dette er også en utfordring i arealplansaker. Et oppdatert og styrket kunnskapsgrunnlag om sørsamiske kulturminner vil være et viktig redskap i Sametingets deltakelse i arealplanprosesser i disse områdene.

Det settes av kr 400 000 til formålet i 2023.

9.6.3 Revitalisering av samiske kulturmiljø i "Fotefar mot Nord" - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Styrke og opprettholde samisk identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv

Prosjektet skal revitalisere og oppgradere kulturmiljøene som på 1990-tallet ble tilrettelagt gjennom Landsdelsutvalgets satsing "Fotefar mot nord". Tilretteleggingen omfatter et kulturmiljø i hver av kommunene. Til sammen 17 av i alt 103 fotefarsteder formidler samisk kulturhistorie. Prosjektet er et samarbeid mellom Sametinget, Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner og kommunene. En prosjektleder med kontorsted i Nordland fylkeskommune koordinerer arbeidet og vil være bindeledd mellom samarbeidspartnerne.

Det generelle formålet med fotefarstedene er å styrke lokal identitet og tilhørighet og være en ressurs for lokalt næringsliv. All skriftlig formidling vil skje på samisk, i tillegg til andre språk.

Det settes av kr 150 000 til formålet i 2023.

9.7 Forvaltning av samisk bygnings- og båtarv

Mål for innsatsområdet:

- God kvalitet og tilfredsstillende vedlikehold på samiske bygningsarv og verneverdige samiske båter.

Bygningsregistreringsprosjektet, som Sametinget har gjennomført i samarbeid med Riksantikvaren, har resultert i at antallet automatisk freda samiske byggverk har økt fra 60 til rundt 900. Sametingets ansvar er å forvalte disse byggverkene og formidle historien de representerer. Registreringsprosjektet har skapt forventninger i de samiske lokalsamfunnene og det forplikter alle ansvarlige deltakere til å imøtekomme disse forventningene, og til å følge opp det klare ansvaret som er nedfelt i kulturminneloven. Riksantikvaren har bevilget midler til Sametinget for å styrke oppfølgingen av arbeidet med bevaring av automatisk fredede samiske bygninger. Sametinget vil følge dette opp med styring av tilskudd til fredede kulturminner i privat eie og ellers i tråd med «Plan for forvaltning av automatisk fredede samiske bygninger» som er vedtatt av Sametingets plenum.

Antall identifiserte og registrerte samiske kulturminner øker fra år til år, og bidrar til å synliggjøre samisk historie og tilstedeværelse i stadig nye områder. Det voksende antallet kulturminner dokumenterer samisk historie i hele Sápmi.

Sametinget har fått ansvar for samisk fartøyvern fra 2021, og dette saksfeltet er derfor i en tidlig etableringsfase. Siden Sametinget ikke har en samlet oversikt over verneverdige samiske båter vil arbeidet med identifisering av samiske båter og fartøy være en prioritert oppgave for dette saksfeltet. Å etablere kontakt og samhandling med kunnskapsmiljøer som kjenner lokale samiske båttradisjoner vil være en viktig premiss i arbeidet med å etablere et funksjonelt samisk båt- og fartøyvern.

9.8 Forvaltning av samisk levninger

Mål for innsatsområdet:

- Sametinget eller det organ Sametinget utpeker, er rette myndighet i forvaltning av samiske levninger og gravmateriale

Samisk gravskikk kan følges langt tilbake i tid. De eldste levningene kommer fra de førkristne samiske urgravene. Denne gravskikken kan trekkes tilbake til 900-tallet f.Kr. Dette er en av de lengste sammenhengende gravskikkene vi kjenner i Europa, og forekom helt til 16/1700-tallet. Universitetet i Oslo har i dag den største samlingen av levninger fra samiske graver – både fra førkristne urgraver og kristne begravelser. Levningene fra urgravene, med tilhørende gravkontekst og geografiske distribusjon utgjør et stort kunnskapspotensial om samisk tilstedeværelse og levesett.

Innsamlingen særlig fra kristne kirkegårder vakte i sin tid fortvilelse og sterke reaksjoner, og skjedde uten samtykke fra de samiske lokalsamfunnene. Sametinget og Universitetet i Oslo har i dag en egen avtale om forvaltning av samiske menneskelige levninger ved De Schreinerske Samlinger. I avtalen

går det fram at Universitetet i Oslo har det daglige forvaltningsansvaret for de samiske levningene og at Sametinget fatter endelig avgjørelse i alle forhold som gjelder de samiske levningene.

«Áimahuššan - Sametingsmelding om samisk kulturminnevern» klargjør mål og strategier for forvaltningen av samiske levninger. Meldingen slår fast at forvaltningen av samiske levninger og gravgods skal bygge på et bredt kunnskapsgrunnlag som tar hensyn til de enkelte levningenes funnkontekst og innsamlingshistorikk, alder og sjeldenhet samt spesifikke kildeverdier for samisk historie. Videre skal krav om tilbakeføring løses gjennom dialog og gode prosesser som inkluderer berørte parter. Sametinget skal derfor utvikle gode medvirkningsprosesser som håndterer meningsmangfold og bygger dialog. Det er videre behov for å utarbeide egne styringsdokument for forvaltning av samiske levninger med tilhørende funn, det være seg oppbevaring, formidling, kunnskapsproduksjon, medvirkningsprosesser, deponering og gjenbegravelse.

10 Helse, sosial og barnevern

Samfunnsmål:

- Det samiske folk har god helse og mottar likeverdige tjenester tilrettelagt deres språklige og kulturelle bakgrunn, og deres rettigheter som urfolk.

2. Individene tilhørende urfolk har samme individuelle rett som andre til å ha den høyest oppnåelige **helsestandard** både fysisk som psykisk. Statene skal treffe nødvendige tiltak for gradvis å sikre full gjennomføring av denne rettigheten.

(Artikkel 24 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

2. Statene skal, sammen med vedkommende urfolk, treffe tiltak for å sikre at kvinner og barn tilhørende urfolk er fullt ut beskyttet og sikret mot enhver form for **vold og diskriminering**.

(Artikkel 22 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

Samiske barn har rett til et fullverdig helse- og sosialtilbud som er tilrettelagt i deres språk og kultur, og der det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ved utvikling av hjelpetiltak. Dette er barns selvstendige rett, som også gjelder for samiske barn under barnevernets omsorg.

(Artiklene 2, 20 og 30 i FNs barnekonvensjon)

10.1 Samletabell - Helse, sosial og barnevern

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	2 402	2 320	82	3,5 %
Direkte tilskudd	1 649	1 109	540	48,7 %
Søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	0	0	0	-
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	5 751	5 129	622	12,1 %

Sametingets politikk bygger på at det samiske folk har rett til en god og likeverdig helse- og omsorgstjeneste og barnevernstjeneste på lik linje med befolkningen forøvrig. Dette følger av norsk lov og internasjonale konvensjoner. Der fremgår det at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks eget ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helse som mulig. Videre må tjenestetilbudet tilrettelegges pasientens språklige og kulturelle bakgrunn.

Sametinget erfarer at dersom samiske pasienters behov skal ivaretas, må dette komme klart til uttrykk i nasjonale føringer og lovtekster. Det er viktig å løfte ansvaret for kvalitetssikring av samiske helse- og omsorgstjenester fra enkeltpersoner til et overordnet nivå. Sametinget forutsetter at samiske pasienters rett til god helse og tilrettelagte tjenester etterspørres og synliggjøres i planlegging, utredninger og når beslutninger tas.

Utvikling av god helse for det samisk folk må bygge på dokumentert kunnskap om det samiske folks helse og levekår, og hvilke faktorer som påvirker helsetilstanden. Kunnskap er viktig både for identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av tiltak. Sametinget ser behov for styrking av forskning på forhold som påvirker helse, og forskning på tjenestetilbudet til samiske pasienter. Videre er det behov for å øke samisk språk- og kulturkompetanse på alle nivåer innenfor helsetjenesten.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Dette gjelder også samiske barn under barnevernets omsorg. Samiske barn har en selvstendig rett til tjenester og tiltak som tar utgangspunkt i deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn.

Ivaretagelse av samiske barns identitet, språk og kultur er viktige forutsetninger for at samiske barn og deres familier skal få de tilbud de har krav på innenfor barnevernet. En god barnevernsomsorg for samiske barn forutsetter kunnskap om samiske barns rettigheter til eget språk og kultur innenfor alle deler av barnevernet. I dag har vi ikke dokumentert kunnskap om samiske barn som er eller har vært under barnevernets omsorg. Offentlige myndigheter forklarer dette med manglende registrering av barns samiske bakgrunn. Kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg er en forutsetning for å sikre ivaretagelse av samiske barns rettigheter som urfolk.

10.2 Driftskostnader - Helse, sosial og barnevern

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	2 147	2 074	73	3,5 %
Andre driftskostnader	255	246	9	3,7 %
Sum	2 402	2 320	82	3,5 %

Seksjon for helse er en del av avdeling for næring, kultur og helse (EKD). Seksjonen har 3 faste ansatte.

Seksjon for helse har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det helse- og omsorgspolitiske feltet og barnevern. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

10.3 Innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern

Sametinget ønsker å nå hovedmålet for helse og sosial ved å fokusere på følgende innsatsområder:

- Spesialisthelsetjenesten
- Helse- og omsorgstjenesten
- Folkehelse
- Barnevernstjenesten
- Sosiale forhold og velferdstjenester

10.3.1 Virkemidler innsatsområder - Helse, omsorg og barnevern

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Helse- og omsorgstjenesten	3 349	2 809	540	19,2 %
Sum	3 349	2 809	540	19,2 %

10.4 Spesialisthelsetjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter mottar spesialisthelsetjenester der deres språklige og kulturelle bakgrunn har en naturlig plass, og samisk språk kan benyttes i behandlingssammenheng.

Samiske pasienter har rett på likeverdige helsetjenester på lik linje med den øvrige befolkning. Likeverdige tjenester forutsetter helsetjenester som er tilrettelagt pasientens språklige og kulturelle bakgrunn. Organiseringen av samisk spesialisthelsetjeneste må reflektere samenes særstilling som urfolk. Den overordnede organisasjonsstrukturen må erkjenne samenes rett til selvbestemmelse i utforming, styring og kontroll av helsetjenester til samiske pasienter. Sametinget slår fast at dagens organisering der samiske helsetjenester er organisert under et underliggende helseforetak, ikke oppfyller samers rett til selvbestemmelse og dermed bryter med ILO 169 § 25.

Sametinget vil arbeide for reell samisk medbestemmelse og medvirkning ved utforming og gjennomføring av helsetjenester til det samiske folk. Deriblant arbeide for en organisasjonsmodell der samers rett til planlegging, utforming og organisering av helsetjenester ivaretas. Sametinget vil også sikre reell medbestemmelse gjennom samisk representasjon i overordnede organer i øvrige helseforetak.

Helse Nord og øvrige regionale foretak har etter oppdrag fra sentrale myndigheter utarbeidet en plan for strategisk videreutvikling av helsetjenester til den samiske befolkningen. Sametinget vil bidra i arbeidet i med videreutvikling av helsetjenester til samiske pasienter, med å ta utgangspunkt i samiske pasienters rettigheter og behov.

Samiske spesialisthelsetjenester må bygges på definerte utfordringer og behov i det samiske samfunnet, og ta utgangspunkt i dagens etablerte samiske institusjoner som Sámi Klinihkka. Samtidig må også øvrige regionale og underliggende helseforetak forpliktes på kulturelt og språklige tilrettelagte tjenestetilbud til samiske pasienter. Sametinget vil bidra til å styrke Sámi klinihkka, slik at det fortsatt er tilgjengelig for samiske pasienter nasjonalt, og i Sápmi forøvrig. Sametinget er fornøyd med at det er igangsatt tiltak for å øke kompetansen om samisk språk og kultur i spesialisthelsetjenesten.

Sametinget mener at det også må utvikles handlings- og tiltaksplaner for behandlingstilbudet til den samiske befolkning, i nært samarbeid med samiske helsefagmiljø og Sametinget.

Samiske barn og unge opplever ofte rasistiske utsagn og handlinger i deres hverdag. Samiske pasienter møter ofte en spesialisthelsetjeneste med liten kunnskap om samisk språk og kultur, der muligheten til å bruke eget språk er liten. Sametinget ser at det er viktig at det finnes et samisk tilbud til mennesker som opplever vanskelige situasjoner og trenger noen å snakke med. Tiden med pandemien Covid-19 har påvirket menneskene, og da spesielt unge og unge voksne. Sametinget mener at dette aktualiserer behovet for et lavterskeltilbud, og vil arbeide for etablering av slike tilbud.

10.5 Helse- og omsorgstjenesten

Mål for innsatsområdet:

- Samiske pasienter og brukere, uavhengig av bosted, mottar en språklig og kulturelt tilrettelagt pleie- og omsorgstjeneste.

Samiske pasienter og brukere over hele landet har rett til en språklig og kulturelt tilrettelagt tjeneste. Innenfor primærhelsetjenesten har det ikke vært en systematisk satsing på helsetilbudet til samiske pasienter. Tiltakene som har vært gjennomført innenfor primærhelsetjenesten er ikke en del av en planlagt satsing, men bærer preg av å være initiativ fra enkelte kommuner, institusjoner og fagfolk. Sametinget vil jobbe for en helhetlig satsing på primærhelsetjeneste til den samiske befolkningen, deriblant ved at det utvikles en ny nasjonal handlingsplan for helse og omsorgstjenester til den samiske befolkningen. Sametinget vil medvirke til at samiske pasienters rettigheter og behov ivaretas i omsorgssektoren.

Sametinget mener at det er behov for samiske fagmiljø i omsorgstjenester for samiske pasienter over hele landet. Utviklingssenter for sykehjem og omsorgstjeneste for den samiske befolkningen har som

formål å bidra til likeverdige helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen både lokalt, regionalt og nasjonalt. Sametinget vil arbeide for at senteret styrkes.

Videre har Sametinget i samarbeid med helsedirektoratet bidratt til etablering av samiske helsefagmiljøer i ulike samiske bosetningsområder. Helsefagmiljøene skal bistå kommuner i utvikling av samisk språklige og kulturelle tjenester, øke samisk språklig og kulturell kompetanse og bidra til brukerrettede tilbud til samiske eldre og andre. Sametinget vil i dialog med sentrale myndigheter påvirke til at samiske helsefagmiljø styrkes og blir permanent.

Gjennom Sametingets samarbeidsavtaler med bykommuner setter Sametinget fokus på tilrettelegging av helsetjenester til samiske brukere i byene. Sametinget vil arbeide for at helsestasjonstilbudet til samiskspråklige barn ivaretas av samisktalende helsesykepleier, særlig med tanke på oppfølging av samiske barns språkutvikling. Videre etterlyser samiske eldre i byene møteplasser der de kan treffe andre samer, og omsorgstjenester som ivaretar deres samiske språk og bakgrunn. Sametinget vil i samarbeid med bykommunene, arbeide for at det etableres et samiskspråklig omsorgstilbud til samiskspråklige eldre.

10.5.1 Samletabell - Helse- og omsorgstjenesten

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
40001 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Várdobáiki Sámi guovddáš/ Várdobáiki samisk senter - direkte tilskudd	677	654	23	3,5 %
40101 Samisk legeforening - direkte tilskudd	304	100	204	204,0 %
40201 Sørsamisk helsenettverk/Åarjelsaemien healsoeviermie - direkte tilskudd	412	108	304	281,5 %
40301 Brukerrettede tilbud for eldre samer - Samisk hus i Oslo - direkte tilskudd	112	108	4	3,7 %
40401 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd til Aajege - Trøndelag fylkeskommune	144	139	5	3,6 %
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Sum	3 349	2 809	540	19,2 %

10.5.2 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Várdobáiki

Mål for tilskuddsordningen - Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Tilrettelegge for personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige brukerrettede tiltak for samiske eldre.

Gjennom denne ordningen gir Várdobáiki veiledning og råd til personer og organisasjoner som ønsker å gjennomføre frivillige tiltak for samiske eldre.

Det settes av kr 677 000 til formålet i 2023.

10.5.3 Samisk legeforening - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Samisk legeforening:

- At samisk legeforening gjennom faglig bistand og informasjonsvirksomhet kan bidra til at den samiske befolkningen har et helsetilbud som er tilpasset deres språk og kultur.

Sámi Doaktáriid Searvi/Samisk Legeforening er en frivillig, uavhengig, ideell organisasjon som arbeider for å bedre helsetilbudet til den samiske befolkningen samt fremme helseopplysning på samisk. Samisk legeforening er en svært viktig samarbeidspartner for å fremme Sametingets helsepolitikk. De har ofte en avgjørende rolle for gjennomføring av Sametingets politikk, og er en viktig ressurs for Sametinget.

Samisk legeforening vil bidra til rekruttering av samisk helsepersonell til samiske områder.

Det settes av kr 304 000 til formålet i 2023.

10.5.4 Sørsamisk helsenettverk - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen - Sørsamisk helsenettverk:

- Bidra og styrke arbeidet for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område.

Sørsamisk helsenettverk består av helsepersonell i sørsamisk område, og har som formål å arbeide for likeverdige helsetjenester til den samiske befolkningen i sørsamisk område. Nettverket samarbeider på tvers av etater, kommuner, fylker og landegrensen.

Det settes av kr 412 000 til formålet i 2023.

10.5.5 Brukerrettede tilbud for eldre samer - direkte tilskudd til Samisk hus Oslo

Mål for tilskuddsordningen - Brukerrettede tilbud for eldre samer:

- Utvikle brukerrettede tilbud for samiske eldre i områder hvor samer er i mindretall.

Gjennom denne ordningen arrangerer Samisk hus Oslo helsetreff for samiske eldre.

Det settes av kr 112 000 til formålet i 2023.

10.5.6 Sørsamisk helsekonferanse - direkte tilskudd

Mål for konferansen - Sørsamisk helsekonferanse:

- Økt kompetanse om helse og levekår, samt utfordringer og behov for samiske pasienter i sørsamisk område.

Gjennom denne ordningen legger Aajege til rette for at samiske fagfolk, samiske brukere og andre kan dele kompetanse og erfaringer som kan bidra til utvikling og tilrettelegging av helse- og omsorgstjenester til sørsamiske områder.

Det settes av kr 144 000 til formålet i 2023.

10.5.7 Tilskudd til helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
42001 Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter - søkerbasert tilskudd	1 700	1 700	0	0,0 %
Sum	1 700	1 700	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Helse-, omsorg- og barnevernsprosjekter:

- God helse og likeverdige helse-, omsorg- og barnevernstjenester.

Prioriteringer - tilskudd til helse-, omsorg og barnevernsprosjekter:

- Metodeutviklingsprosjekter.
- Prosjekter som øker samiske pasienters medvirkning og brukerstyring.
- Prosjekter som sikrer samiske barns rettigheter og behov når de er under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som bidrar til dokumentert kunnskap om samiske barn under barnevernets omsorg.
- Prosjekter som styrker psykisk helse hos samiske barn og unge.
- Prosjekter som bidrar til å forebygge og redusere omfang av selvmord, selvmordsforsøk og selvskading.
- Prosjekter som fremmer god helse i reindrifta.
- Prosjekter for møteplasser for samiske eldre.
- Prosjekter som legger til rette for en språklig og kulturelt tilpasset helse - og omsorgstjeneste.

Det settes av kr 1 700 000 til formålet i 2023.

10.6 Folkehelse

Mål for innsatsområdet:

- God helse og trivsel i den samiske befolkningen.

En god folkehelse for det samiske samfunnet forutsetter kunnskap om samisk språk, kultur og samfunnsliv. Dette er avgjørende for både identifisering av helseutfordringer og for igangsetting av gode folkehelse tiltak. Det finnes begrenset dokumentert kunnskap om folkehelse i den samiske befolkningen. Vi vet lite om folkehelse hos den samiske befolkningen sett i forhold til den norske befolkningen. Likeledes vet vi lite om eventuelle forskjeller innad i den samiske befolkningen. Det har tidligere vært gjennomført studier som Finnmarksundersøkelsen, studier koblet til folketellingen fra 1970, Ung i Nord, og helse- og levekårsundersøkelsen i områder med blandet samisk og norsk bosetning (SAMINOR-studien). Sametinget ser behov for en styrking av forskning som omhandler samiske forhold, slik at man kan skaffe tilveie mer nøkkeldata som kan brukes i forebyggende arbeid og folkehelse tiltak.

Sametinget mener at en ny helse- og levekårsundersøkelse (SAMINOR 3) må igangsettes. Sametinget er tilfreds med at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene for Troms- og Finnmark fylke og Nordland fylke. Folkehelseundersøkelsen viser blant annet til forskjeller på bakgrunn av etnisitet i egenrapportert helse, og til en del forskjeller mellom kvinner og menn. Sametinget vil arbeide for at øvrige fylker med samiske innbyggere forpliktes på at samisk folkehelseprofil inngår i folkehelseundersøkelsene.

Sametinget vil styrke samiske eldres rett til en verdig alderdom. Folkehelse for samiske eldre handler om en alderdom hvor samisk språk og kultur er en del av hverdagen.

Sametinget etterlyser helseforskning om følgene av fornorskningspolitikken. Samer rapporterer langt oftere enn øvrig befolkningen at de er utsatt for diskriminering. Det er en sammenheng mellom omfanget av opplevd diskriminering og hvor sterk den psykiske belastningen oppleves. Det samiske samfunnet står også overfor store utfordringer, spesielt innenfor samiske tradisjonelle næringer. Utfordringer som innskrenkning av arealer, kamp om ressurser, rovdyrproblematikk, stadig endrede rammevilkår, samt negative holdninger fra samfunnet forøvrig, påvirker den enkeltes helse både psykisk og fysisk. Sametinget vil påpeke alvoret i dette, og ser behov for et større fokus på diskriminering, rasisme og samehets, og hvilken påvirkning det har på barn og unges oppvekstvilkår.

Sametinget mener at det er nødvendig med tiltak som forebygger selvmord blant den samiske befolkningen. Noen studier viser økt risiko for selvmord blant samer, og dette gir grunn til bekymring. Det er behov for mer kunnskap om årsakssammenhenger og risikofaktorer for selvmord blant samer, samt kunnskap om forebyggende tiltak. I 2017 utviklet SANKS og Samerådet en plan for forebygging av selvmord blant samer i Norge, Sverige og Finland. Sametinget vil følge opp dette arbeidet.

10.7 En likeverdig barneverntjeneste

Mål for innsatsområdet:

- Samiske barns rettigheter og behov er sikret i møte med barnevernet.

Samiske barn har rettigheter regulert i norsk lov og i internasjonale konvensjoner som stadfester deres rett til å vokse opp i egen kultur og med eget språk. Ved utvikling av hjelpetilbud skal det tas tilbørlig hensyn til deres etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn. Kunnskap om samiske barns rettigheter, språk og kultur er en viktig forutsetning for å gi samiske barna og deres familier det tilbudet de har krav på.

10.8 Sosiale forhold og velferdstjenester

Mål for innsatsområdet:

- Velferdstjenester er tilrettelagt for samiske brukere.

Barnefattigdom er en voksende utfordring i samiske områder. Prisvekst, renteøkninger, klimaendringer og manglende lønnsomhet i primærnæringene gir grunn til bekymring for at dette er en voksende

trend. Sametinget vil arbeide systematisk med sosiale spørsmål, og blant annet jobbe for at velferdstjenester er både tilpassede og tilgjengelige for samiske brukere.

11 Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Samfunnsmål:

- Rettigheter som er anerkjent i FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Alle de rettigheter og friheter som anerkjennes i denne erklæring gjelder likt for kvinner og menn tilhørende urfolk.

(Artikkel 44 i FNs erklæring om urfolks rettigheter)

11.1 Samletabell – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader	8 908	8 590	318	3,7 %
Direkte tilskudd	1 521	1 690	-169	-10,0 %
Søkerbasert tilskudd	0	0	0	-
Avtale	5 258	0	5 258	-
Prosjekt	1 750	1 050	700	66,7 %
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	17 437	11 330	6 107	53,9 %

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har samene en solidarisk forpliktelse til å bidra til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane. Vårt internasjonale arbeid og engasjement får direkte og konkret betydning i vårt samfunn, helt ned på lokalt nivå.

Urfolks rettigheter handler om grunnleggende menneskerettigheter, om rettferdighet, demokrati, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vi skal kunne delta i beslutningsprosesser, og statene skal konsultere med oss for å oppnå vårt frie og informerte forhåndssamtykke før lover og tiltak som påvirker oss vedtas. Vi har rett til fritt å fremme vår økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling.

Det grenseoverskridende arbeidet retter seg mot innsatsområder som samisk samarbeid, nordområdene, urfolks- og menneskerettigheter, solidaritetsarbeid og globale utfordringer. Sametinget deltar aktivt i nasjonale og internasjonale fora og arenaer som Samisk parlamentarisk råd, Nordisk samarbeid, Barentssamarbeidet, Arktisk råd, EU og FN.

Sametinget konstaterer at i en rekke saker krenkes samiske rettigheter og mulighetene for politiske løsninger er ikke til stede lenger. Videre ser vi at enkeltpersoner og grupperinger må stå alene i rettsaker mot staten der politiske prosesser ikke har ført fram.

11.2 Driftskostnader – Urfolksrettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftsinntekter	-500	-500	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader	8 369	8 086	283	3,5 %
Andre driftskostnader	1 039	1 004	35	3,5 %
Sum	8 908	8 590	318	3,7 %

Avdeling for rettigheter og internasjonale saker har 11 fast ansatte.

Avdelingen har ansvar for å følge opp politiske prosesser som tilhører det internasjonale arbeidet. Seksjonen har også ansvar for å forvalte Sametingets tilskuddsmidler etter Sametingets prioriteringer, Sametingsrådets vedtatte regelverk og delegasjon.

Alle fagområder som presenteres gjennom sametingsbudsjettet vil kunne knyttes opp mot internasjonalt arbeid og ha et rettslig utgangspunkt fra folkeretten. Grunnsynet i FNs erklæring om urfolks rettigheter bygger på prinsippene om rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro.

11.3 Innsatsområder – Urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling

Sametingets innsatsområder innenfor urfolksrettigheter, internasjonalt samarbeid og likestilling:

- Samisk samarbeid.
- Nordområdene.
- Urfolksrettigheter.
- Likeverd og solidaritet.
- Likestilling.

11.3.1 Virkemidler innsatsområder – Urfolks rettigheter, internasjonalt arbeid og likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Samisk samarbeid	5 258	0	5 258	-
Urfolksrettigheter	1 783	1 653	130	7,9 %
Likestilling	1 488	1 087	401	36,9 %
Sum	8 529	2 740	5 789	211,3 %

11.4 Samisk samarbeid

11.4.1 Samletabell - Samisk samarbeid

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Sámi giellagáldu - avtale a)	5 258	0	5 258	0,0 %
Sum	5 258	0	5 258	-

a) Sámi giellagáldu er i 2023 flyttet fra kapittel 4 Språk.

Mål for innsatsområdet:

- Samisk språk, kultur og samfunnsliv bevares og utvikles både innenfor den enkelte nasjonalstat og på tvers av statsgrensene.

11.4.2 Sámi Giellagáldu

Sámi Giellagáldu etableres som egen driftsenhet tilknyttet Sametinget i Norge fra 2022. De tre sametingene har i 2020 vedtatt vedtekter for organisasjonen samt bestemt organisering og finansiering. Sámi Giellagáldu er en selvstendig virksomhet etablert av Sametingene i Finland, Sverige og Norge. Praktisk og administrativt er Sámi Giellagáldu tilknyttet Sametinget i Norge, men ledes av et eget styre hvor de tre sametingene har lik innflytelse.

Sametingene i Norge, Sverige og Finland fremforhandler årlig en avtale om finansiering av Sámi Giellagáldu etter vedtekter for Sámi Giellagáldu. Finansieringsavtalen for Sámi Giellagáldu er Sametingets viktigste redskap for normering av terminologi og skriveregler av de samiske skriftspråkene.

Sámi Giellagáldu er samenes felles nordiske fagorgan i samiske språkspørsmål. Sámi Giellagáldu har ansvar for å koordinere, styrke, og utvikle det nordiske samiske språksamarbeidet. Sámi Giellagáldus formål er å bevare, verne og utvikle den kulturarven som de samiske skriftspråkene og talespråkene representerer, og å bevare, styrke og utvikle de samiske språkene samtidig som det tas hensyn til de forskjellige samiske språkenes behov, utfordringer og ressurser. Nordisk språksamarbeid er viktig for å øke bruken av samiske språk. Sámi Giellagáldu etableres som et permanent felles fagorgan i samiske språkspørsmål tilknyttet Sametinget i Norge fra 2022. Sámi Giellagáldu har ansvar for språkrøkt av de samiske språkene. Sámi Giellagáldu skal være et felles sakkyndig fagorgan i saker som gjelder normering av de samiske skriftspråkene. Dette omfatter normering av terminologi og skriveregler.

For å øke bruken av samisk, trengs det rettskrivingsråd. En rettskrivingsbok er et effektivt og godt redskap for rettskriving. Henvisninger til regler og bruk av eksemplene i heftet er til god hjelp for de som behøver svar på spørsmål angående skriftsspråket, for eksempel bruken av skille tegn, skrifttegn og orddelelger. Sametinget ser behovet for at det utarbeides en rettskrivingsbok for lulesamisk og sørsamisk og vil i 2023 gi Sámi Giellagáldu oppdrag om å starte arbeidet med å lage en rettskrivingsbok for sørsamisk, samt ferdigstille arbeidet med lulesamisk rettskrivingsbok.

Det settes av kr 5 258 000 til formålet i 2023.

11.4.3 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samene er både et folk og et urfolk med tradisjonelle områder innenfor statsgrensene til Finland, Norge, Sverige og Russland. Vi er forent gjennom felles historie, kultur og samiske språk, og gjennom bruken av våre tradisjonelle land-, fjord- og kystområder med tilhørende ressurser. Kontakten mellom samer på tvers av landegrenser har avgjørende betydning for bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Dette arbeidet gjøres blant annet gjennom Samisk parlamentarisk råd (SPR) som er den parlamentariske samiske stemmen internasjonalt og som skal ivareta samenes interesser på tvers av landegrensene. Det er et mål at Samisk parlamentarisk råd skal ha et institusjonalisert samarbeid i saker som berører samer i flere stater, eller samene som ett folk.

Sametinget i Norge har 7 delegater i rådet.

Det langsiktige målet er et fremtidig felles samisk folkevalgt organ. I et mer kortsiktig perspektiv vil vi prioritere tiltak som harmoniserer valgordningene, slik som for eksempel en felles valgdag.

Et utvalg i SPR ledet av Sametinget i Norge har levert en egen rapport om grensehindre i Sápmi. Denne legger fram en rekke konkrete forslag til løsninger på utfordringer. Sametinget har også vedtatt en egen plenumssak (SP 10/22) som har forslag til løsninger og anbefalinger som vil bli fulgt opp.

11.5 Nordområdene

Mål for innsatsområdet:

- En bærekraftig utvikling for folkene som bor i nord.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene er det viktig med samarbeidet både mellom urfolksinstitusjoner, interesseorganisasjoner, næringsliv og offisielle myndigheter. Derfor er Sametinget aktiv på arenaer som omhandler nordområdepolitikk, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet gjennom deltagelse i nordområdeforumet og på internasjonale konferanser der nordområdepolitikken er tema.

11.6 Urfolksrettigheter

Mål for innsatsområdet:

- FNs erklæring om urfolks rettigheter er implementert i lovverk og praktisk politikk.

Urfolk har rett til selvbestemmelse. I kraft av denne retten bestemmer de fritt sin politiske stilling og fremmer fritt sin egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling. Selvbestemmelse omfatter også rettigheter knyttet til urfolks helse, utdanning, opplæring på eget språk og i egen kultur, medier, åndelige og religiøse tradisjoner, rett til bevaring og utvikling av egen kulturarv, tradisjonell kunnskap og kulturuttrykk. Samt rettigheter til land og vann, territorier og ressurser som danner naturgrunnlaget for urfolks kultur. Sametingene jobber blant annet med å få til at urfolks representative selvstyreorganer har selvstendig deltakerstatus i FN-møter som berører urfolksspørsmål samt oppfølgingen av sluttdokumentet fra FNs verdenskonferansen for urfolk (WCIP) i 2014.

11.6.1 Samletabell - Urfolksrettigheter

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
70000 Oppfølging av rapporten fra Sannhets- og forsoningskommisjonen - prosjekt	100	0	100	0,0 %
Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd	1 383	1 353	30	2,2 %
48501 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt	300	300	0	0,0 %
Sum	1 783	1 653	130	7,9 %

11.6.2 Oppfølging av sannhet- og forsoningskommisjonens rapport - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Gjøre Sametinget i stand til å imøtekomme forventninger knyttet opp mot sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid.

Kommisjonen skal ferdigstille sitt arbeid innen 1. juni 2023 og overlevere sin rapport til Stortingets presidentskap. Kommisjonen skal også foreslå tiltak som bøter på skadene fra fornorskningen, og Sametinget vil arbeide for at tiltak som anbefales blir gjennomført. Sametinget forventer at Stortinget utarbeider en oppfølgingsplan. Prosjektet vil knyttes opp mot rapporten og tiltakene som skal bidra til videre forsoning.

Det settes av kr 100 000 til formålet i 2023.

11.6.3 Tilskudd til internasjonalt arbeid - direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
45001 Barentssekretariatet IKS	393	393	0	0,0 %
45002 Samerådet - norsk seksjon	684	661	23	3,5 %
45003 Mama Sara Education Foundation	193	186	7	3,8 %
45004 Docip	113	113	0	0,0 %
Sum	1 383	1 353	30	2,2 %

11.6.3.1 Barentssekretariatet IKS - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Utvikle relasjoner mellom urfolk i Barentsregionen.

Sametinget gir tilskudd til Barentssekretariatet. Tilskuddet går til drift av Barents Indigenous Peoples' Office i Murmansk (BIPO), som Barentssekretariatet har det administrative ansvaret for. BIPO er et arbeidsredskap og en service-institusjon for samarbeid mellom urfolk i Barents Euro-Arctic region. BIPO har også delansvar for sekretariatet knyttet til the Working Group of Indigenous Peoples in the Barents Euro-Arctic Region (WGIP). BIPO sitt hovedmål er å ha kontakt med og utvikle relasjoner mellom urfolk fra Murmansk regionen, den Karelske Republik og Nenets autonome Okrug i Barents og Norge.

Det settes av kr 393 000 til formålet i 2023.

11.6.3.2 Samerådet - norsk seksjon - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Fremme samiske rettigheter, slik at den samiske befolkningen blir akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk.

Samerådet er en samarbeidsorganisasjon for samiske organisasjoner i Norge, Sverige, Russland og Finland. Samerådets hovedmål er å fremme samiske interesser og rettigheter, og at samene blir

akseptert som ett folk med politiske, økonomiske og sosiale rettigheter som er sikret i de respektive landenes lovverk. Samerådet arbeider også for å styrke samenes samhörighet som et folk over landegrensene. Samerådet deltar i tillegg i internasjonale prosesser knyttet til urfolk, menneskerettigheter og miljøet i Arktis. Samerådet er organisert slik at hvert land har en seksjon. Sametinget bidrar med driftstilskudd til Samerådet - norsk seksjon.

Det settes av kr 684 000 til formålet i 2023.

11.6.3.3 Mama Sara Education Foundation - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bistå og styrke solidaritets- og humanitært arbeid utført gjennom Mama Sara Education Foundation.

Mama Sara Education Foundation er Norges minste frivillige hjelpeorganisasjon, med base i Kautokeino. Organisasjonen jobber aktivt med å hjelpe masaibarn i Tanzania med skolegang gjennom en fadderordning, samt å samle inn penger til skolebygg for maasaibarna. I 2017 ble skolebygget i Loliondo ferdig og overlevert skolemyndighetene i Loliondo. Organisasjonen vil fortsette samarbeidet med Loliondo og har under planlegging et nytt prosjekt i Engaruka. Solidaritetsarbeidet organisasjonen gjør er viktig, og Sametinget bidrar derfor med direkte tilskudd for å styrke dette arbeidet.

Det settes av kr 193 000 til formålet i 2023.

11.6.3.4 Docip - direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Tilskuddsordningen skal styrke bistanden til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Indigenous Peoples' Center for Documentation, Research and Information - Docip er en internasjonal urfolksorganisasjon med sete i Genève. Docip er et informasjons- og dokumentasjonssenter som også arbeider med forskning knyttet til urfolk.

Formålet med tilskuddsordningen er å styrke den bistanden institusjonen gir til urfolk i forbindelse med ulike møter i FN-systemet.

Det settes av kr 113 000 til formålet i 2023.

11.6.4 International Decade of Indigenous Languages 2022-2032 - prosjekt

Under FNs årlige generalforsamling vedtok generalforsamlingen en resolusjon som erklærte perioden 2022-2032 som Det internasjonale tiåret for urfolksspråk (IDIL2022-2032), basert på en anbefaling fra FNs permanente forum for urfolkssaker. Formålet med det internasjonale tiåret for urfolksspråk 2022-2032 (IDIL 2022-2032) er å bygge på praksisen fra IYIL2019, og fortsette med å synliggjøre den kritiske situasjonen til urfolksspråk, samt mobilisere myndigheter og andre interessegrupper til å beskytte, revitalisere og utvikle urfolksspråk.

Sametinget vil fortsette arbeidet med å fremme samiske språk og andre urfolksspråk under IDIL 2022-2032. Sametinget vil følge opp *Mijá tekno* – Sametingenes felles flaggskipprosjekt sammen med sametingene i Sverige og Finland. Sametinget vil også følge opp arbeidet med Nasjonalt samarbeidsforum sammen med Kommunal- og distriktsdepartementet.

Det settes av kr 300 000 til formålet i 2023.

11.6.5 Koalisjonen for urfolks matsystemer i FNs organisasjon for ernæring og landbruk

FNs organisasjon for ernæring og landbruk (FAO) har lansert en koalisjon for urfolks matsystemer. Sametingspresident Silje Karine Muotka representerer Arktis i styringsgruppen for koalisjonen. Norges FN-delegasjon i Roma er også involvert i arbeidet.

Målet for arbeidet er å styrke urfolks matsikkerhet og matsystemer, herunder kultur, tradisjonell kunnskap, helse og rettigheter til arealer og naturresurser. Urfolks matsystemer vil bli et sentralt tema i internasjonale møter fremover.

11.7 Likeverd og solidaritet

Mål for innsatsområdet:

- Det vises solidaritet med andre urfolk.

Sametinget er pådrivere i internasjonale organer for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Som urfolk i et av verdens rikeste land har vi en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Samtidig er internasjonal rett avgjørende for å fremme og ivareta våre rettigheter og interesser på hjemmebane.

11.8 Likestilling

Mål for innsatsområdet:

- Et likestilt samisk samfunn med like rettigheter og muligheter for alle.

Utgangspunktet for å nå dette målet er at likestilling berører alle samfunnsområder og skal være en integrert del av vårt arbeid, uavhengig av blant annet kjønn, funksjonsevne, etnisitet og seksuell legning. Likestilling er derfor et aspekt ved alle politikkområdene i Sametinget, og likestilling skal derfor være en integrert del av hvert fagområde.

Urfolkskvinner er sjelden med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner blir ofte usynliggjort i internasjonale rettighetsprosesser. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte

usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolksskinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og på arenaer som gjelder urfolk.

En bredere forståelse av samenes historie og situasjon i dag er en forutsetning for at samer og nordmenn skal komme til en reell forsoning. Det vil innebære et samfunn fritt for samehets. Arbeidet mot samehets er et prioritert område for Sametinget, og gjøres gjennom oppfølging av Sametingets handlingsplan mot samehets. Handlingsplanen mot samehets er en del av oppfølgingen av Sametingets likestillingsmelding Sábmé Jállu. Det vil også lages handlingsplaner de neste årene for de andre kapitlene i meldinga.

11.8.1 Samletabell – likestilling

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
48601 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og handlingsplan mot samehets - prosjekt	1 350	750	600	80,0 %
Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner - direkte tilskudd	138	337	-199	-59,1 %
Sum	1 488	1 087	401	36,9 %

11.8.2 Oppfølging av Sametingets likestillingsmelding og arbeidet mot samehets – prosjekt

Vold i nære relasjoner er et samfunnsproblem også i Sápmi, og krever økt bevissthet om temaet og målrettede tiltak innenfor forebygging, tjenestetilbudet for berørte og kompetanseheving blant fagfolk. Vi ønsker å være premissleverandør for utforming av statlige tiltak på området. Det er viktig å få mer forskning på feltet, økt kompetanse og kapasitet i alle ledd, samt bidra til holdningsendring. Sametinget har en samarbeidsavtale med Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) og det er i samarbeid med LDO igangsatt et forskningsprosjekt om netthets mot barn og unge i reindrifta.

Sametinget har også satt i gang et treårig prosjekt der målet er å redusere mobbing gjennom ulike tiltak. Prosjektet ligger under kapittel 5.10.3.

Sametingsrådet har i 2022 levert en handlingsplan mot samehets som vil ha et nært samarbeid med mobbeprosjektet og være en del av dette prosjektet.

Det settes av kr 1 350 000 til formålet i 2023.

11.8.3 Tilskudd til samiske likestillingsorganisasjoner – direkte tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
45101 Norgga Sáráhkká Samisk kvinneorganisasjon	138	133	5	3,8 %
45102 Sámi NissonForum/Samisk kvinneforum a)	0	204	-204	-100,0 %
Sum	138	337	-199	-59,1 %

a) Sámi NissonForum har ikke rapportert over bruken av midlene i henhold til regelverket for ordningen.

11.8.4 Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon – direkte tilskudd

Mål for tilskuddsordningen:

- Bidra til utvikling av samiske kvinners innflytelse i samfunnet.

Norgga Sáráhkka Samisk kvinneorganisasjon er et samarbeidsorgan for samiske kvinnespørsmål i Sápmi. Organisasjonen fremmer og utvikler samiske kvinners innflytelse i samfunnet gjennom å bevisstgjøre samiske kvinner og menn til likestilling, påvirke beslutningstakere, bedre samiske barn og ungdoms oppvekstsvilkår, synliggjøre kvinnekulturen og bedre de eldres livskvalitet. Organisasjonen samarbeider også med andre urfolkskvinneorganisasjoner samt nasjonale og internasjonale kvinneorganisasjoner.

Det settes av kr 138 000 til formålet i 2023.

12 Samarbeidsavtaler

Samfunnsmål:

- Et styrket samisk språk, kultur og samfunnsliv.

Kommunene er blant de viktigste samarbeidspartnerne for Sametinget. Kommunene er de som først og fremst legger til rette tjenester til den samiske befolkningen hva gjelder språk, oppvekst og opplæring, helse og sosial, kultur, næring og arealbruk.

Sametinget arbeider for å legge forholdene til rette slik at det samiske folk selv, på egne premisser, skal ha mulighet til å utvikle sine samfunn, sitt språk og kultur på best mulig måte. Dette er et ansvar som Sametinget verken skal, kan eller vil bære alene. Sametinget ønsker å styrke samarbeidet med regionale og lokale myndigheter. Dette skal skje gjennom etableringen av partnerskapsavtaler og samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner, samt andre sentrale institusjoner hvis virksomhet berører samiske interesser.

Sametinget vil i 2023 jobbe spesielt for å opprette og styrke eksisterende partnerskap med lokale og regionale myndigheter der målet er et felles løft for de samiske institusjonene.

12.1 Samletabell - Samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Direkte tilskudd	0	0	0	-
Søkerbasert tilskudd	2 500	2 500	0	0,0 %
Avtale	0	0	0	-
Prosjekt	0	0	0	-
Konferanse og evaluering	0	0	0	-
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

12.1.1 Virkemidler innsatsområder - Samarbeidsavtaler

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Regionalt samarbeid	2 000	2 000	0	0,0 %
Interreg	500	500	0	0,0 %
Sum	2 500	2 500	0	0,0 %

12.2 Regionalt samarbeid

Mål for innsatsområdet:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Sametinget er avhengig av samarbeid med andre parter for å oppnå resultater i vårt arbeid. Sametinget har i 2022 ny samarbeidsavtale med Troms og Finnmark fylkeskommune.

Sametinget har undertegnet samarbeidsavtaler med flere bykommuner. Samarbeidsavtalene har som intensjon å ivareta samisk språk og kultur for den samiske befolkningen i disse kommunene. Videre legger samarbeidsavtalene forholdene til rette for en mer åpen og tillitsfull dialog om forhold som gjelder samer. Oppfølgingen av avtalene skjer gjennom tiltak innenfor de ulike fagkapitlene i budsjettet.

12.2.1 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
52001 Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter - søkerbasert tilskudd	2 000	2 000	0	0,0 %
Sum	2 000	2 000	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Prioriteringer i 2023 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de fylkeskommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.
- Prosjekter som fremmer samisk språk, kultur og samfunnsliv i de bykommuner som Sametinget har samarbeidsavtale med.

Det settes av kr 2 000 000 til formålet i 2023.

12.3 Interreg

Mål for innsatsområdet:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

En ny programperiode for Interreg trådte i kraft i 2021 og skal vare til 2027. Sametinget skal ta større ansvar for å få i gang grenseoverskridende samiske prosjekter. I dag er det få samiske prosjekter som

settes i gang over landegrensene, og potensialet for å få større verdiskaping både på norsk, svensk og finsk side av Sápmi er stort. De færreste Interreg-prosjektene som er finansiert den siste perioden er relatert til etablering av varige arbeidsplasser.

Sametinget ønsker å styrke sin innsats knyttet til Interreg, og det er ønske om i første omgang å ta et større sekretariatsansvar. I dag er det Troms og Finnmark Fylkeskommune som har det overordnede forvaltningsansvaret av Interreg Aurora på norsk side. Behandlinger av søknader fra samiske søkere har blitt gjort i Trøndelag og Troms og Finnmark Fylkeskommune i samråd med den samiske styringskomiteen. Sametinget forespeiler en løsning slik man har på svensk side, at Sametinget har en sekretær som behandler samiske søknader, men som også kan rekruttere til flere prosjekter og bidra til å finne finansiering til samiske prosjekter, samtidig som forvaltningsansvaret for Interreg Aurora på norsk side, fortsatt er hos Troms og Finnmark Fylkeskommune.

En slik satsning vil være i samsvar med det sametingene har villet over mange år gjennom samarbeidet i Samisk parlamentarisk råd. Stortingsmelding om samisk språk, kultur og samfunnsliv trekker også frem Interreg som et viktig verktøy for å styrke samisk samarbeid over landegrensene. Samisk reiseliv, kreative næringer, kunst og kultur og samisk språk er viktige satsingsområder.

Sametinget ønsker å kunne bidra med en støtteordning slik at samiske aktører på norsk side har en større mulighet for egenfinansiering til sine prosjekter. Dette skal bidra til at det for denne Interreg-perioden blir gjennomført flere samiske Interreg prosjekter på norsk side.

12.3.1 Interreg - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
52101 Interreg - søkerbasert tilskudd	500	500	0	0,0 %
Sum	500	500	0	0,0 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Økt verdiskaping i Sápmi og økt samarbeid over landegrensene i Sápmi.

Prioriteringer i 2022 for tilskuddsordningen - Tilskudd til regionalutviklingsprosjekter:

- Prosjekter innenfor de fire innsatsområdene i Interreg Aurora.
 - Forskning og innovasjon.
 - Entreprenørskap.
 - Kultur og miljø.
 - Felles arbeidsmarked.

Det settes av kr 500 000 til formålet i 2023.

13 Andre tiltak

13.1.1 Samletabell - Andre tiltak

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
85001 Noereh! - direkte tilskudd	233	225	8	3,6 %
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 664	3 540	124	3,5 %
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	584	564	20	3,5 %
88001 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale	375	375	0	0,0 %
88101 Forskning på sametingsvalget - avtale	800	800	0	0,0 %
Virkemidler politisk nivå	6 843	6 612	231	3,5 %
Sum	12 499	12 116	383	3,2 %

13.1.2 Tilskudd til Noereh! - direkte tilskudd

Noereh er en samisk ungdomsorganisasjon på norsk side av Sápmi som ble stiftet i 2009. Noereh skal jobbe for all samisk ungdom, og med saker samiske ungdommer brenner for. Noereh skal legge til rette for at all samisk ungdom har en møteplass som bidrar til å styrke den samiske identitetsfølelsen på tvers av geografi og grenser. Noereh er en partipolitisk og livssynsmessig nøytral organisasjon.

Det settes av kr 233 000 til formålet i 2023.

13.1.3 Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
87001 Samiske hovedorganisasjoner - søkerbasert tilskudd	3 664	3 540	124	3,5 %
Sum	3 664	3 540	124	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til samiske hovedorganisasjoner:

- Opprettholde et variert organisasjonsliv og sikre organisasjonene et stabilt økonomisk fundament.

Det settes av kr 3 664 000 til formålet i 2023.

13.1.4 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget - søkerbasert tilskudd

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
87010 Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert på Sametinget - søkerbasert tilskudd	584	564	20	3,5 %
Sum	584	564	20	3,5 %

Mål for tilskuddsordningen - Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget:

- Sikre det finansielle grunnlaget til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Målgruppe for tilskuddsordningen:

- Organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget.

Det settes av kr 584 000 til formålet i 2023.

13.1.5 Samiskrelatert statistikk i Norge - avtale

Sametinget har inngått avtale med Statistisk sentralbyrå (SSB) om produksjon av samiskrelatert statistikk. Midlene dekker produksjon av publikasjonen Samisk statistikk, som kommer ut annethvert år. Sametingets grunnsyn er at produksjon av samiskrelatert statistikk skal dekkles over statsoppdraget til SSB.

Det settes av kr 375 000 til formålet i 2023.

13.1.6 Forskning på Sametingsvalget - avtale

Kunnskap om samenes politiske deltakelse og oppslutning ved sametingsvalg er av grunnleggende betydning. Det er derfor av stor betydning at det gjennomføres en systematisk valgforskning for sametingsvalgene. Formålet med forskningsprosjektet om sametingsvalget er å få bedre kunnskap om og bygge opp samisk valgforskningskompetanse der det legges vekt på samiske kulturelle og språklige forhold.

Det settes av kr 800 000 til formålet i 2023.

13.2 Virkemidler politisk nivå

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
87101 Politiske grupper i Sametinget	5 211	5 035	176	3,5 %
87110 Opposisjonens arbeidsvilkår	1 632	1 577	55	3,5 %
Sum	6 843	6 612	231	3,5 %

13.2.1 Tilskudd til politiske grupper i Sametinget

Tilskuddsmottakere og målgruppe for tilskuddsordningen:

Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.02.94, med endringer av 28.11.07.

Ordningen forvaltes av plenumsledelsen eller det organet som plenumsledelsen delegerer myndigheten til.

Det settes av kr 5 211 000 til formålet i 2023.

13.2.2 Opposisjonens arbeidsvilkår

Tilskudd til opposisjonens arbeidsvilkår:

Målgruppe for tilskuddsordningen: Grupper i Sametinget som har status som gruppe i henhold til Reglement for Sametingets politiske nivå, fastsatt av Sametinget 10.2.1994, med endringer av 28.11.2007, og som har definert seg som en del av opposisjonen.

For å sikre opposisjonen gode arbeidsvilkår i Sametinget settes det årlig av midler til drift av de politiske opposisjonsgruppene.

Det settes av kr 1 632 000 til formålet i 2023.

14 Plenum

14.1.1 Samletabell - Plenum

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Andre driftskostnader - plenum	12 409	11 120	1 289	11,6 %
Driftskostnader parlamentet	20 920	19 448	1 472	7,6 %
Sum	33 329	30 568	2 761	9,0 %

14.2 Andre driftskostnader - Plenum

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Lønns- og personalkostnader	10 960	9 720	1 240	12,8 %
Andre driftskostnader	1 449	1 400	49	3,5 %
Sum	12 409	11 120	1 289	11,6 %

Sametingets politiske sekretariat ble opprettet i 2021 som et ledd i å sikre enhetlig oppfølging av politiske vedtak. Det politiske sekretariatet skal tilrettelegge, kontrollere og vedlikeholde av saksflyten mellom ulike fagavdelinger og mellom de administrative og politiske enheter.

Målet er å styrke den politiske sekretariatsfunksjonen for Sametingsrådet og øvrig politisk ledelse og er et ledd i å organisere en enhetlig sekretariatfunksjon for møtevirksomheten i Sametinget.

Sametingets politiske sekretariat har som ansvar og oppgave å ivareta den parlamentariske virksomheten på Sametinget, herunder å saksbehandle for møtelederskapet og planlegging av plenums- og komitémøter. I tillegg har avdelingen ansvar for forvaltning av arkiv, forvaltning av Sametingets valgmanntall, ansvaret for planleggingen og gjennomføringen av sametingsvalg og åpningen av nytt Sameting, saksbehandlingen av klagesaker som Sametingsrådet oversender til Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker samt saksbehandlings- og sekretær oppgaver for Sametingets kontrollutvalg.

Sametingets politiske sekretariat har 16 fast ansatte.

Sametinget har evaluert gjennomføringen av sametingsvalget og har på grunnlag av evalueringen og egne erfaringer utarbeidet en tiltaksliste. Det er nødvendig å styrke den administrative delen for planlegging, kvalitetssikring og gjennomføring av sametingsvalget. Antallet innmeldte i Sametingets valgmanntall har økt kraftig siden valget i 2017 og man ser nå at denne økningen fortsetter. Dette medfører at de administrative oppgavene også øker, og det fører til at man må øke de administrative ressursene for planlegging, oppfølging og gjennomføring av sametingsvalget. Sametingsvalget er et nasjonalt valg og bør bli behandlet på lik linje med stortingsvalget. Av denne grunn har administrasjonen fått en økning på kr 900 000 i 2023.

Sametinget skal være et forbilde i bruk av samiske språk og har i plenumssak 20/16 vedtatt at representanter skal gis anledning til å få bruke samisk både i forbindelse med komitémøter og når representantene samles i plenum. Sametingets plenum har vedtatt at dokumenter skal oversettes til samisk (både nord-, lule- og sørsamisk), komité- og plenumsmøter skal tolkes til samisk og representantene skal få sine innlegg oversatt til samisk.

14.3 Driftskostnader parlamentet

(i 1000 kr)

		Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
1010	Sametingets plenum	14 625	13 579	1 046	7,7 %
1110	Sametingets plenumsledelse	2 950	2 739	211	7,7 %
1111	Sametingets fagkomiteer	783	727	56	7,7 %
1120	Sametingets kontrollutvalg	1 088	1 010	78	7,7 %
1310	Samisk parlamentarisk råd	807	749	58	7,7 %
1930	Sametingets klagenemnd	317	294	23	7,8 %
1130	Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt	350	350	0	0,0 %
Sum		20 920	19 448	1 472	7,6 %

14.3.1 Sametingets plenum

Sametingets plenum består av de folkevalgte. Sametingets plenum fordeler bevilgninger som stilles til disposisjon gjennom tildelingsbrev i tråd med de føringene som er lagt i Stortingets budsjettvedtak og innstillinger. Sametinget fatter vedtak som krever oppfølging av Sametingsrådet, blant annet gjennom forskrifter og retningslinjer i henhold til lov om Sametinget, vedtak i enkeltsaker, handlingsplaner og strategidokumenter. Sametingets plenum er også forvaltningsorgan for kulturminneloven, opplæringsloven og stedsnavnsloven.

I tråd med Reglement for Sametingets politiske nivå mottar Sametingets politikere, og medlemmer av Sametingsnedsatte utvalg, godtgjørelser regnet ut fra godtgjørelsen Stortinget vedtar at Regjeringen skal ha, etter en fast utregningsnøkkel. Størrelsen på godtgjørelsene oppdateres automatisk etter Stortingets vedtak. Under koronapandemien vedtok Stortinget å fryse lønnsveksten til Regjeringen, men i 2022 har de gjort justeringer for å kompensere for prisveksten i perioden. Den prosentvise veksten for politisk nivå i 2023 tar høyde for både økningen i godtgjørelser, samt forventet prisvekst for drift dette året.

Det settes av kr 14 625 000 til formålet i 2023.

14.3.2 Sametingets plenumsledelse

Plenumsledelsen utarbeider saksliste, innkaller til og leder Sametingets plenumsmøter etter reglene i Sametingets arbeidsorden. Plenumsledelsen sørger for at det føres protokoll fra forhandlingene i plenum og underskriver protokollen for hvert møte.

På plenumsledelsens budsjett settes det av midler til dekking av lønn til plenumslederen, godtgjørelser og reiseutgifter til plenumsledelsen for møtevirksomhet utenom plenumsmøtene og til

plenumslederens reisevirksomhet i forbindelse med andre oppdrag for Sametinget. Plenumslederens godtgjørelse utgjør 80 % av presidentens godtgjørelse.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 17/06 Retningslinjer for bruk av midler fra Sametinget til de politiske gruppene, som forvaltes av plenumsledelsen, beregnes kr 50 000 til revisorgodkjenning av gruppemidlene og midlene til opposisjonens arbeidsvilkår.

Med bakgrunn i Sametingets vedtak i sak 20/16 og i sak 25/18 settes det av kr 292 000 til samiskkurs for Sametingets representanter. Midlene forvaltes av plenumsledelsen.

I midlene avsatt til plenumsledelsen inkluderes godtgjørelse til medlem og varamedlem oppnevnt av Sametinget til Finnmarkseiendommens kontrollkomité på kr 45 000.

Det settes av kr 2 950 000 til formålet i 2023.

14.3.3 Sametingets fagkomiteer

I kjørereglene for fagkomiteene fremkommer det at komiteene kan foreta reiser eller befaringer for å oppdatere seg i saker som komiteene behandler. Videre står det at komiteene kan delta på møter / seminarer / konferanser for å oppdatere seg i saker komiteen arbeider med.

Det settes av kr 783 000 til formålet i 2023.

14.3.4 Sametingets kontrollutvalg

Kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll over virksomheten som finansieres over Sametingets budsjett. I dette ligger også å kontrollere Sametingets årsregnskap og eventuelle merknader til regnskapet fra Riksrevisjonen. Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som den anser som nødvendig.

Kontrollutvalget avgir innstilling til Sametingets plenum i saker utvalget tar opp til behandling, enten som en egen sak eller gjennom komiteens årsmelding.

Sametinget kjøper tjenester fra eksterne til Sametingets kontrollutvalg. Tjenestene omfatter blant annet bistand i å utarbeide handlingsplaner for kontrollutvalgets arbeid i henhold til kontrollutvalgets retningslinjer, utredning og saksforberedelse av kontrollutvalgets saker og bistand i informasjons- og kommunikasjonsspørsmål.

Det settes av kr 1 088 000 til formålet i 2023.

14.3.5 Samisk parlamentarisk råd (SPR)

Samisk parlamentarisk råd (SPR) er et parlamentarisk samarbeidsorgan for sametingene i Finland, Norge og Sverige, med samene fra russisk side som permanente deltagere. Delegasjonens utgifter til deltakelse på SPR-møter og øvrig representasjon dekkes av de ulike sametingene.

Det settes av kr 807 000 til formålet i 2023.

14.3.6 Sametingets klagenemnd

Sametinget har i 2011 opprettet Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker. Formålet med opprettelsen er å sikre at Sametingets tilskuddsforvaltning oppfyller forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Det settes av kr 317 000 til formålet i 2023.

14.3.7 Utvalg for gjennomgang av Sametingets arbeidsorden - prosjekt

Mål med prosjektet:

- Ny arbeidsorden tilpasset dagens Sameting.

Det er satt ned et utvalg for å foreta en helhetlig revidering av Sametingets arbeidsorden. Utvalget skal foreslå endringer i Sametingets forretningsorden, og kan også foreslå endringer i Sametingets grunnregler. Utvalget skal gjøre kjent sine anbefalinger overfor Sametingets representanter innen utgangen av 2023. Anbefalingen vil danne grunnlag for en plenumssak fremmet av plenumsledelsen før utgangen av sametingsperioden.

Det settes av kr 350 000 til formålet i 2023.

15 Sametingsrådet

15.1.1 Samletabell - Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftskostnader a)	58 834	56 289	2 545	4,5 %
Sametingsrådet b)	14 792	14 064	728	5,2 %
Sum	73 626	70 353	3 273	4,7 %

15.2 Driftskostnader - Sametingsrådet

(i 1000 kr)

	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
Driftsinntekter	-240	-240	0	0,0 %
Lønns- og personalkostnader	27 099	26 183	916	3,5 %
Faste driftskostnader				
- Husleie, renhold, vaktmester, strøm, renovasjon, vann og avløp	16 367	15 814	553	3,5 %
- Service- og lisensavtaler it, bredbånd og øvrige leieavtaler	5 821	5 102	719	14,1 %
Øvrige driftskostnader				
- Investeringer	1 796	1 735	61	3,5 %
- Reparasjon og vedlikehold egne og leide bygninger	2 101	2 030	71	3,5 %
- Øvrige variable driftskostnader	5 890	5 665	225	4,0 %
Sum	58 834	56 289	2 545	4,5 %

Administrasjonen er Sametingsrådets gjennomførende organ. Hovedadministrasjonen ligger i Karasjok, og det er totalt åtte kontorsteder i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag.

Administrasjonen ledes av en direktør, er inndelt i seks fagavdelinger, en administrasjonsavdeling og to staber. Til sammen har hele administrasjonen ca. 150 årsverk. Fagavdelingene utfører saksbehandling og yter tjenester til både politiske myndigheter og til publikum.

I tillegg til fagavdelingene, som har ansvaret for politikkutvikling og forvaltningsoppgaver innenfor de ulike virkemiddelområdene i budsjettet, har Sametinget følgende administrative enheter:

- direktørens stab - 2 fast ansatte.
- kommunikasjonsstaben - 5 fast ansatte.
- avdeling for administrasjon - 29 fast ansatte.

Avdeling for administrasjon har blant annet det overordnede ansvar for innkjøp og drift av maskinvare og programvare for administrasjonen og politikere, personalpolitikk og personaloppfølging, administrering av lønnssystem, regnskapssystem og innkjøp, drift av Sametingsbygget og sikkerhet, samt det overordnede ansvaret for Sametingets budsjett, årsmelding, meldingsarbeid, internkontroll, tilskuddsforvaltning, regelverk for tilskudd og digitalisering i Sametinget.

15.3 Sametingsrådet

(i 1000 kr)				
	Budsjett 2023	Budsjett 2022	Avvik 2023 - 2022	Avvik i %
1510 Sametingsrådet	13 105	12 447	658	5,3 %
1910 Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	468	435	33	7,6 %
1920 Sametinges eldreråd	519	482	37	7,7 %
43501 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning	700	700	0	0,0 %
Sum	14 792	14 064	728	5,2 %

15.3.1 Sametingsrådet

Sametingsrådet står for den daglige utøvende politikken for Sametinget, forvalter Sametingets budsjett og kan utnevne styrer, råd og utvalg til forvaltning av Sametingets virkemidler.

Sametingsrådet fastsetter økonomireglement for Sametinget, som skal sikre en etisk og effektiv forvaltning av Sametingets verdier i tråd med Sametingets vedtatte planer og målsetninger. Gjennom reglementet gir Sametingsrådet administrasjonen bestemmelser om økonomiforvaltningen.

Posten dekker godtgjørelse til presidenten, fire rådsmedlemmer og tre politiske rådgivere samt til Sametingsrådets reisevirksomhet i forbindelse med rådsmøter og andre oppdrag for Sametinget.

Sametingspresidentens godtgjørelse følger regjeringsmedlemmenes godtgjørelser og settes til 80 % av denne.

Sametingsrådets øvrige medlemmer har en godtgjørelse pr. år, som utgjør 75 % av presidentens godtgjørelse.

I 2023 vil Sametingsrådet begrense sin reisevirksomhet med minst 12,5 %, tilsvarende ca. kr 300 000.

Det settes av kr 13 105 000 til formålet i 2023.

15.3.2 Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) skal styrke samisk ungdoms innflytelse på Sametingets politikk. SUPU er også engasjert eksternt i ungdomssaker, og internasjonalt i samisk og urfolks ungdomspolitikk. SUPU består av fem faste medlemmer med varamedlemmer og er oppnevnt av Sametingsrådet. SUPU har fått fastsatt mandat og organisering av Sametingets plenum.

Det settes av kr 468 000 til formålet i 2023.

15.3.3 Sametingets eldreråd

Eldrerådet er et rådgivende organ for Sametingsrådet og skal bistå Sametingsrådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk, og i saker som angår samiske eldre.

Det settes av kr 519 000 til formålet i 2023.

15.3.4 Ekstern sakkyndig komité for samisk helseforskning

Sametinget har etablert Sakkyndig etisk komite for samisk helseforskning, og alle forskningsprosjekter som omhandler forskning på samisk helse skal innhente samisk kollektivt samtykke fra denne komiteen.

Det settes av kr 700 000 til formålet i 2023.

16 Merknader i behandlingen av sak 49/22

Plan- og finanskomiteen

Merknad 1

Merknad fremmet av Norske Samers riksforbund (NSR) og Senterpartiet (SP) ved Ann Karin Kvernmo. Komiteens medlemmer fra Norske Samers Riksforbund (NSR) Beaska Niillas, Tor Gunnar Nystad, Per Johnny Sara, Lisa Marit Pentha-Stavsøien, Kristin Sara og Senterpartiet (SP) Elisabeth Erke, stiller seg bak. Komiteens flertall mener Sametinget må starte et arbeid med å lete etter alternative finansieringsmåter for Sametinget.

Komiteens flertall ber Sametinget om å vurdere om hele eller deler av statens andel av inntektsskatt fra innmeldte i Sametingets valgmanntall bør overføres til Sametinget. Den enkelte skatteyder vil dermed ikke få økt skatt og kommunenes og fylkeskommunenes andel av inntektsskatten blir ikke berørt. Inntektsskatten skal komme i tillegg til dagens ordning med bevilgninger gjennom statsbudsjettet til Sametinget.

Komiteens flertall ber også Sametinget om å vurdere opprettelsen av et fond under Sametingets forvaltning. Her bør man både vurdere et fond finansiert gjennom et stort statlig innskudd og et fond der alle som ønsker det kan sette inn midler under den forutsetning at det ikke gis noen gjenytelser.

Komiteens flertall ber Sametinget stå fast på tidligere krav om å konsultere med Stortinget og regjeringen i bevilgninger over statsbudsjettet. I den forbindelse bør man vurdere å etablere et teknisk beregningsutvalg etter modell fra kommunesektoren. Beregningsutvalget kan være sammensatt av fagekspertise samt representasjon fra Storting og Sameting. Målet for et slikt arbeid kan være å danne et faktabasert grunnlag med mål og indikatorer for Sametingets måloppnåelse innenfor sine ansvarsområder og danne grunnlag for konsultasjonene mellom Sametinget og Stortinget, som så brukes som grunnlag for Regjeringens budsjettprosess og forhandlinger med Sametinget.

Komiteens flertall mener videre at det bør vurderes om bevilgningene til Sametinget skal utgjøre en fast andel av statsbudsjettet. I den mest intense perioden av fornorskningspolitikken ble en promille av statsbudsjettet brukt til å få samer til å gå over til norsk språk. Fornorskningspolitikken har hatt enorme konsekvenser for samisk kultur og samfunnsliv. Neste år skal Sannhets- og forsoningskommisjonen levere sin rapport til Stortinget. Komiteens flertall mener at Stortinget bør forplikte seg til å overføre en fast andel av statsbudsjettet til Sametinget slik at fornorskningspolitikkenes konsekvenser kan motvirkes gjennom sterke tiltak for samisk språk, kultur og samfunn.

Sametingets plenum

Merknad 2 - Representant Ronny Wilhelmsen, Bargiiddbellodat

Sametinget viser til plenumssak 023/21 Sametingets budsjettbehov 2023. I denne saken vedtok sametinget med et stort flertall budsjettbehovene for budsjettet vi nå behandler. Budsjettbehovene ble etter saksbehandlingen oversendt sentrale styresmakter.

Sametinget ønsker særlig å vise til kapittel 5 i nevnte vedtak - Satsingsforslag Kunnskap, hvor det tydelig fremkommer at Sametinget har et behov for 6.6 millioner kroner til Kompetanseutvikling for samiske barnehageansatte i sametingets budsjett for 2023.

Sametinget stiller seg dermed undrende til at sametingsrådet under kapittel 3.11 i sitt forslag til sametingets budsjett 2023 sier at:

«I tillegg har regjeringen lagt en føring på tildelingen på 6,6 millioner kroner til arbeidet med kompetanseutvikling for tilsatte i samisk barnehagetilbud.»

Sametinget anser det som at kunnskapsdepartementet har fulgt opp ønsket fra plenum, og at regjeringen på dette punktet i statsbudsjettet har bevilget de midlene Sametinget i vedtak 023/21 ba om.

Sametinget har dog vansker med å se av sametingsrådets innstilling i sametingets budsjett 2023 at vedtaket i sak 023/21 Sametingets budsjettbehov 2023 er fulgt opp av sametingsrådet.

Sametinget er bekymret for at dette kan skape usikkerhet om hva sametinget egentlig ønsker, og ber derfor sametingsrådet om å gå i dialog med regjeringen om hvordan sametingets budsjettbehov skal forstås, håndteres og prioriteres opp mot statsbudsjettet og sametingets budsjett.